9

A
96[illegible]1

Digitized by Google

Conde
Gurn

8 ¼
H 789

FLL
16.138

Digitized by Google

16138 Ex libris A. A. Carnu

87

P.A.GYRON

VITA
Q. HORATII
FLACCI

E vetuſto codice Bland. deſcripta.

QUINTUS HORATIUS Flaccus Venuſinus, patre, ut ipſe quidem tradit, libertino & exactionum coactore, ut vero creditum eſt, ſalſamentario, cum illi quidam exprobraſſet in altercatione, Quoties ego vidi patrem tuum brachio ſe emungentem? Bello Philippenſi excitus à M. Bruto Imperatore, tribunus militum meruit: victiſque Partibus venia impetrata, ſcriptum Quæſtorium comparavit, ac primo Mæcenati, mox Auguſto in gratiam inſinuatus, non mediocrem in amborum amicitiâ locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, ſatis demonſtratur illo ex epigrammate.

Ni te viſceribus meis Horati
Plus jam diligo, tu tuum ſodalem
Hinno me videas ſtrigioſiorem.

Sed multo magis extremis Eſquiliis tali ad Auguſtum elogio,

Horatii Flacci, ut mei, eſto memor.

Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Mæcenatem ſcripto ſignificat: Ante ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum, nunc occupatiſſimus, & infirmus, Horatium noſtrum te cupio adducere. Veniet igitur ab iſta paraſitica menſa ad hanc regiam, & nos in epiſtolis ſcribendis adjuvabit. Ac ne recuſanti quidem aut ſuccenſuit quicquam, aut amicitiam ſuam ſuggerere deſiit. Extant epiſtolæ, è quibus argumenti gratia, pauca ſubjeci. Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam ſi convictor mihi fueris: rectè enim, & non temerè feceris, quoniam id uſus mihi tecum eſſe volui, ſi per valetudinem tuam fieri poſſit. *Et rurſus*: Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque noſtro audire, nam inci-

dit ut illo coram fieret à me tui mentio. Neque enim ſi tu ſuperbus amicitiam noſtram ſpreviſti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονοῦμεν Præterea ſæpe eum inter alios jocos, puriſſimum penem, & homuncionem lepidiſſimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus uſque adeo probavit, manſuraque perpetuo exiſtimavit, ut non modo ſæculare carmen componendum injunxerit, ſed & Vindelicam victoriam Tiberii, Druſique privignorum ſuorum: eumque coegerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere. Poſt Sermones verò lectos quoſdam, nullam ſui mentionem habitam ita ſit queſtus: Iraſci me tibi ſcito, quod non in pleriſque ejuſmodi ſcriptis mecum potiſſimùm loquaris. An vereris ne apud poſteros infame tibi ſit, quod videaris familiaris nobis eſſe? Expreſſitque Eclogam, cujus initium eſt.

Cum tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus,
Rex Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.

Habitu corporis brevis fuit, atque obeſus: qualis & à ſemetipſo in Satyris deſcribitur, & ab Auguſto hac epiſtola: Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum, quem ego (ne accuſem brevitatem) quantuluſcumque eſt, boni conſulo. Vereri autem mihi videris ne majores libelli tui ſint quam ipſe es: ſed tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. Itaque licebit in ſextariolo ſcribas, cùm circuitus voluminis tui ſit ὀγκωδέστατος, ſicut eſt ventriculi tui. Ad res Venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocumque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini, aut Tiburtini: domuſque ejus oſtenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub ejus titulo, & epiſtola proſa oratione quaſi commendantis ſe Mæcenati: ſed utraque falſa puto. Nam elegi vulgares, epiſtola obſcura: quo vitio minimè tenebatur. Natus eſt VI. id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Conſulibus. Deceſſit V. Kal. Decemb. C. Mario Cenſorino, & C. Aſinio Gallo Coſs. poſt nonum,

num, & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palàm nuncupato, cum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus, & conditus eſt extremis Eſquiliis juxta Mæcenatis tumulum.

Ejuſdem Horatii vita, in eodem codice aliter deſcripta.

QUintus Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cum parente in Sabinos commigravit, quem cùm pater puerum Romam miſiſſet in ludum litterarium, parciſſimis eruditus impenſis, anguſtias patris vicit ingenio, coluitque adoleſcens Brutum, ſub quo tribunus militum civili bello militavit: captuſque à Cæſare poſt multum tempus, beneficio Mæcenatis non ſolùm ſervatus, ſed etiam in amicitiam receptus eſt, quapropter Mæcenati, & Auguſto in omnibus ſcriptis ſuis venerabiliter aſſurgit. Scripſit autem Carminum lib. IV. Epodon I. Carmen Sæculare. Sermonum lib. II. Epiſtolarum II. De arte poetica I. Commentati ſunt illum Porphyrion, Modeſtus, Helenius Acron. Omnium autem optimè Acron.

TESTIMONIA

de Scriptis

HORATII.

M. Fabius Quintilianus

De Lyricis Horatii.

AT *LYRICORUM idem Horatius ferè ſolus legi dignus. Nam & inſurgit aliquando, & plenus eſt jucunditatis, & gratiæ, varius figuris, & verbis feliciſſimè audax.*

De iiſdem Petronius.

P*Raeterea curandum eſt, ne ſententiæ emineant extra corpus orationis expreſſæ, ſed intexto veſtibus colore niteant. Homerus teſtis, & Lyrici, Romanuſque Virgilius, & Horatii curioſa felicitas.*

De Satyris Quintilianus.

S*ATYRA quidem tota noſtra eſt: in qua primus inſignem laudem adeptus eſt Lucilius: qui quoſdam ita debitos ſibi adhuc habet amatores, ut eum non ejuſdem modò operis auctoribus, ſed omnibus poetis præferre non dubitent. Ego quantum ab illis, tantum ab Horatio diſſentio, qui Lucilium fluere lutulentum, & eſſe aliquid, quod tollere poſſis, putat. Multo eſt terſior, ac purus magis Horatius, & ad notandos hominum mores præcipuus.*

De iiſdem auctor libri *De cauſis corruptæ eloquentiæ.*

S*Ed vobis utique verſantur ante oculos, qui Lucilium pro Horatio, & Lucretium pro Virgilio legunt.*

Idem de Auctore.

E*Xigitur enim jam ab oratore etiam poeticus decor: non Attii, aut Pacuvii veterno inquinatus, ſed ex Horatii, & Virgilii, & Lucani ſacrario prolatus.*

Q. Ho-

Q. HORATII FLACCI CARMINUM LIBER I.

ODE I.

Alios aliis rebus duci : ſe lyricorum verſuum ſtudio teneri.

MÆcenas atavis edite regibus,
O & præſidium, & dulce decus meum.
Sunt, quos curriculo pulvere Olympicũ
Collegiſſe juvat, metaque fervidis
Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evehit ad Deos.
Hunc, ſi mobilium turba Quiritum
Certat tergeminis tollere honoribus :
Illum, ſi proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios findere ſarculo
Agros: Attalicis conditionibus
Numquam dimoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta ſecet mare.
Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura ſui: mox reficit rateis
Quaſſas, indocilis pauperiem pati.
Eſt qui nec veteris pocula Maſſici,
Nec partem ſolido demere de die
Spernit, nunc viridi membra ſub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput ſacræ.
Multos caſtra juvant, & lituo tubæ
Permiſtus ſonitus, bellaque matribus
Deteſtata. Manet ſub Jove frigido

Venator, teneræ conjugis immemor:
Seu viſa eſt catulis cerva fidelibus,
Seu rupit tereteis Marſus aper plagas.
Me doctarum hederæ præmia frontium
Diis miſcent ſuperis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori,
Secernunt populo: ſi neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polymnia,
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod ſi me Lyricis vatibus inſeres,
Sublimi feriam ſidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM
ODE II.

Deos omnes iratos eſſe Romanis ob Cæſaris cædem: unam imperii ſpem in Auguſto conſtitutam.

JAm ſatis terris nivis, atque diræ
Grandinis miſit pater, & rubente
Dextera ſacras jaculatus arceis
Terruit urbem:
Terruit genteis, grave ne rediret
Sæculum Pyrrhæ, nova monſtra queſtæ,
Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere monteis.
Piſcium & ſumma genus hæſit ulmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis.
Et ſuperjecto pavidæ natarunt
Æquore damæ.
Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etruſco violenter undis,
Ire dejectum monumenta regis,
Templaque Veſtæ:
Iliæ dum ſe nimium querenti
Jactat ultorem, vagus, & ſiniſtra
Labitur ripa, Jove non probante,
Uxorius amnis
Audiet, civeis acuiſſe ferrum,
Quo graves Perſæ melius perirent.

Au-

Audiet pugnas, vitio parentum
Rara juventus.
Quem vocet divum populus, ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines ſanctæ minùs audientem
Carmina Veſtam?
Cui dabit parteis ſcelus expiandi
Jupiter? tandem venias precamur,
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Sive tu mavis Erycina ridens,
Quam Jocus circumvolat, & Cupido,
Sive neglectum genus, & nepotes
Reſpicis auctor.
Heu nimis longo ſatiate ludo,
Quem juvat clamor, galeæque leves,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hoſtem,
Sive mutata juvenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Majæ, patiens vocari
Cæſaris ultor.
Serus in cœlum redeas, diùque
Lætus interſis populo Quirini.
Neve te noſtris vitiis iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potiùs triumphos,
Hìc ames dici pater, atque princeps,
Neu ſinas Medos equitare inultos
Te duce, Cæſar.

IN VIRGILIUM ATHENAS PROFICISCENTEM. ODE III.

Secundam ei navigationem precatur: deinde occaſionem nactus, hominum audaciam deteſtatur.

SIc te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenæ, lucida ſidera,
Ventorumque regat pater,

Obſtrictis aliis, præter Japyga:
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et ſerves animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commiſit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec triſteis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Hadriæ
Major, tollere ſeu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui ſiccis oculis monſtra natantia,
Qui vidit mare turgidum, &
Infameis ſcopulos Acroceraunia?
Nequicquam Deus abſcidit
Prudens Oceano diſſociabili
Terras, ſi tamen impiæ
Non tangenda rates tranſiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana, ruit per vetitum nefas.
Audax Japeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Poſt ignem ætheria domo
Subductum, macies, & nova febrium
Terris incubuis cohors:
Semotique prius tarda neceſſitas
Lethi, corripuit gradum.
Expertus vacuum Dedalus aera
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum eſt.
Cœlum ipſum petimus ſtultitia; neque
Per noſtrum patimur ſcelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

AD

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

ODE IV.

Adventu veris, & communi moriendi conditione propoſita, hortatur ad voluptates.

SOlvitur acris hiems grata vice veris, & Favoni
Trahuntque ſiccas machinæ carinas.
Ac neq; jam ſtabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis:
Jam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna,
Junctæque Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terrã quatiunt pede, dũ graveis Cyclopũ
Vulcanus ardens urit officinas.
Nũc decet aut viri nitidũ caput impedire mirto
Aut flore, terræ quem ferunt ſolutæ,
Nunc & in umbroſis Fauno decet immolare lucis,
Seu poſcat agna, ſive malit hœdo.
Pallida mors ęquo pulſat pede pauperũ tabernas
Regumque turreis, ò beate Sexti,
Vitæ ſumma brevis ſpẽ nos vetat inchoare longã
Jam te premet nox, famulæque manus,
Et domus exilis Plutonia, quo ſimul mearis,
Nec regna vini ſortiere talis,
Nec tenerum Lycidã mirabere, quo calet juvẽtus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

AD PYRRHAM. ODE V.

Miſeros eſſe, qui illius amore teneantur, ſe ex eo, tanquam è naufragio, enataſſe.

QUis multa gracilis te puer in roſa
Perfuſus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, ſub antro?
Cui flavam religas comam
Simplex munditiis? heu, quoties fidem,
Mutatoſque deos flebit, & aſpera

Nigris æquora ventis
Emirabitur inſolens,
  Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis! miſeri, quibus
  Intentata nites. me tabula ſacer
Votiva paries indicat, uvida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris deo.

AD VISPANIUM AGRIPPAM.
ODE VI.

Velle ab eo geſta à Vario cantatum iri: ſe conviviis tantùm, & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

SCriberis Vario fortis, & hoſtium
Victor, Mæonii carminis alite,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
  Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Pelidæ ſtomachum cedere neſcii,
Nec curſus duplicis per mare Ulyſſei,
Nec ſævam Pelopis domum
  Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbelliſque lyræ muſa potens vetat
Laudes egregii Cæſaris, & tuas
Culpa deterrere ingeni.
  Quis martem tunica tectum adamantina
Digne ſcripſerit? aut pulvere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydidem ſuperis parem?
  Nos convivia, nos prælia virginum
Sectis in juvenes unguibus acrium
Cantamus vacui; ſive quid urimur,
Non præter ſolitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM CONSULAREM. ODE VII.

Alias aliis: ſibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad voluptates.

LAudabunt alii clara Rhodon, aut Mytilenē:
Aut Epheſum, bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Inſigneis, aut Theſſala Tempe.
Sunt quibus unum opus eſt, intactæ Palladis urbē
Carmine perpetuò celebrare, &
Undique decerptæ frondi præponere olivam.
Plurimus, in Junonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, diteiſque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Lariſſæ percuſſit campus opimæ
Quam domus Albuneæ reſonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obſcuro detergit nubila cœlo
Sæpe Notus, neque parturit imbreis
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, vitæque labores
Molli, Plance, mero; ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremque
Cùm fugeret, tamen uda Lyæo
Tempora populea fertùr vinxiſſe corona,
Sic triſteis affatus amicos:
Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus ò ſocii, comiteſque,
Nil deſperandū Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes, pejoraque paſſi
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas,
Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM. ODE VIII.

Obſcurè juvenem quemdam, quem Sybarin vocat, ut amore perditum, & voluptatibus colliquefactum notat.

Lydia dic, per omneis
 Te deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere, cur apricum
 Oderis campum patiens pulveris, atque ſolis?
Cur neque militaris
 Inter æquales equitet, Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis?
 Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
 Cautius vitat? neque jam livida geſtat armis
Brachia, ſæpe diſco,
 Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
 Filium dicunt Thetidis ſub lacrymoſa Trojæ
Funera, ne virilis
 Cultus in cædem, & Lytias proriperet catervas?

AD TALIARCHUM. ODE IX.

Hieme indulgendum voluptati.

Vides, ut alta ſtet nive candidum
 Soracte: nec jam ſuſtineant onus
Silvæ laborantes: geluque
Flumina conſtiterint acuto?
 Diſſolve frigus, ligna ſuper foco
Largè reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina,
O Taliarche, merum diota.
 Permitte divis cetera: qui ſimul
Stravere ventos æquore fervido
Deprælianteis, nec expreſſi,
Nec veteres agitantur orni.
 Quid ſit futurum cras, fuge quærere: &
Quem ſors dierum cumque dabit, lucro

Appo.

Appone: nec dulceis amores
Sperne puer, neque tu choreas.
Donec virenti canities abeſt
Moroſa, nunc & campus, & areæ,
Leneſque ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora:
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo:
Pignuſque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCURIUM. ODE X.

MErcuri facunde, nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti cantus, & decoræ
More paleſtræ:
Te canam magni Jovis, & deorum
Nuntium, curvæque lyræ parentem,
Callidum, quicquid placuit, jocoſo
Condere furto.
Te, boves olim niſi reddidiſſes
Per dolum amotas puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Riſit Apollo.
Quin & Atridas duce te ſuperbos
Illo dives Priamus relicto,
Theſſaloſque igneis, & iniqua Trojæ
Caſtra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: virgaque levem coerces
Aurea turbam, ſuperis deorum
Gratus, & imis.

AD LEUCONOEN. ODE XI.

Indulgendum voluptati, omiſſa futurorum cura.

TU ne quæſieris ſcire, (nefas) quem mihi, quem tibi

Finem

Finem Dii dederint, Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros, ut melius, quicquid erit pati.
Seu plureis hiemes, ſeu tribuit Jupiter ultimam:
Quæ nunc oppoſitis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, ſapias: vina liques; & ſpatio brevi
Spem longã receſes, dũ loquimur, fugerit invida
Ætas carpe diem, quam minimũ credula poſtero.

AD AUGUSTUM. ODE XII.

Diis, heroibus, viriſque aliquot claris laudatis, poſtremò commendat Auguſtum.

QUem virum, aut heroa lyra, vel acri
Tibia ſumes celebrare Clio?
Quem deum? cujus recinet jocoſa
Nomen imago
Aut in umbroſis Heliconis oris,
Aut ſuper pindo, gelidove in Hæmo?
Unde vocalem temere inſecutæ
Orphea ſilvæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapſus, celereiſque ventos
Blandum, & auritas fidibus canoris
Ducere quercus:
Quid prius dicam ſolitis parentum
Laudibus: qui res hominum, ac deorum,
Qui mare, & terras, variiſque mundum
Temperat horis?
Unde nil majus generatur ipſo:
Nec viget quicquam ſimile, aut ſecundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.
Præliis audax neque te ſilebo
Liber, & ſævis inimica virgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe ſagitta.

Dicam

Dicam & Alciden, pueroſque Ledæ,
Hunc equis, illum ſuperare pugnis
Nobilem : quorum ſimul alba nautis
Stella refulſit.
Defluit ſaxis agitatus humor :
Concidunt venti, fugiuntque nubes:
Et minax (ſic Dii voluere) ponto
Unda recumbit.
Romulum poſt hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an ſuperbos
Tarquini faſceis, dubito, an Catonis
Nobile lethum.
Regulum, & Scauros, animæque magnæ
Prodigum Paulum ſuperante Pœno
Gratus inſigni referam camena,
Fabriciumque:
Hunc, & incomptis Curium cabillis
Utilem bello tulit, & Camillum
Sæva paupertas, & avitus apto
Cum lare fundus.
Creſcit, occulto velut arbor ævo
Fama Marcelli : micat inter omneis
Julium ſidus velut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanæ pater, atque cuſtos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris fatis data : tu ſecundo
Cæſare regnes.
Ille, ſeu Parthos Latio imminenteis
Egerit juſto domitos triumpho,
Sive ſubjectos Orientis oræ
Seras, & Indos;
Te minor latum reget æquus orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum:
Tu parum caſtis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM. ODE XIII.

Dolet ſibi Telephum anteponi.

CUm tu Lydia Telephi
  Cervicem roſeam, cerea Telephi
Laudas brachia; væ, meum
  Fervens difficili bile tumet jecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
  Certa ſede manent. humor, & in genas
Furtim labitur, arguens
  Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, ſeu tibi candidos
  Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: ſive puer furens
  Impreſſit memorem dente labris notam.
Non, ſi me ſatis audias,
  Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
  Quinta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter, & ampliùs,
  Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulſus querimoniis,
  Suprema citius ſolvet amor die.

IN BRUTUM, BELLUM CIVILE REPARANTEM. ODE XIV.

O Navis, referent in mare te novi
  Fluctus, ò quid agis? fortiter occupa
Portum, nonne vides, ut
Nudum remigio latus,
  Et malus celeri ſaucius Africo,
Antennæque gemant, ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poſſint imperioſius
  Æquor? non tibi ſunt integra lintea;
Non Dii, quos iterùm preſſa voces malo:
Quamvis Pontica pinus,
Silvæ filia nobilis

Jactes,

Jactes, & genus, & nomen inutile:
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. tu, niſi ventis
Debes ludibrium, cave.
Nuper ſollicitum, quæ mihi tædium,
Nunc deſiderium, curaque non levis,
Interfuſa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ. ODE XV.

PAſtor cùm traheret per freta navibus
Idæis Helenam perfidus hoſpitam;
Ingrato celereis obruit otio
Ventos, ut caneret fera
Nereus fata. MALA DUCIS avi domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Conjurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
Eheu, quantus equis, quantus adeſt viris
Sudor, quanta moves funera Dardanæ
Genti, jam galeam Pallas, & Ægida,
Curruſque, & rabiem parat,
Nequicquam Veneris præſidio ferox,
Pectes cæſariem: grataque feminis
Imbelli cithara carmina divides.
Nequicquam thalamo graveis
Haſtas, & calami ſpicula Cnoſſii
Vitabis, ſtrepitumque, & celerem ſequi
Ajacem: tamen, heu! ſervus adulteros
Crineis pulvere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Neſtora reſpicis?
Urgent impavidi te Salaminius,
Teucerque, te Sthenelus ſciens
Pugnæ, ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger. Merionem quoque
Noſces,

Noſces, ecce furit te reperire atrox
Tydides, melior patre:
Quem tu, cervus uti vallis in altera
Viſum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matroniſque Phrygum claſſis Achillei.
Poſt certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA. ODE XVI.

Veniam petit à puella, quam jambis læſerat.

O Matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminoſis, cùmque voles, modum
Pones jambis, ſive flamma,
Sive mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem ſacerdotum incola Pythius,
Non liber æquè: non acuta
Sic geminant Corybantes æra.
Triſtes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Jupiter ipſe ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Deſectam, & inſani leonis
Vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro.
Iræ Thyeſten exitio gravi
Stravere: & altis urbibus ultimæ
Stetere cauſæ, cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.
Compeſce mentem: me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres jambos

Miſit

Miſit furentem, nunc ego mitibus
Mutare quæro triſtia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

AD TYNDARIDEM. ODE XVII.

Invitat eam in Lucretilem.

VElox amœnum ſæpè Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æſtatem capellis
Uſque meis, pluvioſque ventos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deviæ
Olentis uxores mariti.
Nec virideis metuunt colubros,
Nec Martialeis hædilia lupos.
Utcumque dulci, Tyndari, fiſtula
Valles, & Uſticæ cubantis
Lævia perſonuere ſaxa.
Dii me tuentur: Diis pietas mea,
Et muſa cordi eſt, hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta valle caniculæ
Vitabis æſtus: & fide Teja
Dices laboranteis in uno
Penelopen, vitreamque Circen.
Hic innocentis pocula Lesbii
Duces ſub umbra: nec Semelejus
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia: nec metuens protervum
Suſpecta Cyrum: ne male diſpari
Incontinenteis injiciat manus,
Et ſcindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamque veſtem.

AD QUINCTILIUM VARUM.
ODE XVIII.

Vini potu moderato exhilarari animum: immoderato rixas excitari.

NUllũ, Vare, ſacrà vite priùs ſeveris arborem
Circa mite ſolum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus propoſuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt ſollicitudines (pet?
Quis poſt vina gravẽ militiã, aut pauperiẽ increQuis nõ te potiùs Bacche pater, teq; decẽs Venus?
At, ne quis modici tranſiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa ſuper mero
Debellata, monet Sithoniis non levis Evius:
Cùm fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Diſcernunt avidi, non ego te, candide Baſſareu,
Invitum quatiam: nec variis obſita frondibus
Sub dium rapiam. ſæva tene cum Berecynthio
Cornu tympana, quę ſubſequitur cęcus amor ſui,
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem
Arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

DE GLYCERA. ODE XIX.

Se illius amore uri.

MAter ſæva Cupidinum,
Thebanæque jubet me Semeles puer,
Et laſciva licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glyceræ nitor
Splendenteis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimium lubricus aſpici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deſeruit: nec patitur Scythas,
Et verſis animoſum equis
Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic vivum mihi ceſpitem, hic
Verbenas pueri ponite, thuraque

Bi-

Bimi cum patera meri.
Maſtata veniet lenior hoſtia.

AD MÆCENATEM. ODE XX.

Invitat eum ad Convivium minimè ſumptuoſum.

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis, Græca quod ego ipſe teſta
Conditum levi, datus in theatro
Cùm tibi plauſus,
Care Mæcenas, eques: ut paterni
Fluminis ripæ, ſimul & jocoſa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Caleno
Tu bibes uvam, mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM. ODE XXI.

Sæculare Carmen.

DIanam teneræ dicite virgines,
Intonſum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque ſupremo
Dilectam penitus Jovi.
Vos lætam fluviis, & nemorum coma,
Quæcumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Inſignemque pharetra,
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lacrymoſum, hic miſeram famem,
Peſtemque à populo, & principe Cæſare in
Perſas, atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

AD ARISTIUM FUSCUM.
ODE XXII.

Vitæ integritatem, & innocentiam ubique eſſe tutam.

INteger vitæ, ſceleriſque purus,
Non eget Mauri jaculis, nec arcu:
Nec venenatis gravida ſagittis
Fuſce, pharetra.
Sive per Syrteis iter æſtuoſas,
Sive facturus per inhoſpitalem
Caucaſum, vel, quæ loca fabuloſus
Lambit Hydaſpes.
Namque me ſilva lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum, curis vagor expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit eſculetis,
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor æſtiva recreatur aura,
Quod latus mundi nebulæ, maluſque
Jupiter urget.
Pone ſub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata;
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN. ODE XXIII.

Non eſſe jam, quòd virileis complexus extimeſcat, viro matura.

VItas hinnuleo me ſimilis, Chloe,
Quærenti pavidam montibus aviis
Matrem non ſine vano
Aurarum, & ſilvæ metu.
Nam ſeu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis, ſeu virides rubum
Dimovere lacertæ:

Et

Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aſpera,
Getuluſve leo frangere perſequor.
Tandem deſine matrem,
Tempeſtiva ſequi viro.

AD VIRGILIUM. ODE XXIV.

Deflet Quinctilii Vari mortem:

QUis deſiderio ſit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubreis
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus ſopor
Urget? cui pudor, & juſtitiæ ſoror
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando ullum invenient parem?
Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quàm tibi, Virgili.
Tu fruſtra pius, heu, non ita creditum,
Poſcis Quinctilium deos.
Quid ſi Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem?
Num vanæ redeat ſanguis imagini,
Quam virga ſemel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi?
Durum, ſed levius fit patientia,
Quicquid corrigere eſt nefas.

AD LYDIAM. ODE XXV.

Inſultat ei, quòd jam vetula viciſſim à juvenibus contemnatur.

PArcius junctas quatiunt feneſtras
Ictibus crebris juvenes protervi:
Nec tibi ſomnos adimunt, amatque
Janua limen:
Quæ priùs multum faciles movebat

Cardines: audis minus, & minus jam,
Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis?
Invicem mœchos anus arroganteis
Flebis in ſolo levis angiportu,
Thracio bacchante magis ſub inter-
Lunia vento;
Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ ſolet matres furiare equorum,
Sæviet circa jecur ulceroſum,
Non ſine quæſtu;
Læta quod pubes hedera virenti
Gaudeat, puella magis atque myrto:
Aridas frondeis hyemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE ÆLIO LAMIA. ODE XXVI.

Se ſoluto animo velle Lamiam laudare.

MUſis amicus, triſtitiam, & metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis, quis ſub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tiridatem terreat, unice
Securus, ò quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam,
Pimplea dulcis, nil ſine te mei
Proſunt honores, hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro,
Teque, tuaſque decet ſorores.

AD SODALES. ODE XXVII.

Ad ſodales inter pocula rixantes, & poculis ipſis pugnantes, invitatus ut bibat, id ſe ea lege facturum, ſi frater Megillæ nomen amicæ ſuæ proferat, vel ſibi in aurem dicat.

NAtis in uſum lætitiæ ſcyphis
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum

Mo-

Morem: verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus acinaces
Immane quantum diſcrepat! impium
Lenite clamorem ſodales,
Et cubito remanete preſſo.
Vultis ſeveri me quoque ſumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat ſagitta.
Ceſſat voluntas? non alia bibam
Mercede, quæ te cumque domat Venus.
Non erubeſcendis adurit
Ignibus, ingenuoque ſemper
Amore peccas. quicquid habes, age,
Depone tutis auribus. ah miſer,
Quanta laboras in Charybdi!
Digne puer meliore flamma.
Quæ ſaga, quis te ſolvere Theſſalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet Chimæra.

IN ARCHYTAM.
ODE XXVIII.

Inducitur Archytas nauta quidam reſpondens Omnibus eſſe moriendum, oratque, ne ſe inſepultum jacere patiatur: ſed corpori ſuo terram, aut arenam injiciat.

TE maris,& terræ,numeroque carentis arenæ
Menſorem cohibent, Archyta,
Pulveris exigui propè littus parva Matinum
Munera: nec quicquam tibi prodeſt
Aerias tentaſſe domos, animoque rotundum
Percurriſſe polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonuſque remotus in auras:
Et Jovis arcanis Minos admiſſus: habentque

Tartara Pentoidem iterùm Orco
Demiſſum; quamvis clypeo Trojana refixo
Tempora teſtatus, nihil ultra.
Nervos, atque cutem morti conceſſerat atræ;
Judice te, non ſordidus auctor
Naturæ, verique. Sed omneis una manet nox,
Et calcanda ſemel via lethi,
Dant Alios Furiæ torvo ſpectacula Marti:
Exitio eſt avidis mare nautis.
Miſta ſenum, ac juvenum denſâtur funera: nullũ
Sæva caput Proſerpina fugit:
Me quoque devexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus, & capiti inhumato
Particulam dare. Sic, quodcumq; minabitur Eurus
Fluctibus Heſperiis, Venuſinæ
Plectantur ſilvæ, te ſoſpite: multaque merces
Unde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Jove, Neptunoque ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere, forſan
Debita jura viceſque ſuperbæ
Te maneant ipſum, precibus non linquar inultis
Teque piacula nulla reſolvent.
Quamquam feſtinas, non eſt mora longa: licebit
Injecto ter pulvere curras.

AD ICCIUM. ODE XXIX.

Mirum quiddam, & monſtri ſimile eſſe ait, eum à Philoſophiæ ſtudio ad militiam tranſiſſe.

ICci, beatis nunc Arabum invides
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante devictis Sabææ
Regibus: horribilique Medo
Nectis catenas, quæ tibi virginum
Sponſo necato barbara ſerviet?

Puer

Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum ſtatuetur unctis.
  Doctus ſagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi poſſe rivos
Montibus, & Tiberim reverti:
  Cùm tu coemptos undique nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, temnis?

AD VENEREM. ODE XXX.

Ut in ædeis Glyceræ veniat.

O Venus regina Gnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
    Transfer in ædem.
Fervidus tecum puer, & ſolutis
Gratiæ zonis, properentque Nymphæ,
Et parum comis ſine te Juventas,
    Mercuriuſque.

ODE XXXI.

Se non opulentiam, ſed tranquillam, hilaremque vitam ab Apolline poſcere.

QUid dedicatum poſcit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ ſegetes feracis:
  Non æſtuoſæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Fortuna, vitem: dives, & aureis
Mercator exſiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
  Diis carus ipſis: quippe ter, & quater

Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune. me paſcunt olivæ,
Me cichorea, leveſque malvæ.
  Frui paratis, & valido mihi
Latoe dones, & precor, integra
Cum mente: nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

ODE XXXII.

Barbiton, ſive teſtudinem ſuam commendat.

POſcimus, ſi quid vacui ſub umbra
  Luſimus tecum, quod & hunc in annum
Vivat, & plureis: age, dic Latinum
    Barbite carmen,
Lesbio primum modulate civi:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Sive jactatam religarat udo
    Littore navim,
Liberum, & Muſas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroque
    Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus ſupremi
Grata teſtudo Jovis, ò laborum
Dulce lenimen, mihi cumque ſalve
    Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM.
ODE XXXIII.

Ne doleat ſibi rivalem juniorem a Glycera anteponi.

ALbi, ne doleas plus nimio memor
  Immitis Glyceræ, neu miſerabileis
Decantes elegos, cur tibi junior
Læſa præniteat fide.
  Inſignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor: Cyrus in aſperam
Declinat Pholoen: ſed priùs Appulis

Jun-

Jungentur capreæ lupis.
  Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic viſum Veneri; cui placet impares
Formas, atque animos ſub juga ahenea
Sævo mittere cum joco.
  Ipſum me melior cùm peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curvantis Calabros ſinus.

ODE XXXIV.

Pœnitere ſe, quòd dum Epicuream diſciplinam ſectaretur, parum ſtudiſſe Deos colere.

PArcus Deorum cultor, & infrequens,
  Inſanientis dum ſapientiæ
Conſultus erro, nunc retrorſum
Vela dare, atque iterare curſus
  Cogor relictos, namque Dieſpiter
Igni coruſco nubila dividens,
Plerumque per purum tonanteis
Egit equos, volucremque currum:
  Quò bruta tellus, & vaga flumina,
Quò Styx, & inviſi horrida Tænari
Sedes, Atlanteuſque finis
Concutitur, valet ima ſummis
  Mutare, & inſignem attenuat Deus,
Obſcura promens, hinc apicem rapax
Fortuna cum ſtridore acuto
Suſtulit: hìc poſuiſſe gaudet.

ODE XXXV.

Ad Fortunam, quam orat, ut ſervet Cæſare in Britannos ire meditantem.

O Diva, gratum quæ regis Antium,
  Præſens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel ſuperbos
Vertere funeribus triumphos:

Te pauper ambit ſollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicumque Bithyna laceſſit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus aſper, te profugi Scythæ,
Urbeſque, genteſque, & Latium ferox,
Regumque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni.
Injurioſo ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma ceſſanteis, ad arma
Concitet, imperiumque frangat.
Te ſemper anteit ſæva neceſſitas,
Clavos trabaleis, & cuneos manu
Geſtans ahena: nec ſeverus
Uncus abeſt; liquidumque plumbum.
Te Spes, & albo rara Fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat.
Utcumque mutata potenteis
Veſte domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce ſiccatis amici,
Ferre jugum pariter doloſi.
Serves iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.
Eheu: cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrumque, quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus juventus
Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ò utinam nova
Incude diffingas recuſum in
Maſſagetas, Arabaſque ferrum.

IN HONOREM POMPONII NUMIDÆ.

ODE XXXVI.

Ob Numidæ reditum gaudio exultat.

ET thure, & fidibus juvat
Placare, & vituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ deos:
  Qui nunc Heſperia ſoſpes ab ultima
Caris multa ſodalibus,
  Nulli plura tamen dividit oſcula,
Quam dulci Lamiæ, memor
  Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæque ſimul togæ.
  Creſſa nec careat pulchra dies nota:
Neu promtæ modus amphoræ,
  Neu morem in Salium ſit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
  Baſſum Threicia vincat amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ:
  Neu vivax apium, neu breve lilium:
Omnes in Damalim putreis
  Deponent oculos: nec Damalis novo
Divelletur adultero,
  Laſcivis hederis ambitioſior.

AD SODALES. ODE XXXVII.

Ob victoriam Actiacam genio indulgendum eſſe.

NUnc eſt bibendum: nunc pede libero
Pulſanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare pulvinar deorum
Tempus erat dapibus, ſodales.
  Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis avitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,

Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunaque dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes navis ab ignibus:
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæſar ab Italia volantem
Remis adurgens, accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Æmoniæ, daret ut catenis
Fatale monſtrum: quæ generoſius
Perire quærens, nec muliebriter
Expavit enſem, nec latenteis
Craſſe cita reparavit oras.
Auſa & jacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis, & aſperas
Tractare ſerpenteis, ut atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior:
Sævis Liburnis ſcilicet invidens
Privata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

AD PUERUM. ODE XXXVIII.

Se tenui apparatu gaudere.

PErſicos odi, puer, apparatus:
Diſplicent nexæ philyra coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te miniſtrum
Dedecet myrtus, neque me ſub arcta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI

CARMINUM

LIBER II.

AD C. ASINIUM POLLIONEM.

ODE I.

Commendat ſcripta illius, quibus bella civilia complectebatur.

MOtum ex Metello conſule civicum,
Bellique cauſas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graveiſque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ
Tractas, & incedis per igneis
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulùm ſeveræ Muſa tragœdiæ
Deſit theatris; mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno.
Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti, Pollio, curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringit aureis. Jam litui ſtrepunt;
Jam fulgor armorum fugaceis
Terret equos, equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere ſordidos.
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.

Juno, & deorum quiſquis amicior
Afris, inulta ceſſerat impotens
Tellure, victorum nepotes
Retulit inferias Jugurthæ.
Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus, ſepulchris impia prælia
Teſtatur, auditumque Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
Sed ne relictis Muſa procax jocis,
Ceæ retractes munera næniæ,
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore plectro.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

ODE II.

Primo Proculejum laudat ob liberalitatem in fratres: deinde oſtendit, eum, qui ſuas cupiditates reprimere, pecuniamque contemnere poſſit, ſolum regem, ſolùm beatum eſſe.

NUllus argento color eſt, avaris
Abditæ terris inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Vivet extento Proculejus ævo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna metuente ſolvi
Fama ſuperſtes.
Latius regnes avidum domando
Spiritum, quàm ſi Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque Pœnus
Serviat uni.
Creſcit indulgens ſibi dirus hydrops,
Nec ſitim pellit, niſi cauſa morbi

Fugerit venis, & aquoſus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri ſolio Phraaten
Diſſidens plebi, numero beato-
rum eximit virtus: populumque falſis
Dedocet uti
Vocibus, regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum.
Quiſquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos.

AD Q. DELLIUM.

ODE III.

Neque demittendum adverſis, neque efferendum ſecundis rebus animum: ſed hilariter vivendum: cùm æqua ſit omnibus moriendi conditio.

Æquam memento rebus in arduis
Servare mentem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia, moriture Delli,
Seu mœſtus omni tempore vixeris:
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Quò pinus ingens, albaque populus
Umbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, & quò obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo.
Huc vina, & unguenta, & nimium breveis
Flores amœnæ ferre jube roſæ:
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis ſaltibus, & domo,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit:
Cedes, & extructis in altum
Divitiis potietur hæres.
Diveſne priſco natus ab Inacho

Nil

Nil intereſt, an pauper, & infima
De gente ſub dio moreris,
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur urna: ſerius, ocyus,
Sors exitura, & nos in æter.
Num exſilium impoſitura cymba.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

ODE IV.

Quod ancillam amet, non eſſe, cur eum pudeat, multis enim magnis viris idem uſuveniſſe.

NE ſit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu, prius inſolentem
Serva Briſeis niveo colore
Movit Achillem
Movit Ajacem Telamone natum
Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:
Arſit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta.
Barbaræ poſtquam cecidere turmæ
Theſſalo victore: & ademptus Hector,
Tradidit feſſis leviora tolli
Pergama Grajis.
Neſcias, an te generum beati
Phyllidis flavæ decorent parentes.
Regium certe genus, & penateis
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi de ſceleſta
Plebe delectam: neque ſic fidelem,
Sic lucro adverſam, potuiſſe naſci
Matre pudenda.
Brachia, & vultum, tereteiſque ſuras
Integer laudo. fuge ſuſpicari,
Cujus octavum trepidavit ætas
Claudere luſtrum.

ODE V.

Revocandam eſſe mentem à cupiditate virginis immaturæ.

NOndum ſubacta ferre jugum valet
  Cervice: nondum munia comparis
Æquare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
  Circa virenteis eſt animus tuæ
Campos juvencæ, nunc fluviis gravem
Solantis æſtum, nunc in udo
Ludere cum vitulis ſalicto
  Prægeſtientis. tolle cupidinem
Immitis uvæ: jam tibi livido,
Diſtinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.
  Jam te ſequetur: currit enim ferox
Ætas: illi, quos tibi dempſerit,
Apponet annos. jam proterva
Fronte petet Lalage maritum,
  Dilecta, quantum non Pholoe fugax.
Non Chloris: albo ſic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidiuſve Gyges.
  Quem ſi puellarum inſereres choro,
Mire ſagaceis falleret hoſpites
Diſcrimen obſcurum, ſolutis
Crinibus, ambiguoque vultu.

AD SEPTIMIUM. ODE VI.

Tiburtinæ, & Tarentinæ regionis amœnitatem laudat.

SEptimi Gadeis aditure mecum, &
  Cantabrum indoctum juga ferre noſtra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura ſemper
      Æſtuat unda.
Tibur Argeo poſitum colono
Sit meæ ſedes utinam ſenectæ:
Sit modus laſſo maris, & viarum,
      Militiæque

Un-

Unde ſi Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ovibus Galeſi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalantho.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet, ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidaſque præbet
Jupiter brumas: & amicus Aulon
Fertili Baccho, minimum Falernis
Invidet uvis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Debitaſparges lachryma favillam
Vatis amici.

AD POMPEJUM VARUM. ODE VII.

Cui reditum gratulatur.

O Sæpè mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritum
Diis patriis, Italoque cœlo,
Pompei meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpè diem mero
Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Senſi, relicta non bene parmula:
Cùm fracta virtus, & minaces
Turpe ſolum tetigere mento.
Sed me per hoſteis Mercurius celer
Denſo paventem ſuſtulit aere:
Te rurſus in bellum reſorbens
Unda fretis tulit æſtuoſis.
Ergo obligatam redde Jovi dapem;
Longaque feſſum militia latus

Depone ſub lauru mea: nec
Parce cadis tibi deſtinatis.
Obliviosſo levia Maſſico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis, quis udo
Deproperare apio coronas,
Curatve myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego ſanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere eſt amico.

IN BARINEM. ODE VIII.

Non eſſe, cur ei juranti credatur: Formoſarum enim perjuria à diis non vindicari.

ULla ſi juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuiſſet unquam;
Dente ſi nigro fieres, vel uno
Turpior ungui:
Crederem, ſed tu, ſimul obligaſti
Perfidum votis caput, eniteſcis
Pulchior multo, juvenumque prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaque divos
Morte carenteis.
Ridet hoc, inquam, Venus ipſa: rident
Simplices Nymphæ. ferus & Cupido,
Semper ardenteis acuens ſagittas
Cote cruenta.
Adde, quod pubes tibi creſcit omnis:
Servitus creſcit nova: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te ſuis matres metuunt juvencis:
Te ſenes parci: miſeræque nuper
Virginis nuptæ: tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIUM. ODE IX.

Ut mortuum puerum aliquando flere deſinat.

NOn ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros, aut mare Caſpium
Vexant inæquales procellæ
Uſque: nec Armeniis in oris,
Amice Valgi, ſtat glacies iners
Menſeis per omneis, aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum; nec tibi veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente ſolem.
At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omneis Antilochum ſenex
Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ ſorores
Flevere ſemper, deſine mollium
Tandem querelarum: & potius nova
Cantemus Auguſti trophæa
Cæſaris, & rigidum Niphatem,
Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices:
Intraque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIUM. ODE X.

Retinendam eſſe mediocritatem, & animi in utraque fortuna æquabilitatem.

REctius vives Licini, neque altum
Semper urgendo: neque, dum procellas
Cautus horreſcis, nimium premendo
Litus iniquum.
Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obſoleti

Sor-

Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus; & celſæ graviore caſu
Decidunt turres: feriuntque ſummos
Fulmina montes.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus, informeis hyemes reducit
Jupiter: idem
Summovet, non, ſi malè nunc, & olim
Sic erit, quondam cithara tacentem
Suſcitat Muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare. ſapienter idem
Contrahes vento nimiùm ſecundo
Turgida vela.

AD Q. HIRPINUM. ODE XI.

Omiſſis curis, jucundè vivendum eſſe.

QUid bellicoſus Cantaber, & Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Adria
Diviſus objecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum
Poſcentit ævi pauca: fugit vetro
Levis Juventus, & decor, arida
Pellente laſcivos amores
Canitie facilemque ſomnum.
Non ſemper idem floribus eſt bonos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Conſiliis animum fatigas?
Cur non ſub alta vel platano, vel hac
Pino jacentes ſic temere, & roſa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aſſyriaque nardo,

Po-

Potamus uncti? diſſipat Evius
Curas edaceis, quis puer ocyus
Reſtinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis devium ſcortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic, age, cum lyra
Maturet incomptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MOECENATEM.

ODE XII.

Res graveis & tragicas lyricis verſibus non convenire. Soluta autem oratione res Auguſti Mæcenatem ipſum perſcripturum, ſe nihil poſſe, præter Lycymniæ formam canere.

NOlis longa feræ bella Numantiæ,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum ſanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec ſævos Lapithas, & nimium mero
Hyleum, domitoſque Herculea manu
Telluris juvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris: tuque pedeſtribus
Dices hiſtoriis prælia Cæſaris.
Mæcenas melius, ductaque per vias
Regum colla minacium.
Me dulceis dominæ Muſa Lycyniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris;
Nec certare joco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, ſacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit dives Achæmenes
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,

Per-

Permutare velis crine Lycyniæ,
Plenas aut Arabum domos?
Cum fragrantia detorquet ad oſcula
Cervicem, aut facili ſævitia negat,
Quæ poſcente magis gaudeat eripi;
Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM, CUJUS CASU IN AGRO SABINO PÆNE OPPRESSUS EST.

ODE XIII.

Nunquam homini ſatis exploratum eſſe, quid vitare debeat. Sapphonis, & Alcæi laudes.

ILle & nefaſto te poſuit die,
Quicumque primum, & ſacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.
Illum & parentis crediderim ſui
Fregiſſe cervicem, & penetralia
Sparſiſſe nocturno cruore
Hoſpitis: ille venena Colchi-
cha, & quidquid uſquam concipitur nefas
Tractavit, agro qui ſtatuit meo
Te, triſte lignum, te caducum
In domini caput immerentis:
Quid quiſque vitet, nunquam homini ſatis
Cantum eſt in horas. navita Boſphorum
Pænus perhorreſcit, neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
Miles ſagittas, & celerem fugam
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: ſed improviſa lethi
Vis rapuit, rapietque genteis.
Quam pœnè furvæ regna Proſerpinæ,
Et judicantem vidimus Æacum,
Sedeiſque deſcriptas piorum, &
Æoliis fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus:

Et te ſonantem plenius aureo,
Alcæe, plectro, dura navis,
Dura fugæ mala, dura belli!
  Utrumque ſacro digna ſilentio
Mirantur umbræ dicere: ſed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Denſum humeris bibit aure vulgus.
  Quid mirum, ubi illis carminibus ſtupens
Demittit atras bella centiceps
Aureis? & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
  Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur ſono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTHUMUM. ODE XIV.

Mortem vitari non poſſe.

EHeu, fugaces, Poſthume, Poſthume,
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & inſtanti ſenectæ
Afferet, indomitæque morti.
  Non ſi trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem Tityonque triſti
  Compeſcit unda, ſcilicet omnibus,
Quicumque terræ munere veſcimur,
Enaviganda, ſive reges,
Sive inopes erimus coloni.
  Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſque rauci fluctibus Adriæ.
Fruſtra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Auſtrum.
  Viſendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatuſque longi

Siſyphus Æolides laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Uxor: neque harum, quas colis arborum
Te præter inviſas cupreſſos,
Ulla brevem dominum ſequetur.

Abſumet hæres Cæcuba dignior,
Servata centum clavibus, & mero
Tinget pavimentum ſuperbum
Pontificum potiore cœnis.

IN SUI SÆCULI LUXURIAM. ODE XV.

JAm pauca aratro jugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta viſentur Lucrino
Stagna lacu: platanuſque cælebs

Evincet ulmos, tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori.

Tum ſpiſſa ramis laurea fervidos
Excludet ictus, non ita Romuli
Præſcriptum, & intonſi Catonis
Auſpiciis, veterumque norma.

Privatus illis cenſus erat brevis:
Commune magnum; nulla decempedis
Metata privatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton;

Nec fortuitum ſpernere ceſpitem
Leges ſinebant: oppida publico
Sumptu jubentes, & deorum
Templa novo decorare ſaxo.

AD GROSPHUM. ODE XVI.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus: eam verò non congerendis opibus, honoribuſve conſequendis, ſed coercendis cupiditatibus comparari.

OTium divos rogat in patenti
Prenſus Ægæo, ſimul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent

Si-

Sidera nautis:
Otium bello furioſa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Groſphe, non gemmis, neque purpura venale, neque auro.
Non enim gazæ, neque conſularis
Summovet lictor miſeros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volanteis.
Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in menſa tenui ſalinum,
Nec leveis ſomnos timor, aut Cupido
Sordidus aufert.
Quid brevi fortes jaculamur ævo
Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quoque fugit?
Scandit æratas vitioſa naveis
Cura: nec turmas equitum relinquit
Ocyor cervis, & agente nimbos
Ocyor Euro.
Lætus in præſens animus, quod ultra eſt
Oderit curare: & amara lento
Temperet riſu, nihil eſt ab omni
Parte beatum.
Abſtulit clarum cita mors Achillem,
Longa Tithonum minuit ſenectus:
Et mihi forſan, tibi, quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæque circum
Mugiunt vaccæ? tibi tollit hinnitum apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Veſtiunt lanæ. mihi parva rura, &
Spiritum Grajæ tenuem Camænæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

AD MÆCENATEM ÆGROTUM.

ODE XVII.

Negat ſe ei ſuperſtitem velle eſſe.

CUr me querelis exanimas tuis ?
Nec Diis amicum eſt, nec mihi, te prius
Obire, Mæcenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.
Ah, te meæ ſi partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera ?
Nec carus æquè, nec ſuperſtes
Integer ? ille dies utramque
Ducet ruinam. non ego perfidum
Dixi ſacramentum: ibimus, ibimus,
Utcumque præcedes, ſupremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ,
Nec ſi reſurgat centimanus Gyas,
Divellet unquam. ſic potenti
Juſtitiæ, placitumque Parcis.
Seu Libra, ſeu me Scorpius aſpicit
Formidoloſus, pars violentior
Natalis horæ, ſeu tyrannus
Heſperiæ Capricornus undæ:
Utrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Jovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucriſque fati
Tardavit alas, cùm populus frequens
Lætum theatris ter crepuit ſonum;
Me truncus illapſus cerebro
Suſtulerat, niſi Faunus ictum
Dextra levaſſet, Mercurialium
Cuſtos virorum: reddere victimas,
Ædemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Se in re tenui, ſua tamen ſorte contentum vivere & alios nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, nihil de morte cogitanteis.

NOn ebur, neque aureum
  Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
  Premunt columnas ultima reciſas
Africa: neque Attali,
  Ignotus hæres regiam occupavi:
Nec Laconicas mihi
  Trahunt honeſtæ purpuras clientes.
At fides, & ingeni
  Benigna vena eſt: pauperemque dives
Me petit, nihil ſupra
  Deos laceſſo: nec potentem amicum
Largiora flagito;
  Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
  Novæque pergunt interire Lunæ,
Tu ſecanda marmora
  Locas ſub ipſum funus: & ſepulchri
Immemor ſtruis domos:
  Mariſque Bajis obſtrepentis urges
Summovere littora,
  Parum locuples continente ripa.
Quid, quod uſque proximos
  Revellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
  Salis avarus? pellitur paternos
In ſinu ferens deos
  Et uxor, & vir, ſordidoſque natos.
Nulla certior tamen
  Rapacis Orci ſede deſtinata
Aula divitem manet

He-

Herum: quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec ſatelles Orci
Callidum Promethea
Revexit auro captus: hic ſuperbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet; hic levare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. ODE XIX.

Sibi licere Bacchi laudes, & ejus numinis pleno, & concitato pectore, canere.

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (credite poſteri)
Nymphaſque diſcenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas.
Euoe, recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Lætatur: Euoe, parce Liber,
Parce gravi metuende thyrſo.
Fas pervicaceis eſt mihi Thyadas,
Vinique fontem, lactis, & uberes
Cantare rivos: atque truncis
Lapſa cavis iterare mella
Fas, & beatæ conjugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disjecta non levi ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarum,
Tu ſeparatis uvidus in jugis
Nodo coerces viperino
Biſtonidum ſine fraude crineis.
Tu, cùm parentis regna per arduum
Cohors Gigantum ſcanderet impia,
Rhœcum retorſiſti leonis
Unguibus, horribilique mala:

Quamquam choreis aptior, & jocis,
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ ferebaris: ſed idem
Pacis eras mediuſque belli.
Te vidit inſons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

AD MECÆNATEM. ODE XX.

Famam ſuam æternam fore.

NOn uſitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: invidiaque major
Urbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum: non ego, quem vocat,
Dilecte Mæcenas, obibo,
Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam reſidunt curribus aſperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superne: naſcunturve leves
Per digitos, humeroſque plumæ:
Jam Dædaleo ocyor Icaro,
Viſam gementis littora Boſphori,
Syrteiſque Getulas canorus
Ales, Hyperboreoſque campos.
Me Colchus, &, qui diſſimulat metum
Marſæ cohortis Dacus, & ultimi
Noſſet Geloni, me peritus
Dicet Iber, Rhodanique potor.
Abſint inani funere næniæ,
Luctuſque turpes, & querimoniæ.
Compeſce clamorem, ac ſepulchri
Mitte ſupervacuos honores.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER III.

ODE I.

Non opibus, aut honoribus, ſed animi tranquillitate vitam beatam effici.

ODi profanum vulgus, & arceo.
Favete linguis: carmina non priùs
Audita, Muſarum ſacerdos,
Virginibus, puerìſque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipſos imperium eſt Jovis
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta ſupercilio moventis.
Eſt, ut viro vir latius ordinet
Arbuſta ſulcis; hic generoſior
Deſcendat in campum petitor,
Moribus hic, meliorque fama
Contendat; illi turba clientium
Sit major. ÆQUA lege neceſſitas
Sortitur inſigneis, & imos.
Omne capax movet urna nomen.
Diſtrictus enſis cui ſuper impia
Cervice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt ſaporem;
Non avium, citharæque cantus
Somnum reducent. ſomnus agreſtium
Lenis virorum non humileis domos
Faſtidit, umbroſamque ripam:
Non Zephyris agitata Tempe
Deſiderantem quod ſatis eſt, neque

Tumultuoſum ſollicitat mare,
Nec ſævus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hædi:
Non verberatæ grandine vineæ,
Funduſque mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas;
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Jactis in altum molibus. huc frequens
Cæmenta dimittit redemptor
Cum famulis, dominuſque terræ
Faſtidioſus. ſed timor, & minæ
Scandunt eodem, quò dominus: neque
Decedit ærata triremi, &
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quòd ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delenit uſus, nec Falerna
Vitis, Achæmeniumque coſtum;
Cur invidendis poſtibus, & novo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
Divitias operoſiores?

AD AMICOS. ODE II.

Pueros ab ineunte ætate aſſueſaciendos eſſe paupertati, rei militari, vitæque laborioſæ.

ANguſtam, amici, pauperiem pati
Robuſtus acri militia puer
Condiſcat; & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus haſta.
Vitamque ſub dio, & trepidis agat
In rebus: illum ex mænibus hoſticis
Matrona bellantis tyranni
Proſpiciens, & adulta virgo
Suſpiret; Heu, ne rudis agminum
Sponſus laceſſat regius aſperum

Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce, & decorum eſt pro patria mori.
Mors, & fugacem perſequitur virum,
Nec parcit imbellis juventæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus repulſæ neſcia ſordidæ, incontaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit ſecureis
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via:
Cœtuſque vulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Eſt & fideli tuta ſilentio
Merces; vetabo, qui Cereris ſacrum
Vulgarit arcanæ, ſub iiſdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Solvat faſelum: ſæpe Dieſpiter
Neglectus, inceſto addidit integrum
Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

ODE III.

Oratio Junonis de bello Trojano finito, & imperio Romano à Trojanis initium capturo.

JUſtum, & tenacem propoſiti virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus inſtantis tyranni
Mente quatit ſolida, neque Auſter,
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & vagus Hercules
Innixus, arceis attigit igneas:
Quos inter Auguſtus recumbens

Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres, indocili jugum
Collo trahentes: hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit:
Gratum elocuta conſiliantibus
Junone divis. Ilion, Ilion
Fatalis, inceſtuſque judex,
Et mulier peregrina vertit
In pulverem, ex quo deſtituit deos
Mercede pacta Laomedon mihi,
Caſtæque damnatum Minervæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Jam nec Lacænæ ſplendet adulteræ
Famoſus hoſpes: nec Priami domus
Perjura pugnaceis Achivos
Hectoreis opibus refringit:
Noſtriſque ductum ſeditionibus
Bellum reſedit: protinus & graveis
Iras, invîſum nepotem,
Troica quem peperit ſacerdos,
Marti redonabo: illum ego lucidas
Inire ſedeis, ducere nectaris
Succos, & adſcribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter ſæviat Ilion
Romamque pontus; qualibet exules
In parte regnanto beati.
Dum Priami, Paridiſque buſto
Inſultet armentum: & catulos feræ
Celent inultæ: ſtet Capitolium
Fulgens, triumphatiſque poſſit
Roma ferox dare jura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras; qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus.

Au-

Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum;
Cùm terra celat, ſpernere fortior,
Quàm cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicumque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, viſere geſtiens,
Qua parte debacchentur ignes;
Qua nebulæ, pluviique rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico: nê nimium pii,
Rebuſque fidentes, avitæ
Tecta velint reparare Trojæ.
Trojæ renaſcens alite lugubri
Fortuna, triſti clade iterabitur,
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis, & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
Exciſus Argivis, ter uxor
Capta virum pueroſque ploret.
Non hæc jocoſæ conveniunt lyræ,
Quò Muſa tendis? deſine pervicax
Referre ſermones deorum, &
Magna modis tenuare parvis.

AD CALLIOPEN.

ODE IV.

Se à multis periculis, Muſarum ope, ereptum fuiſſe. Malè ceſſiſſe omnibus, qui adversùm deos aliquid moliri voluerint.

DEſcende cœlo, & dic, age, tibia
Regina, longum, Calliope, melos:
Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus, citharave Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Inſania? audire, & videor pios

Errare per lucos, amœnæ
Quos & aquæ ſubeunt, & auræ.
Me fabuloſæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumque ſomno,
Fronde nova puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicumque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltuſque Bantinos, & arvum
Pingue tenent humilis • erenti,
Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, & urſis: ut premerer ſacra
Lauroque, collataque myrto,
Non ſine Diis animoſus infans.
Veſter, Camœnæ, veſter in arduos
Tollor Sabinos: ſeu mihi frigidum
Præneſte, ſeu Tibur ſupinum,
Seu liquidæ placuere Bajæ.
Veſtris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis verſa acies retro,
Devota non extinxit arbor,
Nec Sicula Palinurus unda.
Utcumque mecum vos eritis; libens
Inſanientem navita Boſphorum
Tentabo, & arenteis arenas
Littoris Aſſyrii viator.
Viſam Britannos hoſpitibus feros,
Et lætum equino ſanguine Concanum.
Viſam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inviolatus amnem.
Vos Cæſarem altum, militia ſimul
Feſſas cohorteis abdidit oppidis,
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene conſilium, & datis, & dato
Gaudetis almæ. ſcimus, ut impios
Titanas, immanemque turmam

Fulmine ſuſtulerit caduco:
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbeis, regnaque triſtia;
Divoſque, mortaleiſque turbas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida brachiis;
Fratreſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Typhœus, & validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœcus, evulſiſque truncis
Enceladus jaculator audax
Contra ſonantem Pallad:s Ægida
Poſſent ruentes? hinc avidus ſtetit
Vulcanus: hinc matrona Juno, &
Nunquam humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lavit
Crineis ſolutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalemque ſilvam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis conſili expers mole ruit ſua:
Vim temperatam Dii quoque provehunt
In majus: iidem odere vireis
Omne nefas animo moventeis.
Teſtis mearum centimanus Gyas
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ,
Virginea domitus ſagitta.
Injecta monſtris terra dolet ſuis:
Mœretque partus fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit
Impoſitam celer ignis Ætnam;
Incontinentis nec Titii jecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Cuſtos; amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AUGUSTI LAUDES.

ODE V.

Reguli conſtantia, & ad Pœnos reditus.

CÆlo tonantem credidimus Jovem
Regnare; præſens divus habebitur
 Auguſtus, adjectis Britannis
  Imperio, gravibuſque Perſis.
Mileſne Craſſi conjuge barbara
Turpis maritus vixit? & hoſtium
 (Proh curia, inverſique mores!)
  Conſenuit ſocerorum in armis.
Sub rege Medo Marſus, & Appulus,
Anciliorum nominis, & togæ
 Oblitus, æternæque Veſtæ,
  Incolumi Jove, & urbe Roma?
Hoc caverat mens provida Reguli,
Diſſentientis conditionibus
 Fœdis, & exemplo trahenti
  Perniciem veniens in ævum,
Si non periret immiſerabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
 Affixa delubris, & arma
  Militibus ſine cæde, dixit,
Direpta vidi. vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero,
 Portaſque non clauſas, & arva
  Marte coli populata noſtro.
Auro repenſus ſcilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
 Damnum; neque amiſſos colores
  Lana refert medicata fuco;
Nec vera virtus, cùm ſemel excidit
Curat reponi deterioribus.
 Sic pugnat extricata denſis
  Cerva plagis, erit ille fortis,
Qui perfidis ſe credidit hoſtibus:
Et Marte Pœnos proteret altero.

Qui

Qui lota reſtrictis lacertis
Senſit iners, timuitque mortem.
Hic, unde vitam ſumeret inſcius,
Pacem duello miſcuit. O pudor:
O magna Carthago, probroſis
Altior Italiæ ruinis!
Fertur pudicæ conjugis oſculum,
Parvoſque natos, ut capitis minor,
Ab ſe removiſſe, & virilem
Torvus humi poſuiſſe vultum.
Donec labanteis conſilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato;
Interque mœrenteis amicos
Egregius properaret exul.
Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimovit obſtanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret;
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

AD ROMANOS. ODE VI.

Corruptos ſuæ ætatis mores inſectatur.

DElicta majorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
Ædeiſque labenteis deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.
Diis te minorem, quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum,
Dii multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſæ.
Jam bis Monæſes, & Pachori manus,
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros; & adjeciſſe prædam

Tor-

Torquibus exiguis renidet.
Pene occupatam ſeditionibus
Delevit urbem Dacus, & Æthiops:
Hic claſſe formidatus, ille
Miſſilibus melior ſagittis.
Fecunda culpæ ſæcula, nuptias
Primum inquinavere, & genus, & domos,
Hoc fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit.
Motus doceri gaudet Jonicos
Matura virgo: & fingitur artibus
Jam nunc, & inceſtos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox juniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet impermiſſa raptim
Caudia luminibus remotis:
Sed juſſa coram non ſine conſcio
Surgit marito, ſeu vocat inſtitor,
Seu navis Hiſpanæ magiſter,
Dedecorum pretioſus emptor.
Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor ſanguine Punico;
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemque dirum,
Sed ruſticorum maſcula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Verſare glebas: & ſeveræ
Matris ad arbitrium reciſos
Portare fuſteis, ſol ubi montium
Mutaret umbras, & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnoſa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis, tulit
Non nequiores, mox daturos
Progeniem vitioſiorem.

AD ASTERIEN, ODE VII.

Conſolatur eam de viri ſui abſentia mæſtam, ac ſollicitam.

QUid fles, Aſterie, quem tibi candidi
Primo reſtituent vere Favonii,
Thyna merce beatum
Conſtanti juvenem fide
Gigen? ille Notis actus ad Oricum
Poſt inſana Capræ ſidera frigidas
Nocteis non ſine multis
Inſomnis lachrymis agit.
At qui ſollicitæ nuntius hoſpitæ
Suſpirare Chloen, & miſeram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prœtum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
Narrat pene datum Pelea Tartaro,
Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens;
Et peccare docenteis
Fallax hiſtorias monet.
Fruſtra; nam ſcopulis ſurdior Icari
Voces audit adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus juſto placeat, cave;
Quamvis non alius flectere equum ſciens
Æquè conſpicitur gramine Martio;
Nec quiſquam citus æque
Tuſco denatat alveo.
Prima nocte domum claude; neque in vias
Sub cantum querulæ deſpice tibiæ;
Et te ſæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

AD

AD MECÆNATEM. ODE VIII.

Cur Calend. Martiis, cùm uxorem non habeat, nihilominus ſacrificet, & epuletur tamen.

MArtiis cælebs quid agam Calendis;
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris, poſituſque carbo in
Ceſpite vivo.
Docte ſermones utriuſque linguæ:
Voveram dulceis epulas, & album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte feſtus,
Corticem aſtrictum pice demovebit
Amphoræ, fumum bibere inſtitutæ
Conſule Tullo.
Sume Mecænas cyathos amici
Soſpitis centum; & vigiles lucernas
Profer in lucem: procul omnis eſto
Clamor, & ira.
Mitte civileis ſuper urbe curas;
Cecidit Daci Cotiſonis agmen;
Medus infeſtus ſibi luctuoſis
Diſſidet armis:
Servit Hiſpanæ vetus hoſtis oræ
Cantaber, ſera domitus catena:
Jam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, nequa populus laboret,
Parce privatus nimium cavere; ac
Dona præſentis rape lætus horæ: &
Linque ſevera.

AD LYDIAM. ODE IX.

Dialogus Horatii, & Lydiæ.

HO. DOnec gratus eram tibi.
Nec quiſquam potior brachia candidæ

Cer-

Cervici juvenis dabat;
. Perſarum vigui rege beatior.
LY. Donec non alia magis
Arſiſti, neq; erat Lydia poſt Chloen;
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
HO. Me nunc Threſſa Chloe regit,
Dulceis docta modos,& citharę ſciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
LY. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori.
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
HO. Quid ſi priſca redit Venus?
Diductoſque jugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloe?
Rejectæque patet janua Lydiæ?
LY. Quamquam ſidere pulchrior
Ille eſt, tu levior cortice, & improbo
Iracundior Adria;
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

IN LYCEN. ODE X.

Ut poſita duritie, aliqua ipſius miſericordia capiatur.

EXtremum Tanaim ſi biberes Lyce,
Sævo nupta viro; me tamen aſperas
Porrectum ante fores objicere incolis
Plorare Aquilonibus.
Audis, quo ſtrepitu janua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat
Ventis? & poſitas ut glaciet niveis
Puro lumine Jupiter?
Ingratam Veneri pone ſuperbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.

O,

O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
Nec vir Pieria pellice ſaucius
Curvat: ſupplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior eſculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus:
Non hoc ſemper erit liminis, aut aquæ
Cæleſtis patiens latus.

AD MERCURIUM. ODE XI.

Ut cantus ſibi dictet, quibus Lyde flecti poſſit. Danaidum fabula.

MErcuri (nam te docilis magiſtro
Movit Amphion Lapides canendo:)
Tuque teſtudo reſonare ſeptem
Callida nervis:
(Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Divitum menſis, & amica templis,)
Dic modos, Lyde quibus obſtinatas
Applicet aureis.
Quæ velut latis equa trima campis,
Ludis exſultim: metuitque tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc protervo
Cruda marito.
Tu potes tigreis, comiteſque ſilvas
Ducere: & rivos celeres morari.
Ceſſit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, ſanieſque manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tytiuſque vultu
Riſit invito, ſtetit urna paulùm
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.

Audiat

Audiat Lyde ſcelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata:
Quæ manent culpas etiam ſub Orco,
Impiæ, nam quid potuere majus?
Impiæ ſponſos potuere duro
Perdere ferro.
Una de multis face nuptiali
Digna: perjurum fuit in parentem
Splendidè mendax, & in omne virgo
Nobilis ævum;
Surge, quæ dixit juveni marito:
Surge: ne longus tibi ſomnus, unde
Non times, detur: ſocerum, & ſceleſtas
Falle ſorores.
Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos, eheu, lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Clauſtra tenebo.
Me pater ſævis oneret catenis,
Quòd viro clemens miſero peperci:
Me vel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.
I, pedes quò te rapiunt, & auræ,
Dum favet nox, & Venus: i ſecundo
Omine: & noſtri memorem ſepulchro
Sculpe querelam.

AD NEOBULEN.
ODE XII.

Eam Hebri adoleſcentis amore captam, inertiæ ſe, & deſidiæ dediſſe.

Miſerarum eſt, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lavere: aut exanimari, metuenteis patruæ verbera linguæ,

Tibi qualum Cithereæ puer ales,
Tibi telas, operoſæque Minervæ
Studium aufert, Neobule, Liparæi nitor Hebri:
Eques ipſo melior Bellerophonte:
Neque pugno, neque ſegni pede victus,
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis:
Catus idem per apertum fugienteis
Agitato grege cervos jaculari; &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDUSIAM.

ODE XIII.

Commendat ejus amœnitatem.

O Fons Blanduſiæ ſplendidior vitro,
Dulci digne mero, non ſine floribus;
Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prælia deſtinat
Fruſtra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro ſanguine rivos,
Laſcivi ſoboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Neſcit tangere: tu frigus amabile
Feſſis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente, cavis impoſitam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ deſiliunt tuæ.

AD POPULUM ROMANUM.

ODE XIV.

Cæſaris victoriam canit, eamque ſacrificiis, & feſtis dapibus proſequi hortatur.

HErculis ritu modò dictus, ò plebs,
Morte venalem petiiſſe laurum,

Cæ-

Cæſar, Hiſpana repetit Penateis
Victor ab ora.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat, juſtis operata divis.
Et ſoror clari ducis, & decoræ
Supplice vitta,
Virginum matres, juvenumque nuper
Soſpitum, vos ò pueri, & puellæ
Jam virum expertæ, malè ominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi feſtus àtras
Eximet curas, ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.
I, pete unguentum, puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſi qua potuit vagantem
Fallere teſta.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem,
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albeſcens animos capillus,
Litium, & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem callidus juventa,
Conſule Planco.

IN CHLORIM VETULAM.
ODE XV.

Ut ſaltem vetula, nequitiæ, & libidini modum conſtituat.

UXor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famoſiſque laboribus.
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines,
Et ſtellis nebulam ſpargere candidis,
Non,

Non, ſi quid Pholoen ſatis,
 Et te, Chlori, decet, filia rectius
Expugnat juvenum domos;
 Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
 Laſcivæ ſimilem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
 Tonſæ Luceriam, non citharæ decent;
Nec flos purpureus roſæ,
 Nec poti vetulam face tenus cadi.

AD MÆCENATEM.
ODE XVI.

Auro omnia parent. Horatius verò contentus eſt ſua ſorte, unde beatus exiſtit.

INcluſam Danaen turris ahenea,
 Robuſtæque fores, & vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
 Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium, virginis abditæ
Cuſtodem pavidum, Jupiter, & Venus
 Riſiſſent: fore enim tutum iter, & patens,
 Converſo in pretium deo,
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa potentius
 Ictu fulmineo: concidit auguris
 Argivi domus, ob lucrum
Demerſa excidio: diffidit urbium
Portas vir Macedo, & ſubruit æmulos
 Reges muneribus; munera navium
 Sævos illaqueant duces.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam,
Majorumque fames. jure perhorrui
 Late conſpicuum tollere verticem,
 Mæcenas, equitum decus.
Quanto quiſque ſibi plura negaverit,
A Diis plura feret. nil cupientium

Nudus

Nudus caſtra peto: & transfuga, divitum
Parteis linquere geſtio.
Contemptæ dominus ſplendidior rei,
Quàm ſi quicquid arat impiger Appulus
Occultare meis dicerer horreis;
Magnas inter opes inops.
Puræ rivus aquæ, ſilvaque jugerum
Paucorum, & ſegetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit, ſorte beatior.
Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læſtrigonia Bacchus in amphora
Langueſcit mihi; nec pinguia Gallicis
Creſcunt vellera paſcuis:
Importuna tamen pauperies abeſt:
Nec, ſi plura velim, tu dare deneges,
Contracto melius parva Cupidine
Vectigalia porrigam:
Quam ſi Mygdoniis regnum Halyattici
Campis continuem. multa petentibus
Deſunt multa. bene eſt, cui Deus obtulit
Parca, quod ſatis eſt, manu.

AD ÆLIUM LAMIAM.
ODE XVII.

Primùm nobilitatem ipſius laudat, deinde admonet, ut ſe præparet ad diem craſtinum, qui pluvius fore videbatur, hilariter exigendum.

ÆLi vetuſto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne faſtos,
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuiſſe Lirim,
Latè tyrannus. Cras foliis nemus

Mul-

Multis, & alga littus inutili
 Demiſſa tempeſtas ab Euro
  Sternet: aquæ niſi fallit augur
Annoſa cornix: dum potes, aridum
Compone lignum: cras Genium mero
 Curabis, & porco bimeſtri,
  Cum famulis operum ſolutis.

AD FAUNUM. ODE XVIII.

Deum ſilveſtrem, infernum, & peſtilentem precatur, ut per ſuos tranſiens agros, ſibi, ſuiſque ſit propitius.

FAune, Nympharum fugientum amator,
 Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas: abeaſque parvis
  Æquus alumnis,
Si tener pleno cadit hædus anno,
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateræ, vetus ara multo
  Fumat odore:
Ludit herboſo pecus omne campo,
Dum tibi nonæ redeunt Decembres,
Feſtus in pratis vacat otioſo
  Cum bove pagus:
Inter audaceis lupus errat agnos,
Spargit agreſteis tibi ſilva frondeis,
Gaudet inviſam pepuliſſe foſſor
  Ter pede terram.

AD TELEPHUM. ODE XIX.

Reprehendit eum, quòd veterum hiſtoriarum ſtudiis deditus, ea, quæ ad hilariter, & jucundè vivendum pertinent, negligat.

QUantum diſtet ab Inacho
 Codrus, pro patria non timidus mori,

Nar-

Narras, & genus Æaci,
  Et pugnata ſacro bella ſub Ilio ;
Quo Chium pretio cadum
  Mercemur, quis aquam temperet ignibus
Quo præbente domum, & quota
  Pelignis caream frigoribus, taces .
Da lunæ pocula novæ,
  Da noctis mediæ; da, puer, auguris,
Murenæ, tribus, aut novem
  Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui Muſas amat impareis,
  Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. treis prohibet ſupra
  Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis juncta ſororibus.
  Inſanire juvat. cur Berecynthiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
  Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcenteis ego dexteras
  Odi. ſparge roſas ; audiat invidus
Dementem ſtrepitum Lycus :
  Et vicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
  Puro te ſimilem Telephe Veſpero,
Tempeſtiva petit Chloe:
  Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHUM. ODE XX.

Ne formoſum Nearchum à ſua meretricula abſtrahat.

NOn vides, quanto moveas periclo
Pyrrhe, Getulæ catulos leænæ?
Dura poſt paulò fugies inaudax
    Prœlia raptor:
Cùm per obſtantes juvenum catervas
Ibit, inſignem repetens Nearchum,
Grande certamen, tibi præda cedat
    Major, an illi.

Interim dum tu celereis ſagittas
Promis, hæc denteis acuit timendos,
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam,
Fertur, & leni recreare vento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.
ODE XXI.

Ex qua ſe in Corvini gratiam vinum vetuſtum prompturum oſtendit, & occaſione oblata vini laudes commemorat.

O Nata mecum conſule Manlio,
Seu tu querelas, ſive geris jocos
Seu rixam, & inſanos amores;
Seu facilem pia teſta ſomnum:
Quocumque lectum nomine Maſſicum
Servas, moveri digna bono die:
Deſcende, Corvino jubente,
Promere languidiora vina.
Non ille, quamquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus.
Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu ſapientium
Curas, & arcanum jocoſo
Conſilium retegis Lyæo:
Tu ſpem reducis mentibus anxiis,
Vireiſque, & addis cornua pauperi:
Poſt te, neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te, Liber, & ſi læta aderit Venus
Segneſque nodum ſolvere Gratiæ,
Vivæque producent lucernæ,
Dum rediens fugat aſtra Phœbus.

IN DIANAM. ODE XXII.

Dianæ conſecrat pinum villæ ſuæ propinquam, & quotannis verris immolati ſanguine arborem hanc aſperſurum ſe vovet.

MOntium cuſtos, nemorumque virgo,
Quæ laboranteis utero puellas
Ter vocata audis, adimiſque letho
Diva triformis:
Imminens villæ tua pinus eſto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEM. ODE XXIII.

Suadens, ut deos puris manibus, & conſcientia bene actæ vitæ colat.

CÆlo ſupinas ſi tuleris manus
Naſcente luna, ruſtica Phidile,
Si thure placaris, & horna
Fruge Lareis, avidaque porca;
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fecunda vitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero grave tempus anno.
Nam, quæ nivali paſcitur Algido
Devota, quercus inter, & ilices:
Aut creſcit Albanis in herbis
Victima: pontificum ſecureis
Cervice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Parvos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus;
Non ſumptuoſa blandior hoſtia,
Mollibit averſos Penateis
Farre pio, & ſaliente mica.

IN AVAROS. ODE XXIV.

In avaros invehitur, qui domos domibus ſubinde addunt, in ipſo etiam mari ædificantes: cum tamen nulla ædificia neceſſitate mortis eos liberare poſſint. Ad hæc autem mala extirpanda, unà cum prava illa augendi opes cupiditate, diſciplina aſperiore opus eſſe dicit.

INtactis opulentior
  Theſauris Arabum, & divitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
  Tyrrhenum omne tuis, & mare Punicum:
Si figit adamantinos
  Summis verticibus dira neceſſitas
Clavos: non animum metu,
  Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres melius Scythæ,
  Quorum plauſtra vagas rite trahunt domos,
Vivunt, & rigidi Getæ:
  Immetata quibus jugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
  Nec cultura placet longior annua:
Defunctumque laboribus
  Æquali recreat ſorte vicarius.
Illic matre carentibus
  Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
  Conjux: nec nitido fidit adultero.
Dos eſt magna, parentium
  Virtus: & metuens alterius viri
Certo fœdere caſtitas.
  Et peccare nefas, aut pretium mori,
O quiſquis volet impias
  Cædeis, & rabiem tollere civicam;
Si quæret pater urbium
  Subſcribi ſtatuis, indomitam audeat

Re-

Refrænare licentiam,
  Carus poſtgenitis, quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus,
  Sublatam ex oculis quærimus invidi.
Quid triſtes querimoniæ,
  Si non ſupplicio culpa reciditur
Quid leges ſine moribus
  Vanæ proficiunt, ſi neque fervidis
Pars incluſa caloribus
  Mundi, nec Boreæ finitimum latus,
Durat&que ſolo nives
  Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora navitæ.
  Magnum pauperies opprobrium, jubet
Quidvis & facere, & pati:
  Virtutiſque viam deſerit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
  Quò clamor vocat, & turba faventium,
Vel nos in mare proximum
  Gemmas, & lapides, aurum, & inutile,
Summi materiam mali,
  Mittemus, ſcelerum ſi benè pœnitet:
Eradenda Cupidinis
  Pravi ſunt elementa, & teneræ nimis
Mentes, aſperioribus
  Formandæ ſtudiis, neſcit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
  Venarique timet, ludere doctior;
Seu Græco jubeas trocho,
  Seu malis vetita legibus alea.
Cùm perjura patris fides
  Conſortem ſocium fallat, & hoſpitem,
Indignoque pecuniam
  Hæredi properet: ſcilicet improbæ
Creſcunt divitiæ, tamen
  Curtæ neſcio quid ſemper abeſt rei.

AD BACCHUM, ODE XXV.

Se Bacchi inſtinctu, afflatuque concitatum, nova quadam, & inaudita de Auguſto dicturum.

QUò me, Bacche, rapis tui
Plenũ,quæ in nemora,aut quos agor in ſpe-(cus
Velox mente nova? quibus
Antris, egregii Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
Stellis inſerere, & concilio Jovis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
Indictum ore alio, non ſecùs in jugis
Ex ſomnis ſtupet Evias,
Hebrum proſpiciens, & nive candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen, ut mihi devio
Rupeis, & vacuum nemus
Mirari libet! ò Najadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil parvum, aut humili modo,
Nil mortale loquar: dulce periculum eſt,
O Lenæe, ſequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

AD VENEREM. ODE XXVI.

Se jam ſenem factum rebus amatoriis minùs aptum eſſe.

VIxi puellis nuper idoneus,
Et militavi non ſine gloria:
Nunc arma, defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit:
Lævum marinæ qui Veneris latus
Cuſtodit: hìc, hìc ponite lucida
Funalia, & vecteis, & arcus
Oppoſitis foribus minaceis.
O, quæ beatam diva tenes Cyprum, &
Mem-

Memphim carentem Sithonia nive,
Regina, ſublimi flagello
Tange Chloen ſemel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATURAM, ODE XXVII.

Deterret eam precipuè exemplo Europæ.

IMpios parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rauca decurrens lupa Lanuvino,
Fœtaque vulpes,
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum,
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit Mannos. ego cui timebo
Providus auſpex?
Antequam ſtanteis repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oſcinem corvum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix, ubicumque mavis,
Et memor noſtri, Galatea, vivas:
Teque nec lævus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.
Sed vides, quando trepidet tumultu
Pronus Orion: ego, quid ſit ater
Adriæ, novi, ſinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores, puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Æquoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europe niveum doloſo
Credidit tauro latus: & ſcatentem
Belluis pontum, mediaſque fraudeis
Palluit audax.
Nuper in pratis ſtudioſa florum, &

Debitæ Nymphis opifex coronæ,
Nocte ſubluſtri, nihil aſtra præter
Vidit, & undas.
Quæ ſimul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater ò relictum
Filiæ nomen, pietaſque dixit
Victa furore.
Unde? quo veni? levis una mors eſt
Virginum culpæ, vigilanſne ploro
Turpe commiſſum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana: quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? meliuſve fluctus
Ire per longos fuit: an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc juvencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios Penateis:
Impudens Orcum moror. O deorum
Si quis hæc audis: utinam inter errem
Nuda leones.
Antequam turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræque ſuccus
Defluat prædæ, ſpecioſa quæro
Paſcere tigreis.
Vilis Europe pater urget abſens:
Quid mori ceſſas? potes hac ab orno
Pendulum, zona bene te ſecuta,
Lædere collum.
Sive te rupes, & acuta lætho
Saxa delectant: age, te procellæ
Crede voloci; niſi herile mavis
Carpere penſum.
Regius ſanguis, dominæque tradi,
Barbaræ pellex. Aderat querenti

Perfidum ridens Venus, & remiſſo
Filius arcu.
Mox ubi luſit ſatis; Abſtineto,
Dixit, irarum, calidæque rixæ;
Cùm tibi inviſus laceranda reddet
Cornua taurus.
Uxor invicti Jovis eſſe neſcis?
Mitte ſingultus: bene ferre magnam
Diſce fortunam: tua ſectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN. ODE XXVIII.

Diem Neptuno ſacrum hilariter exigendum eſſe.

FEſto quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde ſtrenua, Cæcubum.
Munitæque adhibe vim ſapientiæ,
Inclinare, meridiem
Sentis: ac veluti ſtet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, & virideis Nereidum comas:
Tu curva recines lyra
Latonam, & celeris ſpicula Cynthiæ
Summo carmine; quæ Cnidon
Fulgenteiſque tenet Cycladas, & Paphon
Junctis viſit oloribus.
Dicetur merita nox quoque nænia.

AD MÆCENATEM. ODE XXIX.

Invitat eum ad cœnam hilarem, publicis curis miſſis.

TYrrhena regum progenies, tibi
Non ante verſo lene merum cado
Cum flore, Mæcenas, roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis

Jamdudum apud me eſt; eripe te moræ
Ne ſemper udum Tibur, & Æſulæ
Declive contempleris arvum, &
Telegoni juga parricidæ,
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis,
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, ſtrepitumque Romæ.
Plerumque gratæ divitibus vices,
Mundæque parvo ſub lare pauperum
Cœnæ, ſine aulæis, & oſtro
Sollicitam explicuere frontem.
Jam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem: jam Procyon furit.
Et ſtella veſani leonis,
Sole dies referente ſiccos.
Jam paſtor umbras cum grege languido,
Rivumque feſſus quærit, & horridi
Dumeta Sylvani; caretque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu civitatem quis deceat ſtatus,
Curas, & urbi ſollicitus times:
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaiſque diſcors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus:
Ridetque, ſi mortalis ultra
Fas trepidat, quod adeſt, memento
Componere æquus: cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cùm pace delabentis Etruſcum
In mare, nunc lapides adeſos,
Stirpeiſque raptas, & pecus, & domos
Volventis unà, non ſine montium
Clamore, vicinæque ſilvæ:
Cum fera diluvies quietos
Irritat amneis, ille potens ſui,

Lætuſque deget, cui licet in diem
Dixiſſe, vixi: cras vel atra
Nube polum, pater, occupato,
Vel ſole puro: non tamen irritum
Quodcumque retro eſt, efficiet: neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens ſemel hora vexit.
Fortuna ſævo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc aliis benigna.
Laudo manentem: ſi celereis quatit
Pennas, reſigno, quæ dedit, & mea
Virtute me involvo: probamque
Pauperiem ſine dote quæro.
Non eſt meum, ſi mugiat Africis
Malus procellis, ad miſeras preces
Decurrere: & votis paciſci
Ne Cypriæ Tyriæque merces
Addant avaro divitias mari.
Tunc me biremis præſidio ſcaphæ
Tutum per Ægeos tumultus
Aura feret, geminuſque Pollux.

AD MELPOMENEN MUSAM.
ODE XXX.

Scribendis carminibus lyricis ſe melius conſuluiſſe immortalitati nominis ſui dicit, quàm ſi obtinuiſſet, ut ſibi æreæ ſtatuæ, aut pyramides erigerentur. Præcipuamque laudis materiam fore innuit, quòd primus ex Latinis in hoc carminum genere Græcos imitatus fuerit.

Exegi monumentum ære perennius,
Regalique ſitu Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries, & fuga temporum.
Non omnis moriar, multaque pars mei
Vitabit Libitinam: uſque ego poſtera

Creſcam laude recens: dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, quà violens obſtrepit Aufidus.
Et, quà pauper aquæ Daunus agreſtium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxiſſe modos. ſume ſuperbiam
Quæſitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINUM

LIBER IV.

ODE I.

Se jam ea ætate eſſe, ut à rebus amatoriis, & carminibus ludicris, & venereis, alieno eſſe animo debeat: & tamen Ligurini veſano amore torreri.

INtermiſſa Venus diù
  Rurſus bella moves, parce, precor, precor,
Non ſum qualis eram bonæ
  Sub regno Cynaræ, deſine dulcium
Mater ſæva Cupidinum,
  Circa luſtra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis, abi
  Quo blandæ juvenum te revocant preces
Tempeſtivius in domo
  Pauli, purpureis ales oloribus,
Commeſſabere Maximi,
  Si torrere jecur quæris idoneum,
Namque & nobilis, & decens,
  Et pro ſollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
  Late ſigna feret militiæ tuæ.

Et, quandoque potentior
  Largis muneribus riſerit æmuli :
Albanos prope, te, lacus
  Ponet marmoream ſub trabe Cypria,
Illic plurima naribus
  Duces thura, lyræque, & Berecyntiæ
Delectabere tibiæ
  Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
  Numen cum teneris viginibus tuum
Laudantes, pede candido
  In morem Salium ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer
  Jam nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare juvat mero :
  Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur heu, Ligurine, cur
  Manat rara meas lachryma per genas ?
Cur facunda parum decoro
  Inter verba cadit lingua ſilentio ?
Nocturnis te ego ſomniis
  Jam captum teneo, jam volucrum ſequor
  Te per gramina Martii
  Campi, te per aquas, dure, volubileis.

AD ANTONIUM JULUM, M. ANTONII TRIUMVIRI FILIUM.

ODE II.

Antiquos Poetas imitari periculoſum eſt.

PIndarum quiſquis ſtudet æmulari,
  Jule, ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, vitreo daturus
    Nomina ponto.
Monte, decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Fervet, immenſuſque ruit profundo
    Pindarus ore,

Lau-

Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaceis nova dithyrambos
Verba devolvit, numeriſque fertur
Lege ſolutis;
Seu deos, regeſque canit, deorum
Sanguinem: per quos cecidere juſta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma Chimæræ.
Sive quos Elea domum reducit
Palma celeſteis: pugilemve, equumve
Dicit: & centum potiore ſignis
Munere donat.
Flebili ſponſæ juvenemve raptum
Plorat: & vireis, animumque, moreſque
Aureos educit in aſtra, nigroque
Invidet Orco.
Multa Dircæum levat aura cygnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego apis Matinæ
More modoque
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum circa nemus, uvidique
Tiburis ripas, operoſa parvus
Carmina fingo.
Concines majore poeta plectro
Cæſarem, quandoque trahet feroceis
Per ſacrum clivum; merita decorus
Fronde, Sicambros,
Quo nihil majus meliuſve terris
Fata donavere, bonique divi,
Nec dabunt: quamvis redeant in aurum
Tempora priſcum.
Concines lætoſque dies, & urbis
Publicum ludum, ſuper impetrato
Fortis Auguſti reditu, forumque
Litibus orbum.
Tum meæ, ſi quid loquar audiendum,
Vo-

Vocis accedet bona pars, & ò Sol
Pulcher, ò laudande, canam recepto
Cæſare felix.
Tuque, dum procedis, Jo triumphe,
Non ſemel dicemus: Jo triumphe,
Civitas omnis, dabimuſque divis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidemque vaccæ,
Me tener ſolvet vitulus relicta
Matre, qui largis juveneſcit herbis
In mea vota.
Fronte curvatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Quà notam duxit, niveus videri,
Cetera fulvus.

AD MELPOMENEN.

ODE III.

Se natum eſſe ad poeticen, ejuſque beneficio nominis immortalitatem, & gloriam conſecutum eſſe.

QUem tu Melpomene ſemel
Naſcentem placido lumine vider's.
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Deliis
Ornatus foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio:
Sed, quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabileis
Vatum ponere me choros:
Et jam dente minus mordeor invido.

O te-

O teſtudinis aureæ
  Dulcem quæ ſtrepitum Pieri temperas,
O mutis quoque piſcibus
  Donatura cygni, ſi libeat, ſonum,
Totum muneris hoc tui eſt,
  Quòd monſtror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
  Quòd ſpiro, & placeo (ſi placeo) tuum eſt.

AD ROMAM. ODE IV.

Druſi Neronis, qui fuit Auguſti Cæſaris privignus, victorias de Rhætis, & Vindelicis celebrat. Quin etiam Claudii Neronis fortia quædam facta commemorat.

QUalem miniſtrum fulminis alitem,
  Cui rex deorum regnum in aveis vagas
    Permiſit, expertus fidelem
  Jupiter in Ganymede flavo,
Olim juventus, & patrius vigor
Nido laborum propulit inſcium:
  Vernique jam nimbis remotis,
  Inſolitos docuere niſus
Venti paventem: mox in ovilia
Demiſit hoſtem vividus impetus.
  Nunc in reluctanteis dracones
  Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualemve lætis caprea paſcuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere,
  Jam lacte depulſum leonem,
  Dente novo peritura vidit
Videre Rhœti bella ſub Alpibus
Druſum gerentem, & Vindelici; quibus
  Mos unde deductus per omne
  Tempus Amazonia ſecuri
Dextras obarmet, quærere diſtuli:
Nec ſcire fas eſt omnia. Sed diù,
  Lateque Victrices catervæ

Con-

Conſiliis juvenis revictæ
Senſere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita fauſtis ſub penetralibus
Poſſet, quid Auguſti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis.
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed vim promovet inſitam
Rectique cultus pectora roborant.
Utcumque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ò Roma, Neronibus,
Teſtis Metaurus flumen; & Aſdrubal
Devictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris.
Qui primus alma riſit adorea,
Dirus per urbeis Afer, ut Italas,
Ceu flamma per tædas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
Poſt hoc ſecundis uſque laboribus
Romana pubes crevit: & impio
Vaſtata Pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos.
Dixitque tandem perfidus Annibal,
Cervi luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere eſt triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuſcis æquoribus, ſacra,
Natoſque, maturoſque patres
Pertulit Auſonias ad urbeis,
Duris ut ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis ab ipſo
Ducit opes animumque ferro.

Non

Non hydra ſecto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem:
Monſtrumve ſummiſere Colchi
Majus, Echioniæve Thebæ.
Merſes profundos pulchrior evenit.
Luctere, multa proruet integrum
Cùm laude victorem: geret
Prælia conjugibus loquenda.
Carthagini jam non ego nuntios
Mittam ſuperbos: occidit, occidit
Spes omnis. & fortuna noſtri
Nominis, Aſdrubale interempto.
Nil claudiæ non perficient manus;
Quas & benigno numine Jupiter
Defendit, & curæ ſagaces
Expediunt per acuta belli.

AD AUGUSTUM.
ODE V.

Ut tandem in urbem redeat.

DIvis orte bonis, optime Romulæ
Cuſtos gentis, abes jam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ,
Inſtar veris enim vultus ubi tuus
Affulſit: populo, gratior it dies
Et ſoles melius nitent.
Ut mater juvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci diſtinet à domo:
Votis, ominibuſque, & precibus vocat,
Curvo nec faciem littore dimovet:
Sic deſideriis icta fidelibus
Quærit patria Cæſarem:

Tu-

Tutus bos etenim rura perambulat.
Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas:
Pacatum volitant per mare navitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur caſta domus ſtupris:
Mos, & lex maculoſum edomuit nefas;
Laudantur ſimili prole puerperæ.
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paveat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit
Fœtus, incolumi Cæſare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quiſque diem collibus in ſuis,
Et vitem viduas ducit ad arbores.
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te menſis adhibet deum.
Te multa prece, te proſequitur mero
Diffuſo pateris: & Laribus tuum
Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ò utinam, dux bone, ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci manè die: dicimus uvidi
Cùm Sol Oceano ſubeſt.

IN APPOLLINEM, ET DIANAM.

ODE VI.

Carmen ſæculare.

DIve, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityoſque raptor
Senſit, & Trojæ propè victor altæ
Phthius Achilles.
Ceteris major, tibi miles impar:
Filius quamvis Thetidis marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuſpide pugnax.

Hic,

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus Euro
Procidit latè: poſuitque collum in
Pulvere Teucro.
Ille non incluſus equo Minervæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis gravis, heu nefas, heu,
Neſcio fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latenteis
Matris in alvo:
Ni tuis victus Veneriſque gratæ
Vocibus, divum pater annuiſſet
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lavis amne crineis;
Dauniæ defende decus camænæ
Levis Agyeu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis nomenque dedit poetæ,
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti.
Deliæ tutela deæ, fugaceis
Lyncas, & cervos cohibentis arcu,
Lesbium ſervate pedem, meique
Pollicis ictum:
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite creſcentem face noctilucam,
Proſperam frugum, celeremque pronos
Volvere menſeis.
Nupta jam dices, ego dis amicum,
Sæculo feſtas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

ODE VII.

Veris adventu, & aqua omnibus hominibus moriendi conditione ſine ſpe reviviſcendi, omniumque rerum mutatione, & viciſſitudine propoſita, invitat ad hilariter, jucundeque vivendum.

DIffugere nives, redeunt jam gramina campis,
Arboribuſque comæ.
Mutat terra vices, & decreſcentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis,geminiſq; ſororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne ſperes monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora miteſcunt zephyris: ver proterit æſtas
Interitura, ſimul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurret iners.
Damna tamen celeres reparant cœleſtia Lunæ:
Nos ubi decidimus
Quò pius Æneas, quò Tullus dives, & Ancus:
Pulvis, & umbra ſumus.
Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora Di ſuperi?
Cuncta manus avidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cùm ſemel occideris, & de te ſplendida Minos
Fecerit arbitria,
Non, Torquate,genus, non te facundia, non te
Reſtituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum,
Nec lethea valet Theſeus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD

AD MARCIUM CENSORINUM.

ODE VIII.

Nihil eſt, quod homines magis immortales reddere poſſit, quàm Poetarum carmina.

DOnatem pateras, grataque commodus,
Cenſorine, meis æra ſodalibus,
Donarem tripodas, præmia fortium
Grajorum: neque tu peſſima munerum
Ferres: divite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus
Solers nunc hominem ponere, nunc deum,
Sed non hæc mihi vis: non tibi talium
Res eſt, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina poſſumus
Donare, & pretium dicere muneris:
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus, & vita redit bonis
Poſt mortem ducibus: non celeres fugæ,
Rejectæque retrorſum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ ſileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris, quid foret Iliæ,
Mavortiſque puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Æacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus conſecrat inſulis.
Dignum laude virum Muſa vetat mori,
Cælo muſa beat, ſic Jovis intereſt
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ ſidus ab infimis

Quaſ-

Quaſſas eripuit æquoribus rateis.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber, vota bonos ducit ad exitus.

AD MARCUM LOLLIUM.
ODE IX.

Scripta ſua nunquam interitura. Sine poetarum ope Virtutem oblivione ſempiterna deleri. Se ſuis verſibus res à Lollio geſtas memoriæ proditurum. Laus conſtantiæ, & ceterarum virtutum.

NE fortè credas interitura, quæ
Longè ſonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per arteis
Verba loquor ſocianda chordis.
Non, ſi priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus, Pindaricæ latent,
Coæque, & Alcæi minaces,
Steſichorique graves camœnæ.
Nec, ſi quid olim luſit Anacreon,
Delevit ætas, ſpirat adhuc amor,
Vivùnque commiſſi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comptos arſit adulteri
Crineis, & aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleiſque cultus,
Et comites. Helene Lacæna
Primuſve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non ſemel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus, Sthenelusve ſolus
Dicenda Muſis prælia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graveis
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus, pueriſque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; ſed omnes illachrymabiles
Urgentur, ignotique longa

No-

Nocte: carent quia vate ſacro.
Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Celata virtus, non ego te meis
Chartis inornatum ſilebo,
Totve tuos patiar labores
Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones: eſt animus tibi,
Rerumque prudens, & ſecundis
Temporibus, dubiiſque rectus,
Vindex avare fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ,
Conſulque non unius anni,
Sed quoties bonus, atque fidus
Judex honeſtum prætulit utili, &
Rejecit alto dona nocentium
Vultu; & per obſtanteis catervas
Explicuit ſua victor arma.
Non, poſſidentem multa, vocaveris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus ſapienter uti,
Duramque callet pauperiem pati,
Pejuſque letho flagitium timet.
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

AD LIGURINUM. ODE X.

Ut dum per ætatem licet, fruatur formæ ſuæ bono: alioqui fore, ut ipſum ſerò pœniteat; cùm flos ille ætatis exaruerit.

O Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens,
Inſperata tuæ cùm veniet pluma ſuperbiæ,
Et,quę nūc humeris involitant,deciderint comę,
Nunc & qui color eſt puniceæ flore prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hiſpidā,
Dices: heu (quoties te in ſpeculo videris alterū)

Quæ

Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM.
ODE XI.

Die natali Mæcenatis, qui erat Id. Apr. invitat eam ad epulas.

Eſt mihi nonum ſuperantis annum
Plenus Albani cadus: eſt in horto,
Phylli, nectendis apium coronis,
Eſt hederæ vis
Multa, qua crineis religata fulges.
Ridet argento domus: ara caſtis
Vincta verbenis avet immolato
Spargier agno.
Cuncta feſtinat manus: huc, & illuc
Curſitant miſtæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis: idus tibi ſunt agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
Findit Aprilem.
Jure ſolemnis mihi, ſanctiorque
Pene natali proprio, quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupavit
(Non tuæ ſortis juvenem) puella
Dives, & laſciva: tenetque grata
Compede vinctum.
Terret ambuſtus Phaeton avaras
Spes: & exemplum grave præbet ales
Pegaſus, terrenum equitum gravatus
Bellerophontem:
Semper ut te digna ſequare, & ultra
Quàm licet ſperare, nefas putando,

Diſparem vites, age jam meorum
Finis amorum,
(Non enim poſthac alia calebo
Fœmina) condiſce modos, amanda
Voce quos reddas, minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIUM. ODE XII.

Deſcribit Veris adventum, & Virgilium ad convivium ſub conditione invitat.

Jam veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Jam nec prata rigent, nec fluvii ſtrepunt
Hiberna nive turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quòd malè barbaras
Regum eſt ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ovium carmina fiſtula:
Delectantque deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora Virgili:
Sed, preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, juvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.
Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpitiis accubat horreis,
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, cum tua
Velox merce veni, non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domo.
Verum pone moras, & ſtudium lucri:
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Miſce ſtultitiam conſiliis brevem.
Dulce eſt deſipere in loco.

IN LYCEN. ODE XIII.

Inſultat ei, quòd jam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur à juvenibus.

AUdivere Lyce Dii mea vota: Dii
Audivere Lyce; ſis anus, & tamen
Vis formoſa videri,
Ludiſque, & bibis impudens:
Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum ſollicitas; ille virentis, &
Doctæ pſallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim tranſvolat aridas
Quercus, & refugit, te quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis nives.
Nec Coæ referunt jam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ ſemel
Notis condita faſtis:
Incluſit volucris dies.
Quo fugit Venus? heu. quoque color decens?
Quo motus? quid habes illius, illius,
Quæ ſpirabat amores,
Quæ me ſurpuerat mihi.
Felix poſt Cynaram, notaque & artium
Gratarum facies? ſed Cynaræ breveis
Annos fata dederunt,
Servatura diù parem.
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Poſſent ut juvenes viſere fervidi,
Multo non ſine riſu,
Dilapſam in cineres facem.

AD AUGUSTUM. ODE XIV.

A Senatu, populoque Romano honores Auguſto tribui non poſſunt, qui virtutes ejus æquare valeant.

QUæ cura patrum, quæve Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas,

Auguſte, virtutes in ævum
Per titulos, memoreſque faſtos
Æternet? ò qua ſol habitabileis
Illuſtrat oras, maxime principum;
Quem legis expertes Latinæ
Viñdelici didicere nuper
Quid Marte poſſes. milite nam tuo
Druſus Genaunos, implacidum genus,
Brennoſque veloceis, & arceis
Alpibus impoſitas tremendis;
Dejecit acer, plus vice ſimplici.
Major Neronum mox grave prælium
Commiſit, immaneiſque Rhœtos
Auſpiciis pepulit ſecundis.
Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exercet Auſter Plejadum choro
Scindente nubeis, impiger hoſtium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis volvitur Aufidus
Qui regna Dauni præfluit Appuli,
Cùm ſævit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris:
Ut Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu:
Primoſque, & extremos metendo
Stravit humum ſine clade victor;
Te copias, te conſilium, & tuos
Præbente divos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecun[illegible]s reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis

Im-

Imperiis decus arrogavit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Meduſque, & Indus: te profugus Scythes
Miratur, ò tutela præſens
Italiæ, dominæque Romæ:
Te, fontium qui celat origines
Niluſque, & Iſther: te rapidus Tigris,
Te belluoſus, qui remotis
Obſtrepuit Oceanus Britannis:
Te non paventis funera Galliæ,
Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes Sicambri
Compoſitis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES, ODE XV.

Se non eſſe idoneum ad canenda Lyricis verſibus Auguſti encomia.

PHœbus volentem prœlia me loqui,
Victas & urbeis, increpuit lyra,
Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem: tua, Cæſar, ætas
Fruges & agris retulit uberes,
Et ſigna noſtro reſtituit Jovi,
Direpta Parthorum ſuperbis
Poſtibus; & vacuum duellis
Janum Quirini clauſit: & ordinem
Rectum evaganti frena licentiæ
Injecit: amovitque culpas,
Et veteres revocavit arteis:
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Crevere vires, famaque, & Imperi
Porrecta majeſtas ad ortum
Solis, ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Civilis, aut vis exiget otium:
Non ira, quæ procudit enſeis,

Et miſeras inimicat urbeis.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Julia: non Getæ,
Non Seres, inſidive Perſæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Noſque & profeſtis lucibus, & ſacris,
Inter jocoſi munera Liberi,
Cum prole, matroniſque noſtris,
Rite deos prius apprecati
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remiſto carmine tibiis
Trojamque, & Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER

AD MÆCENATEM.

ODE I.

Mæcenati ad bellum Actiacum proficiſcenti comitem ſe offert; non tam, quòd præſentia ſua quicquam commodi ſit ei allaturus, quàm quod minus de ſalute ejus ſollicitus ſit futurus.

IBis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite
Jucunda, ſi contra, gravis?
Utrumque juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?

An hunc laborem mente laturi, decet
 Qua ferre non molleis viros?
Feremus: & te vel per Alpium juga,
 Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
 Forti ſequemur pectore.
Roges, tuum labore quid juvem meo,
 Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
 Qui major abſenteis habet.
Ut aſſidens implumibus pullis avis
 Serpentium allapſus timet
Magis relictis: non, ut adſit, auxili
 Latura plus præſentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
 Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non ut juvencis illigata pluribus
 Aratra nitantur mea;
Pecuſve Calabris ante ſidus fervidum
 Lucana mutet paſcua:
Nec ut ſuperni villa candens Tuſculi
 Circæa tangat mœnia.
Satis ſuperque me benignitas tua
 Ditavit. haud paravero,
Quod aut, avarus ut Chremes, terra premam,
 Diſcinctus, aut perdam ut nepos.

ODE II.

Varias vitæ ruſticæ laudes hæc ode complectitur: præſertim verò ab animi tranquillitate, & frugalitate eam laudat.

BEatus ille, qui procul negotiis,
 Ut priſca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet ſuis,
 Solutus omni fœnore.
Nec excitatur claſſico miles truci,
 Neque horret iratum mare,

Digitized by Google

Forumque vitat, & ſuperba civium
  Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
  Altas maritat populos;
Aut in reducta valle mugientium
  Proſpectat erranteis greges:
Inutileiſque falce ramos amputans,
  Feliciores inſerit:
Aut preſſa puris mella condit amphoris
  Aut tondet infirmas oveis,
Vel, cùm decorum mitibus pomis caput
  Autumnus arvis extulit,
Ut gaudet inſitiva decerpens pyra,
  Certantem, & uvam purpure,
Qua muneretur te, Priape, & te, pater
  Sylvane, tutor finium!
Libet jacere modò ſub antiqua ilice,
  Modò in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ,
  Queruntur in ſilvis aves:
Fonteſque lymphis obſtrepunt manantibus,
  Somnos quod invitet leveis.
At, cùm tonantis annus hibernus Jovis
  Imbreis, niveſque comparat;
Aut trudit acreis hinc, & hinc multo cane
  Apros in obſtanteis plagas:
Aut amite levi rara tendit retia,
  Turdis edacibus dolos,
Pavidumq; leporem, & advenam laqueo gruem,
  Jucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
  Hæc inter obliviſcitur?
Quod ſi pudica mulier in partem juvans
  Domum, atque dulceis liberos,
(Sabina qualis, aut peruſta ſolibus
  Pernicis uxor Appuli)
Sacrum vetuſtis exſtruat lignis focum

Laſſi ſub adventum viri,
Claudenſque textis cratibus lætum pecus,
Diſtenta ſiccet ubera,
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet.
Non me Lucrina juverint conchylia,
Magiſve rhombus, aut ſcari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare.
Non Afra avis deſcendat in ventrem meum,
Non attagen Jonicus
Jucundior, quàm lecta de pinguiſſimis
Oliva ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & gravi
Malvæ ſalubres corpori;
Vel agna feſtis cæſa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo,
Has inter epulas, ut juvat paſtas oveis
Videre properanteis domum!
Videre feſſos vomerem inverſum boves
Collo trahenteis languido,
Poſitoſque vernas, ditis examen domus,
Circùm renidenteis Lareis!
Hæc ubi locutus fœnerator Alphius,
Jam jam futurus ruſticus,
Omnem relegit idibus pecuniam,
Quærit Calendis ponere.

AD MÆCENATEM. ODE III.

Allii deteſtatio.

PArentis olim ſi quis impia manu
Senile guttur fregerit,
Edat cicutis allium nocentius,
O dura meſſorum ilia!
Quid hoc veneni ſævit in præcordiis?
Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas

Cænidia tractavit dapes?
Ut Argonautas præter omneis candidum
Medea mirata eſt ducem
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit hoc Jaſonem:
Hoc delibutis ultra donis pellicem,
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit vapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At, ſi quid unquam tale concupiveris,
Jocoſe Mæcenas, precor,
Manum puella ſuavio opponat tuo,
Extrema & in ſponda cubet.

IN MENAM LIBERTUM POMPEJI MAGNI. ODE IV.

In ejus, ex mutata conditione, arrogantiam invehitur.

LUpis, & agnis quanta ſortitò obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt,
Ibericis peruſte funibus latus,
Et crura dura compede.
Licèt ſuperbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Videnſne ſacram metiente te viam
Cum bis ter ulnarum toga,
Ut ora vertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumviralibus
Præconis ad faſtidium.
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit:
Sedilibuſque magnus in primis eques
Othone contempto ſedet.
Quid attinet tot ora navium gravi
Roſtrata duci pondere

P.A.GYRON.

Contra latrones, atque ſervilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM. ODE V.

Sequentem inducit puerum quemdam, quem aliquo veneficæ ſub terra defoderant mento tenus, fame necandum, ut ex ejus jecore, & medulla, poculum amatorium conficerent: Hujus preces primùm, deinde imprecationes adversùs eas deſcribit. Exiſtimatur autem Cratidiam Canidiæ nomine ſignificare.

AT ò deorum quiſquis in cœlo regis
Terras, & humanum genus,
Quid iſte fert tumultus? & quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, ſi vocata partubus
Lucina veris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Jovem,
Quid ut noverca me intueris? aut uti
Petita ferro bellua?
Ut hæc trementi queſtus ore, conſtitit
Inſignibus raptis puer.
Impube corpus, quale poſſet impia,
Mollire Tracum pectora:
Canidia brevibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Jubet ſepulchris caprificos erutas,
Jubet cupreſſos funebreis,
Et uncta turpis ova ranæ ſanguine,
Plumamque nocturnæ ſtrigis,
Herbaſque, quas Jolco, atque Iberia
Mittit, venenorum ferax:
Et oſſa ab ore rapta jejunæ canis
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens avernaleis aquas,
Horret capillis, ut marinus, aſperis
Echinus, aut currens aper.

Abacta nulla Veja conſcientia,
  Ligonibus duris humum
Exhauriebat: ingemens laboribus,
  Quo poſſet infoſſus puer
Longo die bis, terve, mutatæ dapis
  Inemori ſpectaculo.
Cùm promineret ore, quantum extant aquæ
  Suſpenſa mento corpora:
Exſucta uti medulla, & aridum jecur,
  Amoris eſſet poculum:
Interminato cum ſemel fixæ cibo
  Intabuiſſent pupulæ,
Non defuiſſe maſculæ libidinis
  Arminenſem Foliam,
Et otioſa credidit Neapolis,
  Et omne vicinum oppidum:
Quæ ſidera excantata voce Theſſala,
  Lunamque cœlo deripit.
Hìc irreſectum ſæva dente livido
  Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? ò rebus meis
  Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis
  Arcana cum fiunt ſacra:
Nunc nunc adeſte: nunc in hoſtileis domos
  Iram, atque numen vertite.
Formidoloſæ dum latent ſilvis feræ
  Dulci ſopore languidæ,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
  Latrent ſuburanæ canes;
Nardo perunctum, quale non perfectius
  Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
  Venena Medeæ valent,
Quibus ſupernam fugit ultra pellicem
  Magni Creontis filiam,
Cùm palla, tabo munus imbutum, novam
In-

Incendio nuptam abſtulit?
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix feſellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis, Vare, potionibus,
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres: nec vocata mens tua
Marſis redibit vocibus.
Majus parabo: majus infundam tibi
Faſtidiente poculum.
Priuſque cœlum ſidet inferius mari,
Tellure porrecta ſuper:
Quàm non amore ſic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
Lenire verbis impias;
Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces:
Venena, magnum fas nefaſque, non valent
Convertere humanam vicem.
Diris agam vos: dira deteſtatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire juſſus expiravero,
Nocturnus occurram furor.
Petamque vultus umbra curvis unguibus,
Quæ vis deorum eſt Manium:
Et inquietis aſſidens præcordiis,
Pavore ſomnos auferam.
Vos turba vicatim hinc, & hinc ſaxis petens,
Contundet obſcœnas anus.
Poſt inſepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parenteis, heu, mihi ſuperſtites,
Effugerit ſpectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM, POETAM MALEDICUM.

ODE VI.

QUid immerenteis hoſpites vexat canis
Ignavus adverſùm lupos?
Quin huc inaneis, ſi potes, vertis minas,
Et me remorſurum petis?
Nam, qualis, aut Moloſſus, aut fulvus Lacon,
Amica vis paſtoribus,
Agam per altas aure ſublata niveis,
Quæcumque præcedat fera.
Tu, cum timenda voce compleſti nemus,
Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos aſperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ ſpretus infido gener,
Aut acer hoſtis Bupalo.
An, ſi quis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo, puer?

AD POPULUM ROMANUM.

IN BELLUM CIVILE GESTUM hinc Bruto, & Caſſio, illinc Octaviano, M. Antonio, & M. Lepido Ducibus.

ODE VII.

QUo, quo ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parumne campis, atque Neptuno ſuper-
Fuſum eſt Latini ſanguinis.
Non, ut ſuperbas invidæ Carthaginis
Romanus arceis ureret,
Intactus aut Britannus ut deſcenderet,
Sacra catenatus via.

Sed

Sed ut, ſecundùm vota Parthorum, ſua
Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Unquam, niſi in diſpar genus.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit,
Menteſque perculſæ ſtupent.
Sic eſt, acerba fata Romanos agunt,
Sceluſque fraternæ necis;
Ut immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

ODE VIII.

Rogare longo putidam te ſæculo,
Vireis quid enervet meas?
Cùm ſit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem ſenectus exaret,
Hietque turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudæ bovis?
Sed incitat me pectus, & mammæ putres
Equina quales ubera:
Venterque mollis, & femur tumentibus
Exile ſuris additum.
Eſto beata; funus, atque imagines
Ducant triumphales tuum.
Nec ſit marita, quæ rotundioribus
Onuſta baccis ambulet.
Quid? quòd libelli Stoici inter ſericos
Jacere pulvillos amant?
Illiterati num minùs nervi rigent?
Minuſve languet faſcinum.
Quod ut ſuperbo provoces ab inguine,
Ore allaborandum eſt tibi,

AD

AD MÆCENATEM: ODE IX.

Præſentit voluptatem, quam eſt percepturus; cùm Auguſtus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

QUando repoſtum Cæcubum ad feſtas dapes
  Victore lætus Cæſare,
Tecum ſub alta, (ſic Jovi gratum) domo,
  Beate Mæcenas, bibam,
Sonante miſtum tibiis carmen lyra,
  Hac Dorium, illis Barbarum?
Ut nuper, actus cum freto Neptunius
  Dux fugit uſtis navibus,
Minatus urbi vincla, quæ detraxerat
  Servis amicus perfidis:
Romanus (eheu, poſteri negabitis)
  Emancipatus feminæ,
Fert vallum, & arma miles: & ſpadonibus
  Servire rugoſis poteſt,
Interque ſigna, turpe, militaria
  Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
  Galli canentes Cæſarem;
Hoſtiliumque navium in portu latent
  Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
  Currus, & intactas boves.
Io triumphe, nec Jugurthino parem
  Bello reportaſti ducem,
Neque Africano: cui ſuper Carthaginem
  Virtus ſepulchrum condidit.
Terra, marique victus hoſtis, Punico
  Lugubre mutavit ſagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
  Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrteis Noto,
  Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer ſcyphos,

Et

Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel, quod fluentem nauſeam coerceat,
Metire nobis Cæcubum.
Curam, metumque Cæſaris rerum juvat,
Dulci Lyæo ſolvere.

IN MÆVIUM. ODE X.

Temp-ſtatem, & naufragium ei imprecatur.

MAla ſoluta navis exit alite,
Ferens olentem Mævium,
Ut horridis utrumque verberes latus,
Auſter memento, fluctibus.
Niger rudentes Eurus inverſo mari,
Fractoſque remos differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec ſidus atra nocte amicum appareat;
Qua triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quàm Graja victorum manus,
Cùm Pallas uſto vertit iram ab Ilio
In impiam Ajacis ratem.
O, quantus inſtat navitis ſudor tuis,
Tibique pallor luteus,
Et illa non virilis ejulatio,
Preces, & averſum ad Jovem:
Jonius udo cùm remugiens ſinus,
Noto carinam ruperit!
Opima quod ſi præda curvo littore
Porrecta mergos juverit:
Libidinoſus immolabitur caper,
Et agna tempeſtatibus.

AD PECTIUM. ODE XI.

Se amore captum, non poſſe ad verſus faciendos operam, ſtudiumve conferre.

PEcti, nihil me, ſicut anteà, juvat
Scribere verſiculos,

Amo-

Amore perculſum gravi.
Amore, qui me præter omneis, expetit
Mollibus in pueris,
Aut in puellis urere.
Hic tertius december, ex quo deſtiti,
Inachia furere,
Silvis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui!
Conviviorum & pœnitet:
In queis amantem & languor, & ſilentium
Arguit, & latere
Petitus imo ſpiritus.
Contraque lucrum nil valere candidum
Pauperis ingenium
Querebar, applorans tibi.
Simul calentis inverecundus deus
Fervidiore mero
Arcana promorat loco.
Quòd ſi meis inæſtuet præcordiis
Libera bilis, ut hæc
Ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia:
Deſinet imparibus
Certare ſummotus pudor.
Ubi hæc ſeverus te palam laudaveram,
Juſſus abire domum,
Ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi poſteis, & heu,
Limina dura, quibus
Lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia.
Amor Lyciſci me tenet:
Unde expedire non amicorum queant
Libera conſilia
Nec contumeliæ graves:

Sed

Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

ODE XII.

In anum fœdam, ac fœtidam, quæ illius amores ambiebat.

QUid tibi vis mulier nigris digniſſima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obeſæ?
Namque ſagacius unus odoror
Polypus, an gravis hirſutis cubet hircus in alis,
Quam canis acer, ubi lateat ſus.
Quis ſudor vietis,& quam malus undiq; membris
Creſcit odor, cùm pene ſoluto
Indomitam properat rabiem ſedare: nec illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili; jamque ſubando
Tenta cubilia, tectaque rumpit.
Vel mea cum ſævis agitat faſtidia verbis,
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes mihi ſemper ad unum
Mollis opus. pereat male, quæ te,
Lesbia, quærenti taurum monſtravit inertem,
Cùm mihi Cous adeſſet Amyntas:
Cujus in indomito conſtantior inguine nervus,
Quàm nova collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conviva, magis quem
Diligeret mulier ſua, quàm te.
O ego non felix, quam tu fugis; ut pavet acreis
Agna lupos. capreæque leones.

AD AMICOS. ODE XIII.

Hiemem hilariter, & jucundè eſſe traducendam.

HOrrida tempeſtas cęlũ contraxit, & imbres
Niveſque deducunt Jovem,
Nunc mare, nunc ſilvæ

Threicio Aquilone ſonant, rapiamus amici
Occaſionem de die:
Dumque virent genua,
Et decet, obducta ſolvatur fronte ſenectus,
Tu vina Torquato move
Conſule preſſa meo.
Cetera mitte loqui, Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem vice.
Nunc & Achæmenia
Perfundi nardo juvat: & fide Cyllenea
Levare diris pectora
Sollicitudinibus,
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno:
Invicte mortalis, dea
Nate puer Thetide,
Te manet Aſſaraci tellus, quam frigida parvi
Findunt Scamandri flumina,
Lubricus & Simois.
Unde tibi reditum certo ſub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum
Cærula te revehet.
Illic omne malum vino cantuque levato;
Deformis ægrimoniæ
Dulcibus alloquiis.

AD MÆCENATEM, ODE XIV.

Phrynes amorem cauſam eſſe, cur promiſſos Jambos non abſolvat.

MOllis inertia cur tantum diffuderit imis
Oblivionem ſenſibus,
Pocula lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim,
Candide Mæcenas, occidis ſæpè rogando.
Deus, deus nam me vetat
Inceptos, olim promiſſum carmen, jambos
Ad umbilicum adducere.

Non

Digitized by Google

Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo
  Anacreonta Tejum :
Qui perſæpe cava teſtudine flevit amorem
  Non elaboratum ad pedem.
Ureris ipſe miſer : quod ſi non pulchrior ignis
  Accendit obſeſſam Ilion.
Gaude ſorte tua, me libertina, neque uno
  Contenta; Phryne macerat.

A D N E Æ R A M.
O D E XV.

Non ſervatam ab ea fidem conqueritur.

NOx erat, & cœlo fulgebat Luna ſereno
  Inter minora ſidera,
Cùm tu magnorum numen læſura deorum
  In verba jurabas mea,
Arctiùs, atque edera procera adſtringitur ilex,
  Lentis adhærens brachiis :
Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion
  Turbaret hibernum mare,
Intonſóſque agitaret Apollinis aura capillos,
  Fore hunc amorem mutuum,
O dolitura mea multùm virtute Neæra :
  Nam ſi quid in Flacco viri eſt,
Non feret aſſiduas potiori te dare noctes,
  Et quæret iratus parem,
Nec ſemel offenſæ cedet conſtantia formæ,
  Si certus intrarit dolor.
At tu quicumque es felicior, atque meo nunc
  Superbus incedis malo :
Sis pecore, & multa dives tellure licebit,
  Tibique Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
  Formaque vincas Nirea :
Eheu translatos aliò mærebis amores :
  Aſt ego viciſſim riſero.

ODE XVI.

Queritur bellorum civilium nullum eſſe finem, quare de Republ. Romanâ deſperat, aliaſque terras, & ipſe petere cogitat, & aliis, ut idem faciant, ſuadet.

ALtera jam teritur bellis civilibus ætas,
Suis & ipſa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Etruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Noviſque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibuſque abominatus Annibal;
Impia perdemus devoti ſanguinis ætas:
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus, heu, cineres inſiſtet victor: & urbem
Eques ſonante verberabit ungula.
Quæque carent ventis, & ſolibus, oſſa Quirini,
Nefas videre, diſſipabit inſolens.
Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia (Phocæorum
Velut profugit exſecrata civitas,
Agros, atque Lareis patrios, habitandaque fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis)
Ire, pedes quocumq; ferunt: quocumq; per undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet ſuadere? ſecunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus in hæc: Simul imis ſaxa renarint
Vadis levata, ne redire ſit nefas.
Neu converſę domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina laverit cacumina.
In mare ſeu celſus procurrerit Apenninus,
Novaque monſtra junxerit libidine

Mi-

Mirus amor, juvet ut tigris ſubſidere cervis?
Adulteretur & columba milvio:
Credula, nec fulvos timeant armenta leones,
Ametque falſa lævis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulceis,
Eamus omnis execrata civitas.
Aut pars indocili melior gregi: mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus eſt virtus, muliebrem tollite luctum,
Etruſca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumvagus, arva beata
Petamus arva, diviteis & inſulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret uſque vinea,
Germinat & nunquam fallentis termes olivæ,
Suamque puella ficus ornat arborem,
Mella cava manant ex ilice: montibus altis
Levis crepante lympha deſilit pede.
Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertque tenta grex amicus ubera:
Nec veſpertinus circumgemit urſus ovile,
Nec intumeſcit alta viperis humus.
Pluraque felices mirabimur, ut neque largis
Aquoſus Eurus arva radat imbribus,
Pinguia nec ſiccis urantur ſemina glebis;
Utrumque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonii torſerunt cornua nautæ,
Laborioſa nec cohors Ulyſſei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius aſtri
Gregem æſtuoſa torret impotentia.
Jupiter illa piæ ſecrevit littora genti,
Ut inquinavit ære tempus aureum,
Ære, dehinc ferro duravit ſæcula, quorum
Piis ſecunda vate me datur fuga.

AD

AD CANIDIAM. ODE XVII.

Petit, ut ſibi ignoſcat: Eam autem dum vult videri placare, graviſſimè, & acerbiſſimè vellicat, atque adeò lacerat.

JAm jam efficaci do manus ſcientiæ
Supplex: & oro regna per Proſerpinæ:
Per & Dianæ non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa cœlo devocare ſidera,
Canidia, parce vocibus tandem ſacris.
Citumque retro volve, volve turbinem.
Movit nepotem Telepus Nerejum,
In quem ſuperbus ordinarat agmina
Myſorum, & in quem tela acuta torſerat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,
Poſtquam relictis mœnibus rex procidit,
Heù, pervicacis ad pedes Achillei.
Setoſa duris exuere pellibus
Laborioſi remiges Ulyſſei,
Volente Circe, membra: tunc mens, & ſonus
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi ſatis ſuperque pœnarum tibi
Amata nautis multum, & inſtitoribus.
Fugit juventas, & verecundus color
Reliquit oſſa pelle amicta lurida.
Tuis capillus albus eſt odoribus.
Nullum à labore me reclinat otium;
Urget diem nox, & dies noctem: neque eſt
Levare tenta ſpiritu præcordia.
Ergo negatum, vincor, ut credam miſer,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marſa diſſilire nænia.
Quid ampliùs vis? ò mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Neſſi cruore: nec Sicana fervida

Fu-

Furens in Ætna flamma: tu, donec cinis
Injurioſis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quæ finis, aut quod me manet ſtipendium?
Effare: juſſas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, ſeu popoſceris
Centum juvencos, ſeu mendaci lyra
Voles ſonari, tu pudica, tu proba
Perambulabis aſtra ſidus aureum.
Infamis Helenæ Caſtor offenſus vice,
Fraterque magni Caſtoris, victi prece
Adempta vati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) ſolve me dementia.
O nec paternis obſoleta ſordibus,
Nec in ſepulchris pauperum prudens anus
Novendialeis diſſipare pulveres.
Tibi hoſpitale pectus, & puræ manus,
Tuuſque venter partum ejus: & tuo
Cruore rubros obſtetrix pannos lavit,
Utcumque fortis exilis puerpera.

CANIDIÆ RESPONSIO.

Quæ oſtendit, ſe nullis precibus exorari, nulla ratione placari poſſe.

QUid obſeratis auribus fundis preces?
Non ſaxa nudis ſurdiora navitis
Neptunus alto tundit hybernus ſalo.
Inultus ut tu riſeris Cotyttia
Vulgata, ſacrum liberi Cupidinis?
Et Exquilini pontifex venefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus,
Velociuſve miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata miſero vita ducenda eſt, in hoc,
Novis ut uſque ſuppetas doloribus.

Optat quietem Pelopis infidus pater
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed vetant leges Jovis,
Voles modò altis deſilire turribus,
Modò enſe pectus Norico recludere,
Fruſtraque vincla gutturi nectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques
Meæque terra cedet inſolentiæ.
An, quæ movere cereas imagines
(Ut ipſe noſti curioſus;) & polo
Deripere Lunam vocibus poſſim meis,
Poſſim crematos excitare mortuos,
Deſiderique temperare poculum:
Plorem artis in te nil agentis exitum?

Q. HORATII FLACCI CARMEN SÆCULARE

Pro Imperii Romani incolumitate.

PHæbe, ſilvarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ò colendi
Semper, & culti, date, quæ precamur
Tempore ſacro.
Quod Sibyllini monuere verſus,
Virgines lectas, puerosque caſtos,
Diis, quibus ſeptem placuere colles
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis, & celas, aliuſque, & idem
Naſceris; poſſis nihil urbe Roma
Viſere majus.
Rite matures aperire partus,
Lenis Illithia, tuere matres,
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.
Diva, producas ſobolem, patrumque
Proſperes decreta ſuper jugandis
Feminis, proliſque novæ feraci
Lege marita.
Certus ut denos decies per annos
Orbis, & cantus, referatque ludos,
Ter die claro, totieſque grata
Nocte frequentes.
Voſque veraces cecinisse Parcæ,
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſervet, bona jam peractis
Jungite fata.
Fertilis frugum, pecoriſque tellus
Spicea donet Cererem corona.
Nutriant fœtus, & aquæ ſalubres,
Et Jovis auræ,
Condito mitis, placiduſque telo
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma ſi veſtrum eſt opus: Iliæque
Litus Etruſcum tenuere turmæ,
Juſſa pars mutare Lareis, & urbem
Soſpite curſu.
Cui per ardentem ſine fraude Trojam
Caſtus Æneas patriæ ſuperſtes
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictis.
Dii probos mores docili juventæ,

Dii ſenectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, remque, prolemque,
Et decus omne.
Quique vos bobus veneratur albis.
Clarus Anchiſæ, Veneriſque ſanguis,
Imperet bellante prior, jacentem
Lenis in hoſtem.
Jam mari, terraque manus potenteis
Medus, Albanaſque timet ſecureis,
Jam Scythæ reſponſa petunt ſuperbi
Nuper, & Indi.
Jam fides, & pax, & honor, pudorque
Priſcus, & neglecta redire virtus
Audet: apparetque beata pleno
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptuſque novem Camœnis
Qui ſalutari levat arte feſſos
Corporis artus:
Si Palatinas videt æquus arceis,
Remque Romanam, Latiumque felix,
Alterum in luſtrum, meliuſque ſemper
Proroget ævum.
Quæque Aventinum tenet, Algidumque,
Quindecim Diana preces virorum
Curet: & votis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Jovem ſentire, deoſque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reporto
Doctus, & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI SATYRARUM

LIBER I.

SATYRA I.

Qui ſit Mæcenas,ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu Fors objecerit, illa
Contentus vivat:laudet diverſa ſequẽteis:
O fortunati mercatores! gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Auſtris,
Militia eſt potior: quid enim? concurritur:horę
Momento aut cita mors venit, aut victoria lęta.
Agricolam laudat juris, legumque peritus,
Sub galli cantum conſultor, ubi oſtia pulſat.
Ille datis vadibus, qui rure extractus in urbẽ eſt,
Solos felices viventeis clamat in urbe.
Cetera de genere hoc(adeò ſunt multa)loquacem
Delaſſare valent Fabium, ne te morer, audi
Quo rem deducam. ſi quis Deus, En ego, dicat,
Jam faciam,quod vultis: eris tu,qui modo miles,
Mercator. tu conſultus modo, ruſticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus: eja
Quid ſtatis? nolint. atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſæ eſt, merito quin illis Jupiter ambas
Iratus buccas inflet? neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, ut qui jocularia ridens
Percurram: quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat, ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima.
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.

Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæque per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Seſe ferre; ſenes ut in otia tuta recedant,
Ajunt, cùm ſibi ſint congeſta cibaria, ſicut
Parvula, an exemplo eſt magni formica laboris
Ore trahit quodcumq; poteſt, atq; addit acervo,
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum
Non uſquam prorepit, & illis utitur ante
Quæſitis ſapiens. cum te neque fervidus æſtus
Dimoveat lucro, neq; hiems, ignis mare, ferrum
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter:
Quid juvat immenſum te argenti pondus,& auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At,ni id fit,quid habet pulcri cōſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum.
Nō tuus hoc capiet venter plus,quàm meus: ut ſi
Reticulum panis venaleis inter onuſto
Forte vehas humero, nil plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quod referat intra
Naturæ fineis viventi, jugera centum, an
Mille aret. at ſuave eſt ex magno tollere acervo
Dū ex parvo nobis tantumdē haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Ut, tibi ſi ſit opus liquidi non ampliùs urna,
Vel cyatho: & dicas. magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantūdem ſumere, eo fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul avulſos ferat aufidus acer.
At qui tantulo eget, quanto eſt opus, is neq; limo
Turbatā haurit aquam,neq; vitā amittit in undis
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum
habeas, ſis,
Quid facies illi? jubeas miſerum eſſe libenter
Qua-

Quatenus id facit; ut quidã memoratur Athenis
Sordidus, ac dives. populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat: at mihi plaudo
Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arca
Tantalus à labris ſitiens ſugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſacris
Indormis inhians, & tanquam parcere ſacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis quid valeat nummus, quem præbeat uſũ?
Panis ematur, olus, vini ſextarius: adde,
Queis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque, dieſque
Formidare malos fures, incendia, ſervos,
Ne te compellent, fugienteis: hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum,
At ſi condoluit tentatum frigore corpus.
Aut alius caſu. lecto te affixit; habes, qui
Aſſideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat gnatis, cariſque propinquis.
Non uxor ſalvum te vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas
Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, ſervareque amicos:
Infelix operam perdas: ut ſi quis aſellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique ſit finis quærendi: cùmque habeas plus,
Pauperiem metuas minùs, & finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias, quod
Umidius quidam, non longa eſt fabula, dives
Ut metiretur nummos: ita ſordidus, ut ſe
Non unquam ſervo melius veſtiret: ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta ſecuri
Diviſit medium, fortiſſima Tyndaridarum.

Digitized by Google

Quid mi igitur ſuades, ut vivam Mævius? aut ſic.
Ut Nomentanus? pergis pugnantia ſecum
Frontibus adverſis componere, non ego avarum
Cùm veto te fieri, vappam jubeo, ac nebulonem.
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerumque Viſelli,
Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos ultra, citraque nequit conſiſtere rectum.
Illuc unde abii, redeo. nemon, ut avarus
Se probet, ac potiùs laudet diverſa ſequenteis,
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber
Tabeſcat, neque ſe majori pauperiorum
Turbę cōparet, hunc, atq; hunc ſuperare laboret.
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat.
Ut cum carceribus miſſos rapit ungula currus,
Inſtat equis auriga, ſuos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raró, qui ſe vixiſſe beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.
Jam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia lippi
Compilaſſe putes, verbum non ampliùs addam.

SATYRA II.

AMbubajarum collegia pharmacopolæ?
Mēdici, mimę balatrones, hoc genus omne
Męſtum, ac ſollicitum eſt cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, avi cur, atque parentis
Præclaram ingrata ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obſonia nummis;
Sordibus, atque animi quod parvi nolit haberi,
Reſpondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappæ famam timet, ac nebulonis.
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis,

Quinas hic capiti mercedes exſecat; atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius urget.
Numina ſectatur, modò ſumpta veſte virili,
Sub patribus duris tironum, maximè, quis non,
Jupiter, exclamat, ſimul, atque audivit? at in ſe
Pro quęſtu ſumptum facit. heic vix credere poſſis
Quam ſibi non ſit amicus.ita ut pater ille,Terenti
Fabula quem miſerum gnato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejus cruciaverit, atque hic,
Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet. illuc,
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat: eſt qui
Inguen ad obſcenum ſubductis uſque facetus.
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil mediũ eſt. ſunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte,
Contra,aliùs nullã, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo cum exiret fornice, macte
Virtute eſto, inquit ſententia dira Catonis.
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido,
Huc juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit.
Sic me, miratur cunni Cupiennius albi.
Audire eſt operæ pretium, procedere rectè
Qui mœchis non vultis, ut omni parte laborent:
Utque illis multò corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadat dura inter ſæpè pericla.
Hic ſe præcipitem tecto dedit. ille flagellis
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prędonũ in turbã: dedit hic pro corpore nũmos,
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit ut cuidam teſteis, caudamque ſalacem
Demeteret ferrum. jure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda?
Libertinarum dico, Salluſtius in quas
Non minùs inſanit, quam qui męchatur. at hic ſi,
Quà res, quà ratio ſuaderet, quaque modeſtè

Munificum eſſe licet, vellet bonus, atq; benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno,
Dedecoriq; foret: verùm hoc ſe amplectitur uno:
Hoc amat, hoc laudat: matronā nullā ego tango:
Ut quondam Marſæus amator Originis ille,
Qui patrium mimæ donat fundumque, laremque.
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum eſt cum mimis, eſt cū meretricibus: unde
Fama malum gravius, quam res, trahit. an tibi abundè
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt, ubicumque, quid inter-
Eſt, in matrona, ancilla pecceſve togata?
Villius in Fauſta Sullæ gener, hoc miſer uno
Nomine deceptus, pœnas dedit uſque ſuperque
Quam ſatis eſt, pugnis cæſus, ferroque petitus,
Excluſus fore, cùm Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hęc animus, quid vis tibi? nūquid ego à te
Magno prognatum depoſco conſule cunnum,
Velatumque ſtola, mea cùm conferbuit ira?
Quid reſponderet? magno patre nata puella eſt,
At quanto meliora monet, pugnantiaque iſtis
Dives opis natura ſuæ? tu ſi modò rectè
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere; tuo vitio, rerumne labores
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Deſine matronas ſectarier: unde laboris
Plus haurire mali eſt, quā ex te decerpere fructus
Nec magis huic inter niveos, virideiſq; lapillos,
Sic licet hoc Cerinthe tuum, tenerum eſt femur, aut crus
Rectius, atque etiam melius perſæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem ſine fucis geſtat; aperte,
Quod

Quòd venale habet, oſtendit; nec, ſi quid honeſti eſt,
Jactat, habetque palàm, quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt, ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt; ne ſi facies, ut ſæpe, decora,
Molli fulta pede eſt, emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi recte; ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypſæa cæcior, illa
Quæ mala ſunt, ſpectes: ò crus, ò brachia! verum
Depygis, naſuta, brevi latere, ac pede longo eſt.
Matronæ præter faciem nil cernere poſſis.
Cetera, ni Catia eſt, demiſſa veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata. (nam te
Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes lectica, ciniflones, paraſitæ,
Ad talos ſtola demiſſa, & circumdata palla;
Plurima, quæ invideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obſtat: Cois tibi pœne videre eſt
Ut nudam: ne crure malo, ne ſit pede turpi,
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mavis
Inſidias fieri, pretiumque avellier, ante,
Quam mercem oſtendi. leporem venator ut alta
In nive ſectetur, poſitum ſic tangere nolit.
Cantat, & apponit: meus eſt amor huic ſimilis: nã
Tranſvolat in medio poſita, & fugientia captat.
Hiſcene verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque æſtus, curaſque graveis è pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum, quem,
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,
Quærere plus prodeſt, & inane abſcindere ſoldo?
Num, tibi cùm fauces urit ſitis, aurea quæris
Pocula: num eſuriens faſtidis omnia, præter
Pavonem, rhombumque? tument tibi cum inguina, num ſi
Ancilla, aut verna eſt præſto puer, impetus in quẽ

Continuò fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namque parabilem amo Venerem, facilemque
Illam, poſt paulò, ſed pluris, ſi exierit vir,
Gallis hanc, Philodemus ait: ſibi, quæ neque magno
Stet pretio, neque cunctetur, cùm eſt juſſa, venire.
Candida, rectaque ſit: munda hactenus, ut neque longa,
Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Hæc ubi ſuppoſuit dextro corpus nihil lævum;
Ilia, & Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne dum futuo, vir rure recurrat,
Janua frangatur: latret canis, undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet: vel pallida lecto
Deſiliat mulier: miſeram ſe conſcia clamet;
Cruribus hæc metuat, doti deprehenſa, egomet mi,
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprehendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincã.

SATYRA III.

Omnibus hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati:
Injuſſi nunquam deſiſtant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam, non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet ab ovo
Uſque ad mala citaret, Io Bacche, modò ſumma
Voce, modò hac reſonat, quę chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: ſæpe velut qui
Currebat fugiens hoſtem: perſæpe velut qui
Junonis ſacra ferret. habebat ſæpe ducentos,
Sæpe decem ſervos: modò reges, atque tetrarchas.

Omnia magna loquens, modò ſit mihi menſa tripes, &
Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus
Quamvis craſſa, queat. decies centena dediſſes
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Manè; diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi: quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, haud fortaſſe minora
Mænius abſentem Novium cum carperet: heus tu,
Quidam ait ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignoſco, Mænius inquit.
Stultus, & improbus hic amor eſt, dignuſq; notari
Cùm tua pervideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus, & illi.
Iracundior eſt paulò, minùs aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eo quod
Rusticius tonſo toga defluit, & malè laxus
In pede calceus hæret. at eſt bonus, ut melior vir
Non alius quiſquam: at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc ſub corpore. denique teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala. namque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc prævertamur: amatorem quòd amicæ
Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipſe hæc
Delectant: veluti Balbinum polypus Agnæ:
Vellem in amicitia ſic erraremus; & iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.
At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat pætum pater: & pullum, malè parvus

Si cui filius eſt; ut abortivus fuit olim
Siſyphus. hunc varum, diſtortis cruribus, illum
Balbutit ſcaurum, pravis fultum malè talis.
Parcius hic vivit: frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paulò eſt: concinnus amicis
Poſtulat, ut videatur, at eſt truculentior, atque
Plus æquo liber: ſimplex, fortiſque habeatur.
Caldior eſt: acres inter numeretur, opinor,
Hæc res & jungit, junctos & ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum vivit: multum eſt demiſſus homo. illi
Tardo, cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Inſidias, nullique malo latus obdit apertum.
Cùm genus hoc inter vitæ verſetur, ubi acris
Invidia, atq; vigent ubi crimina: pro bene ſano,
Ac non incauto, fictum, aſtutumque vocamus.
Simplicior ſi quis, qualem me ſæpè libenter
Obtulerim tibi Mæcenas; ut forte legentem,
Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus,
Communi ſenſu planè caret, inquimus eheu,
Quàm temere in noſmet legem ſancimus iniquã.
Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquũ eſt,
Cum mea compenſet vitiis bona, pluribus hiſce,
Si modò plura mihi bona ſunt, inclinet; amari
Si volet: hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui ne tuberibus propriis offendat amicum
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. æquum eſt,
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cetera item nequeunt ſtultis hærentia; cur non
Ponderibus, moduliſque ſuis ratio utitur, ac res
Ut quæque eſt, ita ſuppliciis delicta coërcet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſceis, tepidumque ligurierit jus,
In cruce ſuffigat; Labeone inſanior inter

Sanos dicatur; quanto hoc furioſius, atque
Majus peccatum eſt! paulùm deliquit amicus,
Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus:
Odiſti, & fugis, ut Druſonem debitor æris:
Qui niſi cùm triſtes miſero venere Kalendæ,
Mercedē aut nummos unde, ũde extricat; amaras
Porrecto jugulo hiſtorias, captivus ut audit.
Comminxit lectum potus, menſave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut poſitum ante mea, quia pullũ in parte catini
Suſtulit eſuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit, aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſumve negarit?
Queis paria eſſe ferè placuit peccata, laborant,
Cum ventum ad verum eſt; ſenſus, moreſque repugnant
Atque ipſa utilitas juſti propè mater, & æqui:
Cùm prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum, & turpe pecus, glandem, atque cubilia propter,
Unguibus,& pugnis, dein fuſtibus,atq; ita porrò
Pugnabant armis, quæ poſt fabricaverat uſus:
Donec verba, quibus voces, ſenſuſque notarent,
Nominaque invenere; dehinc abſiſtere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa: ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Jura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt:
Tempora ſi, faſtoſque velis evolvere mundi.
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum;
Dividitur bona diverſis, fugienda petendis
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet, idemque
Qui teneros cauleis alieni fregerit horti,

Et

Et qui nocturnus Divum ſacra legerit. Adſit
Regula, peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne ſcutica dignum, horribili ſectere flagello;
Nam, ut ferula cædas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor, cùm dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, & magnis parva, mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, & ſolus formoſus, & eſt rex;
Cur optas,quod habes?nō noſti,quid pater,inquis
Chryſippus dicat: ſapiēs crepidas ſibi numquam,
Nec ſoleas fecit, ſutor tamen eſt ſapiens. quo?
Ut,quāvis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
Optimus eſt modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna,
Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex ſolus: ſic rex. vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri; quos tu niſi fuſte coerces,
Urgeris turba circum te ſtante, miſerque
Rumperis, & latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Præter Criſpinum, ſectabitur: & mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici:
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Privatuſque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

Eupolis,atq; Cratinus, Ariſtophaneſq; poetæ
Atq;alii, quorum comœdia priſca virorū eſt;
Si,quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantùm pedibus, numeriſque facetus,
Emunctæ naris, duros componere verſus:

Nam fuit hoc vitioſus: in hora ſæpè ducentos.
Ut magnum, verſus dictabat, ſtans pede in uno.
Cùm flueret, lutulĕtus, erat, quod tollere velles:
Garrulus; atque piger ſcribendi ferre laborem,
Scribendi rectè: nam ut multum, nil moror, ecce
Criſpinus minimo me provocat: accipe, ſi vis,
Accipe jam tabulas; detur nobis locus, hora,
Cuſtodes, videamus uter plus ſcribere poſſit.
Dii bene fecerunt, inopis me, quodque puſilli
Pinxerunt animi, rarò, & perpauca loquentis.
At tu concluſas hircinis follibus auras
Uſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis, & imagine, cùm mea nemo
Scripta legat, vulgò recitare timentis, ut hanc rē
Quod ſunt, quos genus hoc minimè juvat; utpote plureis
Culpari dignos. quemvis media erue turba:
Aut ob avaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius ære.
Hic mutat merces ſurgente à Sole, ad eum, quò
Veſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine, ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere poetas.
Fænū habet in cornu, longè fuge. dūmodo riſum.
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico,
Et, quodcumque ſemel chartis illeverit, omneis
Geſtiet à furno redeuntes ſcire, lacuque,
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poetas,
Excerpam numero, neq; enim concludere verſū
Dixeris eſſe ſatis: neque ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poetam.
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os

Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcircò quidam, comœdia, necne poema
Eſſet, quæſivere, quod acer ſpiritus, ac vis
Nec verbis, nec rebus ineſt; niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus: at pater ardens
Sævit, quod meretrice nepos inſanit amica
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet,
Ebrius, & magnum, quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis,
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem,
Quo perſonatus pacto patet. his, ego quæ nunc
Olim quæ ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa, modoſque, & quod prius ordine verbum eſt,
Poſterius facias, præponens ultima primis;
Non ut ſi ſolvas, poſtquam diſcordia tetra
Belli ferratos poſteis, portaſque refregit;
Invenies etiam disjecti membra poetæ.
Hactenus hæc. alias, juſtum ſit necne, poema.
Nunc illud tantum quæram: meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malè, cùmq; libellis:
Magnus uterq; timor latronibus, at bene ſi quis,
Et vivat puris manibus: contemnat utrumque.
Ut ſis tu ſimilis Cœli, Byrrique latronum,
Non ego ſim Capri, neque Sulci, cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos,
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeniſq; Tigelli
Non recito cuiquam, niſi amicis, idque coactus:
Non ubivis, coramve quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi, quique lavãtes.
Suave locus voci reſonat concluſus, inaneis
Hoc juvat, haud illud quærentes, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes,
Inquis, & hoc ſtudio pravus facis. unde petitum

hoc

Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit alio culpante: ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt, commiſſa tacere
Qui nequit, hic niger eſt, hũc tu, Romane, caveto.
Sæpè tribus lectis videas cœnare quaternos;
E quibus unus avet quavis aſpergere cunctos,
Præter eum, qui præbet aquam. poſt, hunc
quoque potus,
Condita cùm verax aperit præcordia Liber,
Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur
Infeſto nigris: ego ſi riſi, quod ineptus
Paſtillos Ruſillus olet, Gorgonius hircum;
Lividus, & mordax videor tibi? mentio ſi quæ
De Capitolini furtis injecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus eſt mos.
Me Capitolinus convictore uſus amico-
Que à puero eſt, cauſaque mea per multa rogatus
Fecit, & incolumis lætor quod vivit in urbe,
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. hic nigræ ſuccus loliginis, hæc eſt
Ærugo mera. quod vitium procul abfore chartis
Atque animo prius, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud, verè promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi fortè jocoſius, hoc mihi juris
Cùm venia dabis. inſuevit pater optimus hoc me
Ut fugerem, exemplis, vitiorum quęque notãdo,
Cùm me hortaretur, parcè, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo quod mi ipſe paraſſet:
Nonne vides, Albi ut male vivat filius, utque
Barus inops? magnũ documentũ, ne patriam rem
Perdere quis velit. à turpi meretricibus amore
Cùm deterreres: Sectani diſſimilis ſis,
Ne ſequerer mœchas, conceſſa cum Venere uti
Poſſem; deprenſi non bella eſt fama Treboni,
Ajebat ſapiens, vitatu, quidque petitu

Sit

Sit melius, cauſas reddet tibi. me ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſervare, tuamque,
Dum cuſtodis eges, vitam, famamque tueri
Incolumen poſſim. ſimul ac duraverit ætas
Membra,animumq; tuũ,nabis ſine cortice, ſic me
Formabat puerum dictis: & ſive jubebat,
Ut facerem quid,Habes auctorẽ, quo facias hoc,
Unum ex judicibus ſelectis objiciebat,
Sive vetabat: an hoc inhoneſtum, & inutile factu,
Necne ſit, addubites, flagret rumore malo cùm
Hic, atque ille? avidos vicinum funus, ut ægros
Exanimat, mortiſque metu ſibi parcere cogit;
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpè
Abſterrent vitiis. ex hoc ego ſanus ab illis
Perniciẽ quæcumque ferunt:mediocribus,& queis
Ignoſcas, vitiis teneor; fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſilium proprium, neque enim, cum lectulus, aut me
Porticus excepit, deſum mihi. rectius hoc eſt:
Hoc faciens, vivam melius. ſic dulcis amicis
Occurram.hoc quidã non bellè. numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? hæc ego mecum
Compreſſis agito labris. ubi quid datur oti,
Illudo chartis: hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui ſi concedere nolis,
Multa poetarum veniet manus, auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures ſumus: ac veluti te
Judæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGreſſum magna, me excepit Aricia, Roma,
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorum longè doctiſſimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus, altius ac nos
Præ-

Præcinctis, unum minus eſt gravis Appia tardis.
Heic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, cenanteis haud animo æquo
Expectans comites. jam nox inducere terris
Umbras, & celo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inſeris: ohe
Jam ſatis eſt. dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora: mali culices, ranæque paluſtres
Avertunt ſomnos. abſentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem feſſus dormire viator
Incipit: ac miſſæ paſtum retinacula mulæ
Nauta piger ſaxo religat, ſtertitque ſupinus.
Jamque dies aderat, cùm nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus,
Ac mulæ nautæque caput, lumboſque ſaligno
Fuſte dolat: quarta vix demum exponimur hora.
Ora, manuſque tua lavimus Feronia lympha.
Millia tum pranſi tria repſimus, atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mæcenas optimus, atque
Coccejus, miſſi magnis de rebus uterque
Legati, averſos ſoliti componere amicos.
Heic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. Intereà Mæcenas advenit, atque
Coccejus, Capitoque ſimul Fontejus, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus,
Fundos Aufidio Luſco prætore libenter
Linquimus, inſani ridentes præmia ſcribæ.
Prætextam, & latum clavum, prunæque batillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Poſtera lux oritur multo gratiſſima. namque
Plotius, & Varius Sinueſſæ, Virgiliuſque
Occurrunt; animæ, quales neque candidiores

Terra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.
O, qui complexus, & gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum
Præbuit, & parochi quæ, debent ligna, ſalemque.
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt,
Luſum it Mæcenas, dormitum ego, Virgiliuſque.
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Coccei recipit pleniſſima villa,
Quę ſuper eſt Claudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurræ pugnam, Meſſique Cicerri,
Muſa velim memores, & quo patre natus uterq;
Contulerit lites. Meſſi clarum genus oſci,
Sarmenti domina extat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere; prior Sarmentus, equi te
Eſſe feri ſimilem dico. ridemus: & ipſe
Meſſius, accipio; caput & movet. ò, tua cornu
Ni foret exſecto frons, inquit: quid faceres? cùm
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setoſam lævi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbū, in faciē per multa jocatus
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larva, aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donaſſet jamne catenam
Ex voto Laribus, quærebat. ſcriba quod eſſet,
Deterius nihilo dominæ jus eſſe. rogabat
Denique, cur nunquam fugiſſet; cui ſatis una
Farris libra foret. glacili ſic, tamque puſillo
Prorſus jucundè cœnam produximus illam.
Tēdimus hinc recta Beneveтū, ubi ſedulus hoſpes
Pœne arſit, macros dum turdos verſat in igne.
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cœnam, ſervoſque timenteis
Tū rapere; atq; omneis reſtinguere velle videres
Incipit ex illo monteis Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus, & quos

Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet lachrymoſo non ſine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Heic ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediã noctem expecto. ſomnus tamẽ aufert
Intentum Veneri: tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant ventremq; ſupinũ
Quatuor hinc rapimur, viginti, & millia, rhedis
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt;
Signis per facile eſt; venit viliſſima rerum
Heic aqua: ſed panis longè pulcherrimus, ultro
Callidus ut ſoleat humeris portare viator.
Nam Canuſi lapidoſus; aquæ non ditior urna,
Qui locus à forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hic Varius diſcedit mœſtus amicis.
Inde Rubos feſſi pervenimus, utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Poſtera tempeſtas melior; via pejor, aduſque
Bari mœnia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſuſque, jocoſque.
Dum flamma ſine, thura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit: credat Judæus apella,
Non ego; namque didici ſecurum agere ævum:
Nec, ſi quid miri faciat natura, Deos id
Triſtes ex alto cœli demittere tecto.
Brunduſium longæ finis chartæque, viæque.

SATYRA VI.

NOn quia, Mæcenas, Lydorum quidquid Etruſcos
Incoluit fineis, nemo generoſior eſt te:
Nec, quod avus tibi maternus fuit, atq; paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Ut plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.
Cùm referre negas, quali ſit quiſque parente

Natus, dum ingenuus; perſuades hoc tibi verè,
Ante poteſtatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos ſæpè viros nullis majoribus ortos,
Et vixiſſe probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Lævinum Valeri genus unde Superbus
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non unquam pretio pluris licuiſſe, notante
Judice, quem noſti, populo; qui ſtultus honores
Sæpè dat indignis, & famæ ſervit ineptus:
Qui ſtupet in titulis, & imaginibus, quid oportet
Nos facere à vulgo longè, lateque remotos?
Namque eſto, populus Lævino mallet honorem,
Quam Decio mandare novo, cenſorque moveret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus:
Vel merito, quoniã in propria nõ pelle quieſſem,
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minùs ignotos generoſis. quò tibi, Tulli,
Sumere depoſitum clavum, fierique tribunum?
Invidia accrevit, privato quæ minor eſſet.
Nam ut quiſq; inſanus nigri mediũ impediit crus
Pellibus, & latum demiſit pectore clavum;
Audit cõtinuo; quis homo hic eſt? quo patre natus
Ut ſi qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus: eat quacumque, puellis
Injiciat curam quærendi ſingula, quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, civeis, urbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra, Deorum:
Quo patre ſit natus, nũ ignota matre inhoneſtus,
Omneis mortaleis curare, & quærere cogit.
Tunc Syri, Damæ, aut Dionyſi filius, audes
Dejicere è ſaxo civeis, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu poſt me ſedet uno.
Nãq; eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paulus
Et Meſſala videris. at hic, ſi plauſtra ducenta,
Concurrantque foro tria funera, magna ſonabit,
Cornua quod vincatq; tubas; ſaltẽ tenet hoc nos.
Nunc

Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem rodunt omnes libertino patre natum:
Nunc, quia Mæcenas tibi ſim convictor: at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſan honorem
Jure mihi invideat quivis. ita te quoque amicum
Præſertim cautum dignos aſſumere, prava
Ambitione procul, felicem dicere non hoc
Me poſſum caſu, quod te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te Fors obtulit, optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius dixere quid eſſem,
Ut veni coram. ſingultim pauca locutus,
Infans namque pudor prohibebat plura profari;
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Saturejano vectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. reſpondes, ut tuus eſt mos
Pauca, abeo, & revocas nono poſt menſe, jubeſq;
Eſſe in amicorū numero. magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum.
Non patre præclaro, ſed vita, & pectore puro,
Atqui ſi vitiis mediocribus, ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta; velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore nævos:
Si neque avaritiam, neque ſordes, ac mala luſtra
Objiciet verè quiſquam mihi, purus, & inſons
Ut me collaudem, ſi & vivo carus amicis;
Cauſa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis è centurionibus orti,
Lævo ſuſpenſi loculos, tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Arteis, quas doceat quivis eques, atque ſenator
Semet prognatos; veſtem, ſervoſque ſequenteis
In magno ut populo ſi quis vidiſſet; avita
Ex re præberi ſumptus mihi crederet illos,
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omneis

Circum doctores aderat; quid multa? Pudicum,
Qui primus virtutis honos, ſervavit ab omni
Non ſolùm facto, verùm opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco parvas, aut, ut fuit ipſe, coactor (nunc
Mercedes ſequerer; nec ego eſsem queſtus: ob hoc
Laus illi debetur, & à me gratia major.
Nil me pœniteat ſanum patris hujus, eoque
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quod non ingenuos habeat, claroſque parenteis,
Sic me defendam. longè mea diſcrepat iſtis
Et vox, & ratio. nam, ſi natura juberet
A certis annis ævum remeare peractum,
Atq; alios legere ad faſtum quoſcumq; parenteis,
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, onuſtos
Faſcibus, & ſellis nolim mihi ſumere: demens
Judicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quod
Nollē onus haud unquā ſolitus portare moleſtū.
Nam mihi continuò major quærenda foret res,
Atque ſalutandi plures, ducendus & unus,
Et comes alter, uti ne ſolus ruſve, peregre-
ve exirem: plures calones, atque caballi
Paſcendi: ducenda petorrita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, ſi libet, uſque Tarentum;
Mātica cui lūbos onere ulceret, atq; eques armos.
Objiciet nemo ſordes mihi, quas tibi Tulli,
Cùm Tiburte via prætorem quinque ſequuntur
Te pueri, laſanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodiùs, quam tu præclare ſenator:
Multis, atque aliis vivo, quacumque libido eſt,
Incedo ſolus: percontor, quanti olus, ac far;
Fallacem circum, veſpertinumque pererro
Sæpe forum. aſſiſto divinis; inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganique catinum.
Cœna miniſtratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet: adſtat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana ſupellex.
Dem-

Deinde eo dormitũ: nõ ſollicitus mihi quod cras
Surgendum ſit mane: obeundus Marſia, qui ſe
Vultum ferre negat Noviorum poſſe minoris.
Ad quartam jaceo; poſt hanc vagor, aut ego lecto,
Aut ſcripto, quod me tacitum juvet. ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Aſt ubi me feſſum Sol acrior ire levatum
Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non avide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. hæc eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione, gravique.
His me conſolor, victurus ſuavius, ac ſi
Quæſtor avus, pater atq; meus, patruuſq; fuiſſent.

SATYRA VII.

PRoſcripti Regis Rupili pus, atque venenum
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
Durus homo, atq; odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens, tumiduſque adeò ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis præcurreret albis.
Ad regem redeo, poſtquam nihil inter utrumq;
Convenit (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti)
Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. inter
Hectora Priamidem, animoſumq; inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors:
Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in utroq;
Summa fuit. (duo ſi diſcordia vexet inertes,
Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco, diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis) Bruto prætore tenente
Ditem Aſiã, Rupili, & Perſi par pugnat, uti non
Compoſitus meliùs cum Bitho Bacchius, in jus
Acres procurrunt; magnum ſpectaculum uterque
Perſius exponit cauſam. ridetur ab omni

Conventu, laudat Brutum, laudatque cohortem:
Solem Aſiæ Brutum appellat, ſtellaſque ſalubreis
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum
Inviſum agricolis ſidus, veniſſe, ruebat,
Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Præneſtinus ſalſo, multumque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia; durus
Vindemiator, & invictus: cui ſæpè viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius exclamat: per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum eſt.

SATYRA VIII.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cũ faber incertus ſcamnũ, faceretne Priapũ:
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego, furum aviumq;
Maxima formido. nam fures dextra coercet,
Obſcenoque ruber porrectus ab inguine palus.
Aſt importunas volucreis in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis ejecta cadavera cellis
Conſervus vili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulchrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Heic dabat, heredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquilis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari: quo modò triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum:
Cùm mihi non tantum fureſque, feræque ſuetæ
Hunc vexare locum; curæ ſunt, atque labori;
Quantum, carminibus quę verſant. atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum,
Nec prohibere modo, ſimul ac vaga Luna decorũ
Pro-

Protulit os, quin oſſa legant, herbaſq; nocenteis.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam pedibus nudis, paſſoque capillo.
Cum Sagana majore ululantem, pallor utraſque
Fecerat horrendas aſpectu, ſcalpere terram
Unguibus, & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in foſſam confuſus, ut inde
Maneis elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem,
Cerea ſuppliciter ſtabat. ſervilibus, utque
Jam peritura, modis. Hecaten vocat altera, ſęvam
Altera Tiſiphonem, ſerpenteis, atque videres
Infernas errare canes, Lunamque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulchra.
Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum, atq; in me veniat mictum, atq; cacarũ
Julius, & fragilis Pedacia, furque Veranus.
Singula quid memorẽ; quo pacto alterna loquẽtes
Umbræ cum Sagana, reſonarent triſte, & acutum?
Utque lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris, & imagine cerea
Largior arſerit ignis, & ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum, & facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum veſica, pepedi,
Diffiſſa nate ficus, ante illas currere in urbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque, jocoquę videres.

SATYRA IX.

IBam fortè via ſacra, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum. totus in illis:
Accurrit quidam, notus mihi nomine tantùm,
Arreptaque manu. Quid agis dulciſſime rerum?
Suaviter, ut nunc eſt, inquã: & cupio omnia quę vis
Cùm aſſectaretur: nunquid vis? occupo. at ille,

Noris nos, inquit; docti ſumus. Heic ego, pluris
Hoc,inquam,mihi eris;miſere diſcedere quęrens,
Ire modo ocyus. interdum conſiſtere, in aurem
Dicere neſcio quid puero: cum ſudor ad imos
Manaret talos; ò te Bollane cerebri
Felicem, ajebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret, vicos, urbem laudaret, ut illi
Nil reſpondebam: Miſere cupis, inquit, abire,
Jamdudum video: ſed nil agis. uſque tenebo,
Perſequar hinc quò nūc iter eſt tibi?nil opus eſt te
Circumagi; quędam volo viſere, non tibi notum;
Trās Tiberim lōgè cubatis,prope Cęſaris hortos.
Nil habeo,quod agā,& nō ſū piger,uſq;ſequar te.
Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus,
Cùm gravius dorſo ſubiit onus. incipit ille.
Si bene me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies.nam quis me ſcribere plureis,
Aut citius poſſit verſus? quis membra movere
Mollius?invideat quod & Hermogenes ego canto.
Interpellandi locus heic erat, eſt tibi mater,
Cognati, queis te ſalvo eſt opus? haud mihi quiſquam.
Omneis compoſui. felices! nunc ego reſto;
Conſice; namque inſtat fatum mihi triſte,Sabella
Quod puero cecinit, divina mota anus urna:
Hūc neq; dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor,aut tuſſis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando conſumet:cumq;loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimul atque adoleverit ætas,
Ventum erat ad Veſtæ, quarta jam parte diei
Præterita, & caſu tunc reſpondere vadato
Debebat; quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas,inquit, paulùm heiç ades. intere am,ſi
Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura:
Et propero, quò ſcis,dubius ſū, quid faciā,inquit:
Tene relinquam,an rem. me ſodes,non faciā,ille,
Et præcedere cępit: ego ut contendere durum eſt

Cum victore, ſequor. Mæcenas quomodo tecum ?
Hinc repetit. paucorum hominum, & mentis bene ſanæ
Nemo dexterius fortuna eſt uſus; haberes
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Nunc hominem velles ſi tradere, diſpeream, ni
Summoſſes omneis. non iſto vivimus illic,
Quo tu rere, modo, domus hac nec purior ulla eſt.
Nec magis his aliena malis, nil mi officit unquã;
Ditior hic. aut eſt quia doctior. eſt locus unicuique ſuus: magnũ narras, vix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. velis tantummodo, quæ tua virtus,
Expugnabis; & eſt qui vinci poſſit: eoque
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero,
Muneribus ſervos corrumpam, non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam; tempora quæram,
Occurram in triviis: deducam. Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit: ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, & illum
Qui pulchrè noſſet, conſiſtimus: unde venis, &
Quo tendis? rogat, & reſpondet; vellere cœpi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans.
Diſtorquens oculos, ut me eriperet. malè ſalſus
Ridens diſſimulare; meum jecur urere bilis.
Certè neſcio quid ſecretò velle loqui te
Ajebas mecum; memini benè: ſed meliori
Tempore dicam: hodie triceſima ſabbata. vin' tu
Curtis Judæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Religio eſt. at mi: ſum paulò infirmior, unus
Multorum ignoſces: alias loquar, hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi? fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. caſu venit obvius illi
Adverſarius: &, quò tu turpiſſime? magna
Inclamat voce: &, licet anteſtari? ego vero
Oppono auriculam. rapit in jus. clamor utrinque
Undique concurſus. ſic me ſervavit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incompoſito dixi pede currere verſus
Lucili, quis tam Lucili fautor ineptè eſt,
Ut non hoc fateatur? at idem, quod ſale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamē hoc tribuēs,dederī quoq; cetera,nā ſic.
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris,& eſt quędam tamen heic quoq; virtus.
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis, laſſas onerantibus aureis.
Et ſermone opus eſt, modo triſti, ſæpè jocoſo,
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetæ;
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſultò. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerumque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus comœdia priſca viris eſt,
Hoc ſtabāt, hoc ſunt imitandi: quos neq; pulcher
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte
Nil præter Calvum, & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca Latinis
Miſcuit. ò ſeri ſtudiorum! quine putetis
Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at ſermo lingua concinnus utraque,
Suavior: ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt,
Cūm verſus facias, teipſum percontor, an & cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petilli?
Scilicet oblitus patriæque, patriſque Latini,
Cūm Pedius cauſas exſudet Publicola, atque
Corvinus, patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis,
Atque ego cum Gręcos facerem,natus mare citra,
Verſiculos; vetuit me tali voce Quirinus
Poſt mediam noctem viſus, cum ſomnia vera;
In ſilvam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Græcorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus, jugulat dū Memnona, dum ſi

Di.

Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo,
Quæ nec in æde ſonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterũ, atq; iterùm ſpectãda theatris,
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos
Unus vivorum, Fundani. Pollio regum
Facta canit, pede ter percuſſo. forte epos acer,
Ut nemo: Varius ducit, molle, atque facetum
Virgilio annumerant gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat: experto fruſtra Varrone Atacino,
Atq; quibuſdam aliis melius, quod ſcribere poſſẽ,
Inventore minor; neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum, ſæpè ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quæſo
Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Atti?
Non ridet verſus Enni gravitate minores,
Cùm de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat, & noſmet Lucili ſcripta legenteis,
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & eunteis
Mollius? at ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem cęnatus; Etruſci
Quale fuit Caſſi rapido ferventius amni
Ingenium: capſis quam fama eſt eſſe, libriſque
Ambuſtum propriis. fuerit Lucilius inquam,
Comis, & urbanus, fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor,
Quamque poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in ævum;
Detereret ſibi multa, recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, & in verſu faciendo
Sæpè caput ſcaberet, vivos & roderet ungueis.
Sæpè ſtilum vertas, iterùm, quæ digna legi ſint
Scripturus; neque te ut miretur turba labores,

Contentus paucis lectoribus; an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nō ego:nā ſatis eſt ęquitē mihi plaudere,ut audax
Contemptis aliis exploſa Arbuſcula dixit.
Men moveat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliuſque,
Valgius, & probat hæc Octavius optimus, atque
Fuſcus, & hæc utinam Vaſcorum laudet uterque
Ambitione relegata te dicere poſſum
Pollio. te Meſſala tuo cum fratre, ſimulque
Vos Bibuli, & Servi, ſimul his te candide Furni:
Complureis alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo; quibus hæc, ſint qualiacumq;
Arridere velim: doliturus, ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teque Tigelli,
Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc ſubſcribe libello.

Q. HORATII FLACCI SATYRARUM

LIBER II.

SATYRA I.

SUNT, quibus in Satyra videar nimis acer, & ultra
Legem tendere opus: ſine nervis altera, quidquid
Compoſui, pars eſſet putat, ſimileiſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe: Trebati,
Quid faciā,præſcribe,quieſcas,ne faciam, inquis,

Omni-

Omninò verſus? ajo, peream male, ſi non
Optimum erat: verùm nequeo dormire. ter uncti
Traſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto,
Irriguumque mero ſub noctem corpus habento,
Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Cæſaris invicti res dicere: multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime vires
Deficiunt. neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen & juſtum poteras, & ſcribere fortem,
Scipiadam ut ſapiens Lucilius. haud mihi deero,
Cùm res ipſa feret, niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæſaris aurem;
Cui malè ſi palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quàm triſti lædere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumq; nepotem?
Cùm ſibi quiſque timet, quamquam eſt intactus, & odit.
Quid faciam? ſaltat Milonius, ut ſemel icto
Acceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis,
Caſtor gaudet equis: ovo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, noſtrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris, neque ſi malè ceſſerat uſquam,
Decurrens aliò. neque ſi bene. quò fit, ut omnis,
Votiva pateat veluti deſcripta tabella,
Vita ſenis. ſequor hũc, Lucanus, an Appulus, ãceps.
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumq; colonus,
Miſſus ad hoc, pulſis, vetus eſt ut fama, Sabellis,
Quò me per vacuum Romano incurreret hoſtis,
Sive quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violẽta, ſed hic ſtilus haud petet ultro
Quemquã animantẽ, & me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus: quem cur diſtringere coner,

Tutus ab infeſtis latronibus? ò pater, & rex
Jupiter, ut pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit (melius non tangere, clamo)
Flebit; & inſignis tota cantabitur urbe.
Servius iratus leges minitatur, & urnam,
Canidia Albuci, quibus eſt inimica, venenum
Grande malum Turius, ſi quis ſe judice certet.
Ut, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat; utque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, niſi intus
Monſtratum? Scævæ vivacem crede nepoti
Matrem, nil faciet ſceleris pia dextera. mirum!
Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos.
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam: ſeu me tranquilla ſenectus
Expectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romæ, ſeu Fors ita juſſerit, exul,
Quiſquis erit vitæ, ſcribam, color. ò puer, ut ſis
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid? cùm eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis cõponere carmina morem.
Detrahere & pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis: num Lælius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen
Ingenio offenſi, aut læſo doluere Metello,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus? atqui
Primores populi arripuit, populumq; tributim:
Scilicet uni æquus virtuti, atque ejus amicis.
Quin ubi ſe à vulgo, & ſcena, in ſecreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis ſapientia Læli;
Nugari cum illo, & diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quidquid ſum ego, quamvis
Infra Lucili cenſum, ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
In-

Invidia, & fragili quærens illidere dentem,
Offendet ſolido. niſi quid tu docte Trebati
Diſſentis. equidem nihil hinc diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt
Judiciumque eſto, ſi quis mala: ſed bona ſi quis
Judice condiderit laudatur Cæſare. ſi quis
Opprobriis dignum laceraverit, integer ipſe;
Solventur riſu tabulæ: tu miſſus abibis.

SATYRA II.

Quæ virtus, & quanta, bonis ſit vivere parvo.
Nec meus hic ſermo eſt: ſed quem præcepit Ofellus.
Ruſticus. abnormis ſapiens, craſſaque Minerva)
Diſcite non inter lanceis, menſaſque nitenteis
Cùm ſtupet inſanis acies fulgoribus, & cùm
Acclinis falſis animus, meliora recuſat:
Verùm hìc impranſi mecum diſquirite: cur hoc?
Dicam, ſi potero. Male verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem ſectatus, equove
Laſſus ab indomito. vel, ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum Græcari, ſeu pila velox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem.
Seu te diſcus agit, pete cedentem aera diſco.
Cùm labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilẽ: niſi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris eſt promus, & atrum
Defendens piſceis hiemat mare; cum ſale panis
Latrantẽ ſtomachum bene leniet. unde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Sũma, ſed in te ipſo eſt. Tu pulmẽtaria quære, aut
Sudando, pinguem vitiis, albumque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
Hoc potiùs, quam gallina tergere palatum,

Corruptis vanis rerum: quia veneat auro
Rara avis, & picta pandat ſpectacula cauda;
Tamquam ad rem attineat quidquam. num veſceris iſta,
Quã laudas, pluma? coctove num adeſt honor idẽ?
Carne tamen quamvis diſtat nihil hęc magis illas
Imparibus formis deceptum te patet. eſto.
Unde datum ſentis? lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, ponteiſne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas inſana trilibrem
Mullum: in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt,
Ducit te ſpecies, video. quò pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit. his breve pondus,
Jejunus ſtomachus rarò vulgaria temnit,
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait Harpyis gula digna rapacibus; at vos
Pręſentes Auſtri coquite horum obſonia: quãvis
Putet aper, rhombuſque recens, mala copia quãdo
Ægrum ſollicitat ſtomachum; cùm rapula plenus,
Atq; acidas mavult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum. Nam vilibus ovis,
Nigriſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipenſere menſa.
Infamis, quid? tum rhombos minùs æquor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit prætorius. ergo
Si quis nunc mergos ſuaveis edixerit aſſos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordibus à tenui victu diſtabit, Ofello
Judice. Nam fruſtra vitium vitaveris illud,
Si te aliò pravum detorſeris Avidienus,
Cui canis ex vero dictum cognomen adhæret.
Quinquenneis oleas eſt, & ſilveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit diffundere vinum, &
Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit

Ille

Ille repotia, nataleis, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, & horum
Utrũ imitabitur? hac urget lupus, hac canis angit,
Mundus erit, qui non offendat ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer, hic neq; ſervis,
Albuci ſenis exemplo, dum munia didit,
Sævus erit, nec ſic. ut ſimplex Nævius unctam
Convivis præbebit aquam. vitium hoc quoque magnum;
Accipe nunc, victus tenuis quæ quantaque ſecum
Afferat. In primis valeas benè. nam, variæ res
Ut noceant homini, credas, memor illius eſcæ,
Quæ ſimple olim tibi ſederit. at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis:
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. vides, ut pallidus omnis
Cœna deſurgat dubia? Quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque prægravat una,
Atque affigit humo divinæ particulam auræ:
Alter, ubi dicto citius curata ſopori
Mẽbra dedit, vegetus prẹſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit trãſcurrere quondã;
Sive diem feſtum rediens advexerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus: ubique
Accedent anni, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet, tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer, & validus præſumis, mollitiem, ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidũ aprũ antiqui laudabant; non quia naſus
Illis nullus erat: ſed, credo, hac mẽte, quod hoſpes
Tardius adveniens, vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus conſumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet!
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem

Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt unà cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cùm deerit egenti
Æs, laquei pretium. jure, inquit, Thraſius iſtis
Jurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod ſuperat, nō eſt melius, quod insūere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur improbe chare
Non aliquid patriæ tanto emetiris acervo?
Uni nimirum rectè tibi ſemper erunt res?
O magnus poſthac inimicis riſus! uterne
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem, corpuſque ſuperbum:
An, qui contentus parvo, metuenſque futuri,
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hūc ego parvus Ofellū
Integris opibus novi non latius uſum
Quam nunc acciſis. videas metato in agello
Cum pecore, & gnatis, fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
Quidquam, præter olus fumoſæ cum pede pernæ.
Ac mihi non longum poſt tempus venerat hoſpes
Sive operum vacuo gratus conviva per imbres
Vicinus: bene erat, non piſcibus urbe petitis:
Sed pullo, atque hædo: tum penſilis uva ſecundas,
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.
Poſt hoc ludus erat culpa portare magiſtra.
Ac venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto.
Explicuit vino contractæ ſeria frontis.
Sæviat, atque novos moveat fortuna tumultus.
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos
O pueri nituiſtis, ut huc novus incola venit?
Nam propriæ telluris herum natura, neq; illum,
Nec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille:
Il-

Illum aut nequities, aut vafri inſcitia juris,
Poſtremo expellet certè vivacior hæres.
Nunc ager Umbreni ſub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius, ſed cedet in uſum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes:
Fortiaque adverſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIc raro ſcribis, ut toto non quater anno
Mēbranā poſcas, ſcriptorum quęq; retexens,
Iratus tibi, quod vini, ſomnique benignus
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis: incipe. nil eſt,
Culpantur fruſtra calami, immeritusque laborat
Iratis natus paries Dis, atque poetis.
Atqui vultus erat multa, & præclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miſer. vitanda eſt improba Siren
Deſidia, aut quidquid vita meliore paraſti.
Ponendum æquo animo. Di te, Damaſippe, Deęq;
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde
Tam bene me noſti? poſtquā omnis res mea Janū
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis, olim, nam quærere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus ære:
Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet,
Callidus huic ſigno ponebam millia centum.
Hortos, egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro noram, unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. novi,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emovit veterem mire novus: ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri, capitiſque dolore:

Ut lethargicus hic cùm ſit pugil, & medicum urget,
Dum ne quid ſimile huic, eſto, ut lubet. ò bone, (ne te
Fruſtrere; inſanis, & tu, ſtultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat. unde ego mira
Deſcripſi, docilis præcepta hæc, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque à Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam malè re geſta cùm vellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter ſtetit; &, cave faxis
Te quidquã indignũ: pudor, inquit, te malus urget
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primũ nã inquirã quid ſit furere, hoc ſi erit in te
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter addam,
Quem mala ſtultitia, & quemcumq; inſcitia veri
Cęcum agit, inſanum Chryſippi porticus, & grex
Autumnat: hęc populos, hęc magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe. quare
Deſipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſilvis, ubi paſſim
Palanteis error certo de tramite pellit,
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorsũ abit: unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus, hoc te
Crede modo inſanum, nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Sultitię in nihilum metuenda timentis: ut igneis,
Ut rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur.
Alterũ & huic varium, & nihilo ſapientius, igneis
Per medios, fluvioſque ruentis, clamet amica
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor:
Heic foſſa eſt ingens, heic rupes maxima: ſerva:
Non magis audierit, quam Fuſius ebrius olim,
Cùm Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus huic ego vulgum,
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo,

Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto.
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicã:
Tunc inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors
Rejecta præda quam præſens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio, non eſt ſatis. adde Cicutæ
Nodoſi tabulas centum, mille adde catenas;
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus,
Cùm rapies in jura malis ridentem alienis:
Fiet aper, modo avis, modo ſaxum, & cum
volet arbor.
Si male rem gerere, inſani eſt: contra, bene ſani:
Putidius multò cerebrum eſt, mihi crede, Perilli
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
Audire, atque togam jubeo componere, quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quiſquis luxuria, triſtive ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo inſanire omneis, vos ordine adite.
Danda eſt ellebori multò pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem,
Hæredes Staberi ſummam incidere ſepulchro:
Ni ſic feciſſent. gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulũ, arbitrio Arri.
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego pravè,
Seu rectè, hoc volui. ne ſis patruus mihi. credo
Hoc Straberi prudentẽ animum vidiſſe, quid ergo
Senſit cum ſummam patrimonio inſculpere ſaxo
Hæredes voluit? quoad vixit credidit ingens
Pauperiem vitium, & cavit nihil acrius: ut ſi
Fortè minùs locuples uno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. Omnis enim res
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
Divitiis parent: quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens etiam, & rex.
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum.
Speravit magnæ laudi fore. quid ſimile iſti
Græcus Ariſtippus? qui ſervus projicere aurum

In media juſſit Libia: quia tardius irent
Propter onus ſegnes. uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſolvit.
Si quis amet citharas, emptas comportet in unũ.
Nec ſtudio citharæ, nec Muſæ deditus ulli,
Si ſcalpra, & formas non ſutor, nautica vela
Averſus Mercaturis; delirus, & amens
Undique dicatur merito: quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos, aurumque recondit, neſcius uti
Compoſitis: metuenſq; velut contingere ſacrum:
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
Porrectus vigilet cum longo fuſte, neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum.
Ac potiùs foliis parcus veſcatur amaris:
Si poſitis intus Chii, veteriſque Falerni.
Mille cadis, nihil eſt, tercentum millibus: acre
Potet acetum. age, ſi & ſtramentis incubet, unde
Octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur, eò quòd
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius, aut etiam hæc libertus, ut ebibat hæres
Dis inimice ſenex cuſtodis, ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummę curtabit quiſque dierũ,
Ungere ſi cauleis oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, auſers
Undique? tun' ſanus? populum ſi cædere ſaxis
Incipias. ſervoſne tuos, quos ære pararis,
Inſanum ne omnes pueri, clamentque puellæ.
Cum laqueo uxorẽ interimis, matremq; venenos
Incolumi capite es? quid enim? neque tu
hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſa inſaniſſe parente,
Ac non ante malis dementem actũ Furiis, quàm
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?

Quin

Quin ex quo eſt habitus malè tutę mētis Oreſtes.
Nil ſanè fecit, quod tu reprehendere poſſis:
Non Piladem ferro violare, auſuſque ſororem
Electram, tantùm maledicit utrique, vocando
Hanc furiā, hunc aliud, juſſit quod ſplēdida bilis.
Pauper Opimius argenti poſiti intus, & auri,
Qui vejentanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappamque profeſtis:
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus, ut heres
Jam circum loculos, & claveis lætus, ovanſque
Curreret. hunc medicus multum celer, atq; fidelis
Excitat hoc pacto, menſam poni jubet, atque
Effundi ſaccos nummorum: accedere plureis
Ad numerandū hominē ſic erigit. addit & illud,
Ni tua cuſtodis, avidus jam hęc auferet hæres.
Me n' vivo? ut vivas igitur, vigila: hoc age. quid
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque (vis,
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.
Tu ceſſas? agedum, ſume hoc priſanarium oryxæ.
Quāti emptę? parvo. quāti ergo? octo aſſibus, eheu.
Quid refert, morbo, an furtis, pereamne rapinis?
Quiſnam igitur ſanus. qui nō ſtultus, quid avarus?
Stultus, & inſanus. quid? ſi quis non ſit avarus,
Continuò ſanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non eſt cardiacus. Craterum dixiſſe putato,
Hic æger: rectè eſt igitur, ſurgetque? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus, neque ſordidus. immolet æquis
Hic porcum Laribus. verum ambitioſus, & audax:
Naviget Anticirā, quid enim differt, Barathrone?
Dones quidquid habes, an nunquā utare paratis?
Servius Oppidius Canuſi duo prædia, dives
Antiquo cenſu, gnatis diviſſe duobus
Fertur, & hoc moriens pueris dixiſſe vocatis
Ad lectum. Poſtquam te talos Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere vidi,
Te Tiberi numerare, cavis abſcondere triſtem,

Ex-

Extimui, ne vos ageret veſania diſcors:
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.
Quare per divos oratus uterque Penateis,
Tu cave ne minùs: tu ne majus facias id.
Quod ſatis eſſe putat pater; & natura coercet.
Præterea ne vos titillet gloria, jure-
Jurando obſtringam ambo: uter ædilis fuerit, vel
Veſtrum prætor. is inteſtabilis, & ſacer eſto,
In cicere, atque faba, bona tu perdaſque lupinis,
Lætus ut in circo ſpatiere; aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis.
Scilicet ut plauſus, quos fert Agrippa, feras tu.
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem,
Ne quis humaſſe velit Ajacem Atreida vetas cur?
Rex ſum. nil ultra quæro plebejus, & æquam
Rem imperito: ac, ſi cui videor non juſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto, maximè regum,
Di tibi dent capta claſſem deducere Troja:
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit,
Conſule. Cur Ajax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſervatis clarus Achivis,
Gaudeat ut populus Priami, Priamuſq; inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere ſepulchro?
Mille ovium inſanus morti dedit, inclitū Ulyſſē,
Et Menelaum unà mecum ſe occidere clamans,
Tu cum pro vitula ſtatuis dulcem Aulide gnatam
Ante aras, ſpargiſque mola caput improbe ſalſa,
Rectum animi ſervas? quorſum? inſanus quid enim Ajax
Fecit, cùm ſtravit ferro pecus, abſtinuit vim
Uxore, & gnato mala multa precatus Atreidis:
Non ille, aut Teucrum, aut ipſum violavit Ulyſſē,
Verum ego, ut hærenteis adverſo littore naveis
Eriperem, prudens placavi ſanguine Divos.
Nempè tuo furioſe. meo, ſed non furioſus,
Qui ſpecies alias veri, ſceleriſque tumultu
Permiſtas captet, commotus habebitur, atque
Stul-

Stultitiane erret, nihilum diſtabit, an irâ.
Ajax immeritos dum occidit, deſipit; agnos?
Cùm prudens ſcelus ob titulos admittis inaneis,
Stas animo? & purum eſt vitio tibi, cum tumidùm eſt cor?
Si quis lectica nitidam geſtare amet agnam,
Huic veſtẽ,ut gnatę,paret,ancillam,paret aurum;
Rufam, aut puſillam appellet, fortique marito
Deſtinet uxorẽ, interdicto huic omne adimat jus
Prætor, & ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid, ſi quis gnatam pro muta devovet agna,
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo ubi prava
Stultitia, heic ſumma eſt inſania. qui ſceleratus,
Et furioſus erit. quem cæpit vitrea fama,
Hunc circum tonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriã,& Nomentanùm arripe mecũ,
Vincit enim ſtultos ratiõ inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tuſci turba impia vici
Cum ſcurris fartor. cum Velabro omne macellũ,
Manè domũ veniant. quid tũ? venere frequentes,
Verba facit leno. Quidquid mihi,quidquid&horũ
Cuique domi eſt, id crede tuum, & vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra juvenis reſponderit æquus,
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cœnem ego: tu piſceis hiberno ex æquore vellis:
Segnis ego, indignus,qui tantum poſſideã, aufer:
Sume tibi decies, tibi tantundem, tibi triplex,
Unde uxor media currat de nocte vocata.
Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidum exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam, qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen, jaceretve cloacã?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia, & nugis, pravorum, & amore gemellũ,
Lu-

Luſcinias ſoliti impenſo prandere coëmptas.
Quorſum abeant ſani? creta,an carbone notandi?
Ædificare caſas, plauſtello adjungere mures.
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum: amentia verſet.
Si puerilius his ratio eſſe evincet amare;
Nec quidquã differre utrumne in pulvere,trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Sollicitus plores: quæro, faciaſne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas.
Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri.
Porrigis irato puero cum poma, recuſat:
Sume Catelle: negat, ſi non des; optat. amator
Excluſus,qui diſtat: agit ubi ſecum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arceſſitus, & hæret
Inviſis foribus? nec nunc, cùm me vocet ultro.
Accedam? an potiùs mediter finire dolores?
Excluſit: revocat. redeam? non ſi obſecret: ecce
Servus non paulò ſapientior. ò here, quæ res
Nec modũ habet,neq; conſilium,ratione modoq;
Tractari non vult: in amore hæc ſunt mala: bellũ,
Pax rurſum. hæc ſi quis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ſibi; nihilo magis explicet, ac ſi
Inſanire paret certa ratione, modoque.
Quid, cum Picenis excerpens ſemina pomis
Gaudes, ſi cameram percuſti forte, penes te es?
Quid? cum balba feris annoſo verba palato,
Ædificante caſas, qui ſanior? adde cruorem
Stultitiæ,atq;ignem gladio ſcrutare.modo,inquã
Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe,
Cerritus fuit: an commotæ crimine mentis
Abſolves hominem,& ſceleris damnabis eundẽ,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus

Lautis manè ſenex manibus currebat, & unum
Quoddã magnũ?addens, unũ me ſurripite morti,
Dis etenim facile eſt, orabat : ſanus utriſque
Auribus, atque oculis; mentem niſi litigioſus
Exciperet dominus,cũ vẽderet, hoc quoq; vulgus
Chryſippi ponit fecunda in gente Meneni.
Jupiter, ingenteis, qui das, adimiſque dolores,
Mater ait pueri menſeis jam quinque cubantis,
Frigida ſi puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. caſus, medicuſve levarit
Ægrum ex præcipiti, mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? timore Deorum,
Hæc mihi Stertinius ſapientum octavus, amico
Arma dedit, poſthac ne compellaret inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet: atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris:
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas? ego non videor mihi ſanus.
Quid?caput abſciſſum demens cùm portat Agave
Gnati infelicis, ſibi tùm furioſa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atq; etiam inſanum:tantùm hoc ediſſere,quo me
Ægrotare putes animi vitio. Accipe: Primum
Ædificas, hoc eſt, longos imitaris, ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & inceſſum: qui ridiculus minùs illo?
An quodcumq;facit Mæcenas,te quoq;verum eſt.
Tanto diſſimilem, & tanto certare minorem?
Abſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliſerit. illa rogare,
Quantane? num tandem, ſe inflans, ſic magna fuiſſet,

Major dimidio. num tanto? cùm magis, atque
Se magis inflaret: non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris, hæc à te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc hoc eſt, oleũ adde camino.
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem. jam deſine cultum
Majorem cenſu. teneas, Damaſippe, tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O major tandem parcas inſane minori.

SATYRA IV.

UNde,& quo Catius?non eſt mihi tẽpus,avẽti
Ponere ſigna novis præceptis: qualia vincũt
Pythagoram, Anytique reum,doctumq;Platona,
Peccatum fateor, cùm te ſic tempore lævo
Interpellarim, ſed des veniam bonus, oro.
Quòd ſi interciderit tibi nũc aliquid,repetes mox
Sive eſt naturæ hoc, ſive artis, mirus utroque
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem:
Utpote res tenueis, tenui ſermone peractas,
Ede hominis nomẽ:ſimul an Romanus,an hoſpes
Ipſa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit, illa memento,
Ut ſucci melioris. & ut magis alba rotundis
Ponere.namq; marem cohibent calloſa vitellum,
Caule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris
Dulcior. irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubitò te oppreſſerit hoſpes:
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam miſto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: aliis malè creditur. ille ſalubreis
Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem, quæ legerit arbore ſolem,
Aufidius forti miſcebat mella Falerno:
Mendoſe: quoniam vacuis committere venis
Nil, niſi lene decet. leni præcordia mulſo
Pro-

Prolueris melius, ſi dura morabitur alvus,
Mitulus, & viles pellent obſtantia conchæ.
Et lapathi brevis herba, ſed alba non ſine Coo
Lubrica naſcentes implent conchylia Lunæ.
Sed non omne mare eſt generoſæ fertile teſtæ:
Murice Bajano melior Lucrina Peloris;
Oſtrea Circæis, Miſeno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione ſaporum,
Nec ſatis eſt cara piſceis avertere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, & quibus Aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet,
Umber, & iligna notritus glande, rotundas
Curvet aper lanceis carnem vitantis inertem.
Nam Laurens malus eſt,ulvis,& arũdine pinguis,
Vinea ſummittit capreas non ſemper eduleis,
Fecundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus,atque avibus, quæ natura, & foret ætas,
Ante meum nulli patuit quæſita palatum.
Sunt, quorũ ingeniũ nova tantũ cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam:
Ut ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret,
Quali perfundat piſceis ſecurus olivo.
Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno.
Nocturna, ſi quid craſſi eſt tenuabitur aura,
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer, qui miſcet fæce Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Toſtis marcentem ſquillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea; nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho perna magis,ac magis hillis
Flagitat in morſus refici: quin omnia malit,
Quæcumque immundis fervent allata popinis,
Eſt operæ pretium duplicis prænoſcere juris
Naturam, ſimplex è dulci conſtat olivo,

Quod pingui miſcere mero, muriaque decebit,
Non alia, quàm qua Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis.
Coricioque croco ſparſum ſtetit. inſuper addes
Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit olivæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco.
Nam facie præſtant. Venucula convenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraveris uvam,
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus, & inveni piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium, dare millia terna macello,
Anguſtoque vagos piſceis urgere catino.
Magna movent ſtomacho faſtidia, ſeu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit:
Sive gravis veteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tirias dare circum illota toralia veſteis?
Oblitum quanto curam, ſumptumque minorem
Hæc habeant, tanto reprehendi juſtius illis,
Quæ niſi divitibus nequeunt contingere menſis?
Docte Cati, per amicitiam, divoſque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocumq; memento.
Nā quamvis referas memori mihi pectore cūcta,
Non tamen interpres tantumdem juveris, adde
Vultū, habitumq; hominis: quē tu vidiſſe beatus
Non magni pendis, quia contigit, at mihi cura
Non mediocris ineſt, fonteis ut adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOc quoque Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queā res
Artibus, atque modis. quid rides? jam re doloſo
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſq; Penateis
Aſpicere? ò nulli quidquam mentite, vides, ut

Nudus,inopſq;domum redeam te vate:neq; illis
Aut apotheca procis intacta eſt,aut pecus. atqui
Et genus,& virtus, niſi cum re, vilior alga eſt.
Quando pauperiem miſſis ambagibus horres;
Accipe, qua ratione queas diteſcere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi devolet illuc,
Res ubi magna nitet domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives.
Qui quamvis perjurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus: ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Ut ne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Trojæ
Me geſſi, certans ſemper melioribus. ergo
Pauper eris, fortè hoc animum tolerare jubebo;
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, ærisque ruam, dic augur acervos.
Dixi equidem, & dico: captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu, ſi vaſer unus, & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas,
Magna, minorve foro ſi res certabitur olim,
Vivet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax vocet in jus, illius eſto
Defenſor, fama civem, cauſaque priorem
Sperne, domi ſi gnatus erit, fecundave conjux,
Quinte puta,aut Publi (gaudét prænomine molles
Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum:
Jus anceps novi; cauſas defendere poſſum,
Eripiet quivis oculos citius mihi, quàm te
Contemtũ caſſa nuce pauperet. hæc mea cura eſt,
Ne quid tu perdas,neu ſis jocus. ire domum, atq;
Pelliculam curare jube. ſis cognitor ipſe:
Perſta, atque obdura: ſeu rubra canicula findet
Infanteis ſtatuas; ſeu pingui tentus omaſo,
Furius hybernas cana nive conſpuet Alpeis.
Nonne vides, aliquis cubito ſtantẽ prope tangens

Inquiet, ut patiens, ut amicis aptus, ut acer;
Plures annabunt thunni, & cetaria creſcent.
Si cui prætereà validus male filius in re
Præclara ſublatus aletur, ne manifeſtum
Cœlibis obſequium nudet te; leniter in ſpem
Accede officioſus, & ut ſcribare ſecundus
Heres: &, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias; perraro hæc alea fallit,
Qui teſtamentum tradet tibi cumque legendum,
Abnuere, & tabulas à te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multiſne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
Scriba ex quinq; viro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me,obſcura canẽdo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula. ſi licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Ænea, tellure, marique
Magnus erit; forti nubet procera Corano
Filia Naſicæ, metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit,atque
Ut legat, orabit. multum Naſica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget: invenietque
Nil ſibi legatum, præter plorare, ſuiſque.
Illud ad hæc jubeo: mulier ſi forte doloſa,
Libertuſve ſenem delirum temperet, illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens.
Adjuvat hoc quoq; ſed vincit longe prius, ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina vecors:
Laudato, ſcortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putaſne
Perduci poterit, tam frugi, tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere curſu?
Venit enim magnum donandi parca juventus,

Nec tantum Veneris, quantum ſtudioſa culinæ,
Sic tibi Penelope frugi eſt: quæ ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum,
Ut canis, à corio nunquam abſterrebitur uncto.
Me ſene, quid dicã, factũ eſt, anus improba Thebis
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi ſi poſſet mortua: credo,
Quod nimium inſtiterat viventi. cautus adito:
Ne deſis operæ, neve immoderatus abundes.
Difficilem, & moroſum offendet garrulus. ultro
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare, mone, ſi increbuit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris: auram ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec ohe jam
Ad cœlum manibus ſublatis dixerit, urge: &
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cùm te ſervitio longo, curaque levarit;
Et certum vigilans, quartæ ſit partis Ulyſſes,
Audieris hæres: ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamq; fidelẽ?
Sparge ſubinde, &, ſi paulũ potes, illacrymare eſt
Gaudia prodentem vultum celare, ſepulchrum
Commiſſum arbitrio ſine ſordibus exſtrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia. ſi quis
Fortè cohæredum ſenior malè tuſſiet; huic tu
Dic ex parte tua, ſeu fundi, ſive domus ſit
Emptor gaudentem nummo te addicere, ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

SATYRA VI.

Hoc erat in votis: modus agri nõ ita magnus,
Hortus ubi, & tecto vicinus jugis aquæ fons
Et paulum ſilvæ ſuper his foret. auctius, atque
Di melius fecere. bene eſt. nihil ampliùs oro,

Maja nate, niſi ut propria hęc mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione mala rem;
Nec ſum facturus vitio culpave minorem.
Si veneror ſtultus nihil horum. ò ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc deformat agellum.
O ſi urnā argenti Fors qua mihi monſtret: ut illi,
Theſauro invento, qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus aravit, dives amico
Hercule. ſi quod adeſt, gratum juvat: hac prece te oro,
Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
Ingeniū; utque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.
Ergo ubi me in mōteis, & in arcē ex urbe removi,
Quid prius illuſtrem Satyris, Muſaque pedeſtri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plūbeus Auſter,
Autumnuſque gravis, Libitinæ quæſtus acerbæ,
Matutine pater, ſeu Jane libentius audis;
Unde homines operum primos, vitæque labores
Inſtituunt, (ſic Dis placitum) tu carminis eſto
Principium. Romæ ſponſorem me rapis: eja,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, ſeu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt.
Poſtmodo, quod mi obſit. clare, certumq; locuto,
Luctandum in turba. facienda injuria tardis.
Quid vis inſane, & quas res agis: improbus urget
Iratis precibus. tu pulſes omne, quod obſtat,
Ad Mæcenatem memori ſi mente recurras.
Hoc juvat, & melli eſt, nō mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias, aliena negotia centum
Per caput, & circa ſaliunt latus. ante ſecundam
Roſcius orabat ſibi adeſſes ad Puteal cras,
De re communi ſcribæ magna, atque nova te
Orabant hodie meminiſſe Quincte reverti.
Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris, experiar; ſi vis, potes, addit, & inſtat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,

Ex

Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas
Hoc genus: hora quota eſt? Thrax eſt Gallina
  Siro par?
Matutina parum cautos jam frigora mordent,
Et, quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tẽpus ſubjectior in diem, & horã
Invidiæ. noſter ludos ſpectaverat unà,
Luſerat in campo, Fortunæ filius, omnes.
Frigidus à Roſtris manat per compita rumor.
Quicumque obvius eſt, me cõſulit. ò bone (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audiſti? nil equidem, ut tu
Semper eris deriſor ad omnes. Dii exagitent me,
Si quidquam. quid? militibus promiſſa, Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Jurantem me ſcire nihil; mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem, altique ſilenti.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine votis.
O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit
Nunc veterũ libris, nũc ſomno, & inertibus horis
Ducere ſollicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulque
Uncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæque Deum: quibus ipſe, meique
Ante larem proprium veſcor, vernaſq; procaces
Paſco libatis dapibus. prout cuique libido eſt,
Siccat inæqualeis calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula, ſeu modicis humeſcit lætius. ergo
Sermo oritur, non de villis, domibuſve alienis,
Nèc malè necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
Pertinet, & neſcire malũ eſt, agitamus: Utrum ne
Divitiis homines, an ſint virtute beati:
Quidve ad amicitias, uſus, rectumve trahat nos.
Et quæ ſit natura boni, ſummumque quid ejus.

Servius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas, nam ſi quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, ſic incipit: Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum;
Aſper, & attentus quæſitis, ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ invidit avenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaque lardi
Fruſta dedit, cupiens varia faſtidia cœna
Vincere, tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cùm pater ipſe domus, palea porrectus in horna
Eſſet ador, loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem vivere dorſo?
Vis tu homines urbemq; feris præponere ſilvis?
Carpe viam, mihi crede, comes: terreſtria quando
Mortaleis animas vivunt ſortita, neque ulla eſt
Aut magno, aut parvo lethi fuga. quo bene, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus.
Vive memor, quam ſis avis brevis. hæc ubi dicta
Agreſtem pepulere. domo levis exſilit. inde
Ambo propoſitum peragunt iter. urbis aventes
Mœnia nocturni ſubrepere: jamque tenebat
Nox medium cœli ſpatium, cùm ponit uterque
In locuplete domo veſtigia: rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos.
Multaque de magna, ſupereſſent fercula cœna,
Quæ procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo ubi purpurea porrectum in veſte locavit
Agreſtem: veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuatque dapes, necnon vernaliter ipſis
Fingitur officiis, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
Rebus agit lætum convivam; cum ſubitò ingens
Valvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque

Cur-

Currere per totum pavidi conclave, magiſque
Exanimes trepidare; ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. tum ruſticus: Haud mihi vita
Eſt opus hac ait; & valeas. me ſilva, cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

JAmdudũ auſculto, & cupiẽs tibi dicere ſervus
Pauca, reformido. Davuſne? ita. Davus amicũ
Mancipiũ domino, & frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt
Ut vitale putes. age libertate Decembri,
(Quando ita majores voluerunt) utere, narra.
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, & urget
Propoſitũ: pars multa natat, modò recta capeſſes,
Interdum pravis obnoxia. ſæpe notatus
Cum tribus anellis, modo læva Priſcus inani
Vixit inæqualis, clavum ut mutaret in horas:
Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet. unde
Mundior exiret vix libertinus honeſtè.
Jam mœchus Romæ, jam mallet doctus Athenis
Vivere, Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis,
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra
Contudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pavit. quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto levius miſer: ac prior illo,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
Non dices hodie. quorſum hæc tã putida tẽdant,
Furcifer? ad te inquam quo pacto peſſime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis: & idem,
Si quis ad illa Deus ſubito te agat, uſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe:
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres,
Necquicquam cœno cupiens evellere plantam.
Romæ rus optas: abſentem ruſticus urbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es fortè vocatus
Ad cœnam, laudas ſecurum olus, ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque

Quod nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Mæcenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam; Nemon'oleum feret ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque,
Milvius, & ſcurræ tibi non referenda precati
Diſcedunt. etenim fateor me dixerit ille
Duci ventre levem: naſum nidore ſupino,
Imbecillus, iners, ſi quid vis, adde, popino.
Tu, cum ſis, quod ego, & fortaſſis nequior, ultro
Inſectere, velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum, ſtomachumq; teneto,
Dum, quæ Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum.
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acrius ubi me
Natura incendit, ſub clara nuda lucerna
Quæcumque excepit turgentis verbera caudæ,
Clunibus, aut agitavit equum laſciva ſupinum:
Dimittit neque famoſum, neque ſollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris mejat eodem.
Tu, cum projectis inſignibus annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis ex judice Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna.
Non es, quod ſimulas? metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari;
Auctoratus eas: an turpi clauſus in arca,
Quo te demiſit peccati conſcia herilis
Contractum, genibus tangas caput? eſtne marito?
Matronæ peccantis in ambos iſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutatve loco: peccatve ſuperne,
Cùm te formidet mulier: neque credat amanti,
Ibis ſub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, & vitam, & cum
corpore famam.

Eva-

Evaſti? credo metues, doctuſque cavebis.
Quæres: quando iterùm paveas: iterùmq; perire
Poſſis. ò toties ſervus: quæ bellua ruptis
Cùm ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Nō ſum męchus,ait.neq;ego hercule fur,ubi vaſa
Prætereo ſapiens argentea. tolle periclum.
Jam vaga proſiliet frenis natura remotis,
Tunè mihi dominus,rerum imperiis,hominumq;
Tot,tantiſq;minor? quem ter vindicta quaterque
Impoſita haud unquã, miſera formidine privet?
Adde ſupradictis; quod non levius valeat. nam
Sive vicarius eſt, qui ſervo paret, uti mos
Veſter ait,ſeu cōſervus:tibi quid ſum ego?nempe
Tu, mihi qui imperitas; aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? faciens,ſibique imperioſus
Quē neq;pauperies,neq;mors,neq;vincula terrēt:
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in ſeipſo totus teres, atque rotundus:
Externi ne quid valeat per læve morari.
In quem manca ruit ſemper fortuna, poteſne
Ex his, ut proprium quid noſcere? quinq;talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelida, rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo liber, liber ſum, dic age. non quis.
Urget enim dominus mentem non lenis, & acris
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes inſane tabella,
Qui peccas minùs atque ego,cum Fulvi,Rutubęq;
Aut Placidejani contento poplite miror
Prœlia, rubrica picta, aut carbone: velut ſi
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri. nequam, & ceſſator Davus: at ipſe
Subtilis veterum judex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante. tibi ingens
Virtus, atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt. cur?

Ter-

Tergo plector enim, qui tu impunitior, illa
Quæ parvo ſumi nequeunt, cùm obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ.
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus: an hìc peccat, ſub noctem, qui puer uvam
Furtiva mutat ſtrigili? qui prædia vendit,
Nil ſervile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia recte
Ponere, teque ipſum vitas fugitivus, & erro;
Jam vino quærens, jam ſomno fallere curam
Fruſtra. nã comes atra premit, ſequiturque fugacẽ.
Unde mihi lapidẽ? quorsũ eſt opus? unde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. ocyus hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

UT Naſidieni juvit te cœna beati?
Nã mihi quærenti convivã dictus heri illic
De medio potare die. ſic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius, da, ſi grave non eſt,
Quæ prima iratum ventrem placaverit eſca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Auſtro
Captus, ut jacebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices: qualia laſſum
Pervellunt ſtomachum: ſiſer, alec, fæcula Coa.
His ſibi ſublatis, puer altè cinctus, acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit, & alter
Sublegit quodcumque jaceret inutile, quodque
Poſſet cœnanteis offendere: ut Attica virgo
Cùm ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes,
Cæcuba vina ferens: Alcon, Chium, maris expers.
Heic herus, Albanum. Mæcenas, ſive Falernum
Te magis appoſitis delectat: habemus utrumque.
Divitias miſeras. ſed queis cœnantibus unà,
Fundani, pulchrè fuerit tibi, noſſe laboro.
Simus ego, & propè me Viſcus Thurinus, & infra.
Si memini, Varius: cum Servilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.

Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra,
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid fortè lateret,
Indice monſtraret digito: nam cetera turba,
Nos inquam, cœnamus, aveis, conchylia, piſceis,
Longè diſſimilem noto celantia ſuccum:
Ut vel continuò patuit, cum paſſeris, atque
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad Lunam delecta. quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balathroni,
Nos, niſi damnosè bibimus, moriemur inulti.
Et calices poſcunt majores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil ſic metuentis, ut acreis
Potores: vel quod maledicunt liberius; vel
Fervida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balathroque; ſecutis omnibus imis.
Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muræna natanteis
In patina porrecta. ſub hoc herus; hæc gravida, inquit,
Capta eſt: deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella. garo de ſuccis piſcis Iberi,
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium ſic convenit, ut non
Hoc magis ullũ aliud pipere albo, non ſine aceto.
Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.
Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere: illutos Curtillus echinos,
Ut melius muria, quam teſta marina remittit.
Intereà ſuſpenſa graveis aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Ruſus poſito capite, ut ſi

Fi-

Filius immaturus obiſſet, flere, quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? heu Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te Deus? ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Hæc eſt conditio vivendi, ajebat: eoque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine diſtrictum? ne panis aduſtus,
Ne malè conditum jus apponatur, ut omnes
Præcincti rectè pueri, comptique miniſtrent?
Adde hos prætereà caſus? aulæa ruant ſi
Ut modo, ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſæ nudare ſolent, celare ſecundæ.
Naſidienus ad hæc: tibi Di, quæcumque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaq; comis.
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecreta diviſos aure ſuſurros.
Nullos his mallem ludos ſpectaſſe: ſed illa
Redde age, quæ deinceps riſiſti. Vibinius dum
Quærit de pueris, num ſit quoque fracta lagena,
Quod ſibi poſcenti non dentur, pocula, dumque
Ridetur fictis rerum Balatrone ſecundo:
Naſidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis, ſparſi ſale multo, non ſine fratre,
Pinguibus & ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum avulſos, ut multo ſuavius, armos.
Quàm ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus & merulas poni, & ſine clune palumbes,
Suaveis res, ſi non cauſas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Ut nihil omninò guſtaremus: velut illis
Canidia afflaſſet, pejor ſerpentibus Afris.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER I.

AD MÆCENATEM. I.

PRima dicte mihi, ſumma dicende Camœna,
Spectatum ſatis, & donatũ jam rude, quęris
Męcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt ætas, non mens. Vejanius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Eſt mihi purgatam crebro qui perſonet aurem:
Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & verſus, & cetera ludicra pono;
Quid verum, atque decens, curo, & rogo, & omnis in hoc ſum:
Condo, & compono: quæ mox depromere poſſim.
Ac ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.
Nunc agilis fio, & merſor civilibus undis,
Virtutis veræ cuſtos, rigiduſque ſatelles:
Nunc in Ariſtippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, ſubmittere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, dieſque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quę ſpẽ,
Conſiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æquè pauperibus prodeſt, locupletibus æquè:
Æque neglectum pueris, ſenibuſque nocebit.
Reſtat, ut his ego me ipſe regam, ſolerq; elemẽtis.

Non

Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus,
Non tamen idcircò contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Fervet avaritia, miſeraque Cupidine pectus?
Sunt verba, & voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis: & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator.
Nemo adeò ferus eſt, ut non miteſcere poſſit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem,
Virtus eſt vitium fugere; & ſapientia prima,
Stultitia caruiſſe. vides, quæ maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemq; repulſam,
Quanto devites animi, capitiſque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiē fugiens, per ſaxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ ſtultè miraris, & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis?
Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum eſt;
Virtus poſt nummos. hæc Janus ſummus ab imo
Perdocet: hæc recinunt juvenes dictata, ſeneſque
Lævo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fideſque,
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, ajunt;
Si rectè facies. Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic, ſodes, melior lex an puerorum
Nænia, quæ regnum rectè facientibus offert,
Et maribus Curiis, & decantata Camillis?

Iſne

Iſne tibi melius ſuadet, qui ut rem facias, rem
Si poſſis rectè: ſi non, quocumque modo rem
Ut propius ſpectes lacrymoſa poemata Puppi:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum, & erectum præſens hortatur, & optat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem,
Nec ſequar, aut fugiam, quę diligit ipſe, vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: quia me veſtigia terrent,
Omnia te adversùm ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar? aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Fruſtis, & pomis viduas venentur avaras,
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant.
Multis occulto creſcit res fœnore. verum
Eſto aliis alios rebus, ſtudiiſque teneri:
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Bajis prælucet amœnis,
Si dixit dives, locus, & mare ſentit amorem
Feſtinantis heri, cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium; cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. lectus genialis in aula eſt?
Nil ait eſſe priùs, meliùs nil cælibe vita.
Si non eſt, jurat benè ſolis eſſe maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride, mutat cœnacula; lectos
Balnea, tonſores; conducto navigio æquè
Nauſeat, ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curtatus inæquali tonſore capillos
Occurri, rides; ſi forte ſubucula pexæ
Trita ſubeſt tunicæ, vel ſi toga diſſidet impar,
Rides. quid, mea cum pugnat ſententia ſecum,
Quod petiit, ſpernit, repetit, quod nuper omiſit?
Æſtuat, & vitæ diſconvenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.
Inſa-

Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati. rerum tutela mearum
Cùm ſis,& prave ſectum ſtomacheris ob unguem:
De te pendentis, te reſpicientis amici.
Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Jove, dives:
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.
Præcipuè ſanus, niſi cùm pituita moleſta eſt.

AD LOLLIUM. II.

TRojani belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius, ac melius Chryſippo, & Crantore dicit:
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia Barbariæ lento colliſa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æſtus:
Antenor cenſet belli præcidere cauſam.
Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere liteis
Inter Peleiden feſtinat, & inter Atreiden.
Nũc amor, ira quidem communiter urit utrumq;
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra
Rurſus quid virtus, & quid ſapientia poſſit,
Utile propoſuit nobis exemplar Ulyſſem:
Qui domitor Trojæ, multorum providus urbeis,
Et mores hominum inſpexit, latumq; per ęquor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces, & Circes pocula noſti:
Quæ ſi cum ſociis ſtultus, cupiduſque bibiſſet,
Sub domina meretrice fuiſſet turpis, & excors:
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.

Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoique,
In cute curanda plus æquo operata juventus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.
Ut jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Ut teipſum ſerves, non expergiſceris? atqui
Si nolis ſanus, curres hydropicus, &, ni
Poſces ante diem librum cum lumine, ſi non
Intendes animum ſtudiis, & rebus honeſtis:
Invidia, vel amore vigil torquebere, nam cur,
Quæ lædunt oculos, feſtinas demere: ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit, habet, ſapere aude;
Incipe. vivendi qui rectè prorogat horam
Ruſticus expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, puerisque beata creandis
Uxor, & incultæ pacantur vomere ſilvæ,
Quod ſatis eſt, cui contingit. nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris acervus, & auri
Ægroto domini deduxit corpore febreis,
Non animo curas. valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus benè cogitat uti.
Qui cupit, aût metuit, juvat illũ ſic domus aut res,
Ut lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta ſorde dolenteis.
Sincerum eſt niſi vas, quodcumque infundis, aceſcit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas,
Semper avarus eget, certum voto pete finem:
Invidus alterius macreſcit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tiranni
Majus tormentum. Qui non moderabitur iræ,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit, & mens,
Dum pœnas odio per vim feſtinat inulto.
Ira furor brevis eſt: animum rege, qui niſi paret,
Im-

Imperat. hunc frænis, nunc tu compeſce catena.
Fingit equum tenera docilem cervice magiſter
Ire viam, quam monſtrat eques, venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula.
Militat in ſilvis catulus. nunc adhibe puro.
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diù. Quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis,
Nec tardum operior, nec præcedentibus inſto.

AD JULIUM FLORUM. III.

JUli Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro,
Thracane vos, Hebruſq; nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turreis,
An pingues Aſiæ campi, colleſque morantur?
Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hęc quoque curo.
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit,
Bella quis, & paces longum diffundit in ævum,
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora,
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus, & rivos auſus apertos;
Ut valet? ut meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebano aptare modos ſtudet auſpice Muſa,
An thragica deſævit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celſus agit? monitus, multumque monendus,
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta. Palatinus quæcumque recepit Apollo.
Ne; ſi fortè ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvū
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum.
Seu lingua cauſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen;
Pri.

Prima feres hederæ victricis præmia, quod ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes,
Quo te cœleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus, & ampli,
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curæ,
Quantæ conveniat, Munatius. an male ſarta
Gratia nequicquam coit, & reſcinditur? at vos
Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat
Indomita cervice ferox: ubicumque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere fœdus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

AD ALBIUM TIBULLUM. IV.

ALbi, noſtrorum Sermonum candide judex,
Quid nūc te dicā facere in regione Pedana?
Scribere, quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat?
An tacitum ſilvas inter reptare ſalubreis,
Curantem quidquid dignum ſapiente, bonoq; eſt?
Non ut corpus eras ſine pectore. Di tibi formam,
Di tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno
Quam ſapere, & fari ut poſſit, quæ ſentiat. & cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter ſpem, curamque, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum benè curata cute viſes,
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

AD TORQUATUM V.

SI potes archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modica cœnare times olus omne patellā,
Supremo te ſole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterùm Tauro diffuſa paluſtreis

In-

Inter Minturnas, Sinveſſanumque Petrinum.
Sin melius quid habes arceſſe, vel imperium fer.
Jamdudum ſplendet focus,& tibi mũda ſupellex.
Mitte leveis ſpes, & certamina divitiarum;
Et Moſchi cauſam. cras nato Cæſare feſtus
Dat veniam, ſomnumque dies. impune licebit
Æſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quò mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob hæredis curam, nimiumque ſeverus,
Aſſidet inſano: potare, & ſpargere flores
Incipiam: patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit,
Spes jubet eſſe ratas: in prœlia trudit inermem
Solicitis animis onus eximit: ac docet arteis.
Fecundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
Hæc ego procurare, & idoneus impetor, & non
Invitus. ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus, & lanx
Oſtendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet: ut coeat par,
Jungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et niſi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.
Tu quotus eſſe velis, reſcribe: & rebus omiſſis,
Atria ſervantem poſtico falle clientem.

AD NUMICIUM. VI.

Nil admirari prope res eſt una, Numici,
Solaq; quę poſſit facere, & ſervare beatum.
Nunc ſolem, & ſtellas, & decedentia certis
Tempora momentis, ſunt, qui formidine nulla
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid? plauſus, & amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore?
Qui

Qui timet his adverſa; fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto, pavor eſt utrique moleſtus.
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuatve, quid ad rē?
Si, quidquid vidit melius, pejuſve ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet;
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra, quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc argentū, & marmor vetus, æraq; & arteis
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores,
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem;
Gnavus, manè forum, & veſpertinus pete tectum;
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutius, indignum, quod ſit pejoribus ortus,
Hic tibi ſit potiùs, quàm tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet ætas:
Defodiet, condetque nitentia; cum bene notum,
Porticus Agrippæ, & via te conſpexerit Appi,
Ire tamen reſtat, Numa quò devenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi. vis rectè vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave ne portus occupet alter.
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera. porrò
Tertia ſuccedunt, & quæ pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos
Et genus, & formam regina Pecunia donat;
Ac benè nummatum decorat Suadela Venuſque.
Mancipiis locuplex, eget æris Cappadocum rex,
Ne fueris hic tu, chlamydes Lucullus, ut ajunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſſum tot? ait tamen, & quæram, &
quot habebo,
Mittam. poſt paulò ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydū; partem, vel tolleret omneis

Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere, & ſervare beatum,
Hoc primus repetas opus. hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat,
Mercemur ſervum. qui dicet nomina, lævum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic faſceis dabit, eripietque curule
Cui volet, importunus ebur. frater, pater, adde;
Ut cuique eſt ætas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui cœnat, bene vivit; lucet, eamus
Quo ducit gula: piſcemur, venemur: ut olim
Gargilius, qui manè plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum, populumque jubebat,
Unus ut è multis populo ſpectante referret
Emptum mulus aprum, crudi, tumidiq; lavemur,
Quid deceat, quid non obliti: Cærite cera
Digni remigium vitioſum Ithacenſis Ulyſſei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore, jocíſque
Nil eſt jucundum: vivas in amore, jocíſque
Vive: vale. ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti: ſi non, his utere mecum.

AD MÆCENATEM. VII.

QUinq; dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui
Si me vivere vis ſanum, rectèq; valentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas veniam: dum ficus prima, calorque
Deſignatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet,
Officioſaque ſedulitas, & opella forenſis
Adducit febreis, & teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma nives Albanis illinet agris,
Ad mare deſcendet vates tuus, & ſibi parcet,
Con-

Contractuſque leget: te dulcis amice reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima.
Non, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes;
Tu me feciſti locupletem, veſcere ſodes.
Jam ſatis eſt, at tu quantum vis tolle, benignè
Non inviſa feres pueris munuſcula parvis.
Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.
Ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & ſtultus donat, quæ ſpernit, & odit.
Hæc ſeges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & ſapiens dignis ait eſſe paratum.
Nec tamen ignorat, quid diſtent æra lupinis.
Dignum præſtabo me etiam pro laude merentis.
Quod ſi me noles uſquam diſcedere: reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos.
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum,
Inter vina fugam & Cynaræ mœrere protervæ.
Fortè per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti, paſtaque rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, ſi vis, ait, effugere iſthinc
Macra cavum repetes arctū, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellar imagine; cuncta reſigno:
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium: nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto,
Sæpe verecundum laudaſti: rexque, paterque
Audiſti coram, nec verbo parcius abſens:
Inſpice, ſi poſſum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Ulyſſei,
Non eſt aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus ſpatiis, nec multæ prodigus herbæ,
Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet. aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium diſtare Carinas

Jam grandis natu queritur: conſpexit, ut ajunt,
Adraſum quemdam vacua tonſoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungueis.
Demetri (puer hic non læve juſſa Philippi
Accipiebat) abi. quære, & refer: unde domo, quis
Cujus fortunæ, quo ſit patre, quove patrono.
It, redit, & narrat, Vultejum nomine Menam.
Præconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, & ceſſare, & quærere, & uti,
Gaudentem, parviſque ſodalibus, & lare certo,
Et ludis, & poſt deciſa negotia, campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcumque refers. dic
Ad cœnam veniat. non ſane credere Mena:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? benigne
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vultejum mane Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat, & ſalvere jubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem, & mercenaria vincla.
Quod non mane domum veniſſet: deniq; quod nō
Providiſſet eum. ſic ignoviſſe putato
Me tibi ſi cœnas hodie mecum, ut libet, ergo
Poſt nonam venies, nunc i: rem ſtrenuus auge.
Ut ventū ad cœ̄nam eſt, dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur, huic ubi ſæpe
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum.
Mane cliens, etiam certus conviva; jubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, arvum, cœlumque Sabinum
Non ceſſat laudare. videt, ridetque Philippus:
Et, ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit: perſuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam ſatis eſt, morer; ex nitido fit ruſticus, atque
Sulcos, & vineta crepat mera. præparat ulmos,
Immoritur ſtudiis, & amore ſeneſcit habendi.

Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita ſeges: bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratuſque Philippi tendit ad ædeis.
Quem ſimul aſpexit ſcabrũ intonsũq; Philippus,
Durus, ait, Vultei, nimis, attentuſque videris
Eſſe mihi. Pol, me miſerum patrone vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per Geniũ, dextramq; Deoſque Penateis
Obſecro, & obteſtor, vitæ me redde priori.
Qui ſimul aſpexit, quantum dimiſſa petitis
Præſtent: maturè redeat, repetatque relicta.
Mētiri ſe quemq; ſuo modulo, ac pede, verum eſt.

AD CELSUM ALBINOVANUM. VIII.

CElſo gaudere, & bene rem gerere Albinovano.
Muſa rogata refer, comiti, ſcribæque Neronis.
Si quæret quid agam: dic, multa, & pulchra minantem:
Vivere nec rectè, nec ſuaviter, haud quia grando
Contuderit vireis, oleamque momorderit æſtus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis:
Sed quia mente minùs validus, quàm corpore toto
Nil audire velim, nil diſcere, quod levet ægrum:
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno,
Quæ nocuere ſequar; fugiam, quæ profore credã:
Romæ Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt hæc, ut valeat; quo pacto rem gerat, & ſe:
Ut placeat juveni, percunctare, atque cohorti.
Si dicet, rectè: primùm gaudere: ſubinde
Præceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Ut tu fortunam, ſic nos te Celſe, feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM. IX.

Septimius Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias: nã cum rogat,& prece cogit
Scilicet, ut tibi ſe laudare, & tradere coner,
Dignũ mente, domoq; legentis honeſta Neronis,
Munere cum fungi propioris cenſet amici
Quid poſſim videt, ac novit me valdius ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriæ, mihi commodus uni:
Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ deſcendi præmia; quod ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonumq;

AD FUSCUM ARISTIUM. X.

Urbis amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores: hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad cetera pene gemelli,
Fraternis animis, quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter vetuli notique columbi.
Tu nidum ſervas: ego laudo ruris amœni
Rivos, & muſco circumlita ſaxa, nemuſque
Quid quæris? vivo, & regno, ſimul iſta reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Utque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo:
Pane egeo jam mellitis potiore placentis;
Vivere naturæ ſi convenienter oportet,
Ponendæque domo quærenda eſt area primùm;
Noviſtine locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat; & rabiem Canis, & momenta Leonis,
Cùm ſemel accepit Solem furibundus acutum?
Eſt ubi divellat ſomnos minùs invida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?

Pu-

Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quã, quæ per pronũ trepidat cũ murmure rivũ?
Nempe inter varias nutritur ſilva columnas,
Laudaturque domus, longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca, tamen uſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix,
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiuſve medullis,
Quàm qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectavere ſecundæ,
Mutatæ quatient. ſi quid mirabere. pones,
Invitus, fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges, & Regum vita præcurrere amicos.
Cervus equum pugna melior, communibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit;
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore?
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternum, quia parvo neſciet uti,
Cui non conveniet ſua res, ut calceus olim,
Si pede major erit, ſubvertet: ſi minor, uret.
Lætus ſorte tua vives ſapienter, Ariſti,
Nec me dimittes incaſtigatum, ubi plura
Cogere, quam ſatis eſt, ac non ceſſare videbor:
Imperat, aut ſervit collecta pecunia cuique
Tortum digna ſequi potiùs, quam ducere funem,
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ,
Excepto, quod non ſimul eſſes, cetera lætus:

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. XI.

QUid tibi viſa Chios, Bullati, notaq; Lesbos
Quid cõcinna Samos, quid Crœſi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophõ? majora, minorane fama?

Cunctane præ cãpo, & Tiberino flumine ſordent?
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque viarum?
Scis, Lebedus quàm ſit Gabiis deſertior, atque
Fidenis vicus, tamen illic vivere vellem,
Oblitusque meorum, obliviſcendus & illis,
Neptunum procul è terra ſpectare furentem,
Sed neque, qui Capua Romã petit, imbre, lutoq;
Aſperſus, volet in caupona vivere, nec, qui
Frigus collegit, furnos, & balnea laudat,
Ut fortunatam plenè præſtantia vitam.
Nec ſi te validus jactaverit Auſter in alto,
Idcirco navem trans Ægeum mare vendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit, quod
Penula ſolſtitio, campeſtre, nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus,
Dum licet, & vultum ſervat fortuna benignum,
Romę laudetur Samos, & Chios, & Rhodos abſẽs,
Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam
Grata ſume manu, nec dulcia differ in annum,
Ut quocumque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio, & prudentia curas,
Non locus effuſi latè maris arbiter, aufert;
Cœlũ, non animũ mutant, qui trans mare currũt.
Strenua nos exercet inertia, navibus atque (eſt
Quadrigis petimus bene vivere. quod petis hic
Eſt Ulubris, animus ſi te non deficit æquus.

AD ICCIUM. XII.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris, non eſt, ut copia major
Ab Jove donari poſſit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si ventri bene, ſi lateri eſt, pedibuſque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio poſitorum abſtemius herbis
Vivis, & urtica: ſic vives protinus, ut te
Con-

Confeſtim liquidus fortunæ rivus inauret :
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit:
Vel quia cuncta putas una virtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos,
Cultaq;dũ peregrè eſt animus ſine corpore velox:
Cùm tu inter ſcabiem tantam, & contagia lucri,
Nil parvum ſapias, & adhuc ſublimia cures:
Quę mare cōpeſcant cauſę. quid temperet annũ:
Stellæ ſponte ſua, juſſæne vagentur, & errent.
Quid premat obſcurum Lunę, quid proferat orbē,
Quid velit, & poſſit rerum concordia diſcors
Empedocles, an Stertinii deliret acumen?
Verum, ſeu piſceis, ſeu porrum, & cępe trucidas,
Utere Pompejo Groſphō, &, ſi quid petet, ultro
Defer. nil Groſphus, niſi verum orabit. & æquum.
Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid deeſt
Ne tamen ignores, quo ſit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit: jus, imperiumve Phraates
Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINNIUM ASELLAM. XIII.

Ut proficiſcentem docui te ſæpe, diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vinni,
Si validus, ſi lætus erit, ſi denique poſcet.
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes opera vehemente miniſter.
Si te fortè meæ gravis uret ſarcina chartæ;
Abjicito potiùs, quam quò perferre juberis
Clitellas ferus impingas, Aſinæque paternum
Cognomen vertas in riſum, & fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul, ac perveneris illuc,
Sic poſitum ſervabis onus, ne fortè ſub ala
Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum:
Ut vinoſa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ.

Ut cum pileolo ſoleas conviva tribulis ;
Ne vulgò narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina, quæ poſſunt oculos, aureiſque morari
Cæſaris. oratus multa prece nitere porrò.
Vade, vale, cave, ne titubes mandataque frangas.

AD VILLICUM SUUM. XIV.

Villice ſilvarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinq; focis, &
Quinque bonos ſolitus Bariam dimittere patres:
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro, & melior ſit Horatius, an res
Me quamvis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter: tamen iſtuc mens, animuſque
Fert, & amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra,
Rure ego viventem, tu dicis in urbe beatum,
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors.
Stultus uterq; locum immeritum cauſatur iniquè.
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me conſtare mihi ſcis, & diſcedere triſtem,
Quandocumque trahunt inviſa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo diſconvenit inter
Meq; & te: nam quę deſerta, & in hoſpita teſqua
Credis, amœna vocat, mecum qui ſentit, & odit.
Quę tu pulchra vocas, fornix tibi, & uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video, & quod
Angulus iſte feret piper, & thus, ocius uva:
Nec vicina ſubeſt vinum præbere taberna
Quæ poſſit tibi· nec meretrix tibicina, cujus
Ad ſtrepitum ſalias terræ gravis. & tamen urges
Jam pridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disjunctum curas, & ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.

Nunc

Nunc, age, quid noſtrum concentū dividat, audi,
Quem tenues docuere togæ, nitidique capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni,
Cęna brevis juvat, & prope rivū ſomnus in herba.
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquā
Limat, non odio obſcuro, morſuque venenat.
Rident vicini, glebas, & ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis: invidet uſum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti.
Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.
Quam ſcit uterque libens, cenſebo, exerceat artē.

AD C. NUMONIUM VALLAM. XV.

QUę ſit hiems Velię, quod cęlū, Valla, Salerni,
Quorum hominum regio, & qualis via
nam mihi Bajas.
Muſa ſupervacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inviſum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaque ceſſantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus ægris
Qui caput, & ſtomachū ſupponere fontibus audēt
Cluſinis, Gabioſque petunt, & frigida rura:
Mutandus locus eſt, & diverſoria nota
Præter agēdus equus. quo tendis? nō mihi Cumas
Eſt iter, aut Bajas, læva ſtomachoſus habena
Dicet eques. ſed (equi frænato eſt auris in ore)
Major utrum populum frumenti copia paſcat,
Collectoſne bibant imbreis, puteoſque perenneis
Dulcis aquæ. nam vina nihil miror illius oræ
Rure meo poſſum quidvis perferre, patique.
Ad mare cum veni, generoſum, & lene requiro:
Quod curas abigat, quod cum ſpe divite manet
In venas, animumq; meū: quod verba miniſtret,

Quod me Lucanæ juvenem commendet amicæ.
Tractus uter plureis lepores, uter educet apros,
Utra magis piſceis, & echinos æquora celent,
Pinguis ut inde domum poſſim, Phæaxq; reverti;
Scribere te nobis, tibi nos accedere par eſt.
Mænius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter abſumptis, urbanus cœpit haberi,
Scurra vagus, non qui certum præſepe teneret,
Impranſus, non qui civem dignoſceret hoſte:
Quælibet in quemvis opprobria fingere ſævus,
Pernicies, & tempeſtas, barathrumque macelli,
Quidquid quæſierat, ventri donabat avaro.
Hic, qui nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paulùm abſtulerat, patinas cœnabat omaſi
Vilis, & agnini, tribus urſis quod ſatis eſſet.
Scilicet, ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Mænius idem
Quidquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
Verterat in fumũ, & cinerem, non hercule miror.
Ajebat, ſi qui comedunt bona: cum ſit obeſo
Nil melius turdo, nil. vulva pulchrius ampla.
Nimirũ hic ego ſum. nam tuta, & parvula laudo,
Cùm res deficiunt; ſatis inter vilia fortis.
Verum, ubi quid melius contingit, & unctius, idẽ
Vos ſapere, & ſolos ajo bene vivere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

AD QUINCTIUM. XVI.

Ne percuncteris fundus meus, optime Quincti,
Arvo paſcat herũ, an baccis opulẽter olivę,
Pomiſne, & pratis. an amicta vitibus ulmo.
Scribetur tibi forma loquaciter, & ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opaca
Valle: ſed ut veniens dextrum latus aſpiciat Sol,
Lævum diſcedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes; quid, ſi rubicunda benignè
Corna vepres, & pruna ferant. ſi quercus, & ilex,
Mul-

Multa fruge pecus, multa dominum jubet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus: ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.
Hæ latebræ dulces etiam (ſi credis) amœnæ
Incolumem tibi me præſtāt Septembribus horis.
Tu rectè vivis, ſi curas eſſe, quod audis.
Jactamus jampridem omnis te Roma beatum,
Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas:
Neve putes alium ſapiente bonoque beatum.
Neu, ſi te populus ſanum, rectèque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules: donec manibus tremor incidat ūctis:
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aureis:
Tene magis ſalvum populus velit, an populum tu:
Servet in ambiguo, qui conſulit & tibi, & urbi
Jupiter: Auguſti laudes agnoſcere poſſis?
Cum pateris ſapiens, emendatuſque vocari,
Reſpondeſne tuo, dic ſodes, nomine? nempè
Vir bonus, & prudens diei delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi volet, auferet: ut ſi
Detuleris faſceis indigno, detrahet idem.
Pone, meum eſt, inquit, pono triſtiſque recedo.
Idem ſi clamet furem, neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum.
Mordear opprobriis falſis, mutemque colores?
Falſus honor juvat, & mendax infamia terret.
Quē, niſi mendoſū, & mēdacē? vir bonus eſt quis?
Qui conſulta patrum, qui leges, juraque ſervat
Quo multæ, magnæque ſecantur judice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora,
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat

Servus: habet pretium, loris non uteris, ajo.
Non hominem occidi, nõ paſces in cruce corvos,
Sum bonus, & frugi. renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suſpectos laqueos, & opertum milvius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore;
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis, cum ſurripis unum,
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forũ quẽ ſpectat,& õne tribunal
Quandocumque Deos,vel porco,vel bove placat;
Jane pater, clarè, clarè cum dixit, Apollo:
Labra movet, metuens audiri: pulchra Laverna
Da mihi fallere: da juſtum, ſanctumque videri:
Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
Quo melior ſervo, quo liberior ſit avarus,
In triviis fixum cum ſe dimittit ob aſſem,
Non video. nam, qui cupiet, metuet quoq; porrò
Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat, & obruitur re.
Vendere cum poſſis captivum, occidere noli,
Serviet utiliter. ſine paſcat durus, aretque:
Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis;
Annonæ proſit, portet frumenta, penuſque.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimã bona, nempe pecus, rem.
Lectos, argentum, tollas licet, in manicis, &
Compedibus ſævo te ſub cuſtode tenebo
Ipſe Deus ſimul, atque volam, me ſolvet, opinor.
Hoc ſentit: moriar. mors ultima linea rerum eſt.

AD SCÆVAM. XVII.

QUãvis Scæva ſatis per te tibi conſulis; & ſcis
Quo tandem pacto deceat majoribus uti.
Di-

Diſce docendus adhuc, quæ cenſet amiculus: ut ſi
Cęcus iter monſtrare velit. tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, & primam ſomnus in horam
Delectat: ſi te pulvis, ſtrepituſque rotarum;
Si lædit caupona; Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis;
Nec vixit malè, qui natus, morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis; paulòque benignius ipſum
Te tractare voles: accedes ſiccus ad unctum,
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Ariſtippus; ſi ſciret regibus uti,
Faſtidiret olus, qui me notat: utrius horum
Verba probes, & lacta, doce: vel junior audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia, namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut ajunt:
Scurror ego ipſe mihi, populo tu, rectius hoc, &
Splẽdidius multò eſt, equus ut me portet, alat rex.
Officium facito. tu poſcis vilia rerum
Dante minor: quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res.
Tentantem majora, ferè præſentibus æquum,
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitæ via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque.
Alter Mileti textam, cane pejus, & angue,
Vitabit chlamydem: morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum. refer, & ſine vivat ineptus,
Res gerere, & captos oſtendere civibus hoſteis;
Attingit ſolium Jovis, & cœleſtia tentat:
Principibus placuiſſe viris, non ultima laus eſt,
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet; eſto.
Quid, qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Heic eſt, aut nuſquã, quodquęrim. hic onus horret

Ut

Ut parvis animis, & parvo corpore majus:
Hic ſubit, & perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus, & pretium rectè petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes,
Plus poſcente ferent, diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias: atqui rerum caput hoc erat, hic fons,
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit: clamat, victum date. ſuccinit alter
Et mihi dividuo findatur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, invidiæque.
Brunduſium comes, aut Surrentũ ductus amęnũ,
Cui queritur ſalebras, & acerbũ frigus, & imbreis
Aut ciſtam effractam, & ſubducta viatica plorat
Nota refert meretricis acumina, ſæpè catellam
Sæpè periſcelidem raptam ſibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis: veriſque doloribus adſit,
Nec ſemel irriſus triviis, attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

AD LOLLIUM. XVIII.

SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicũ.
Ut matrona meretrici diſpar erit; atque
Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus,
Eſt huic diverſum vitio vitium, prope majus,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, graviſque,
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris:
Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, & utrimq; reductũ,
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic

Sic iterat voces, & verba cadentia tollit:
Ut puerum ſævo credas dictata magiſtro
Reddere, vel parteis nimium tractare ſecundas.
Alter rixatur de lana ſæpè caprina,
Propugnat nugis armatus: ſcilicet, ut non
Sit mihi prima fides, & verè, quod placet, ut non
Acriter elatrem, pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat, ā Docilis plus
Brunduſium Numici melius via ducat, an Appi,
Quem damnoſa Venus, quem præceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vires & veſtit, & ungit:
Quem tenet argenti ſitis importuna, fameſque,
Quem paupertatis pudor, & fuga: dives amicus.
Sæpè decem vitiis inſtructior odit, & horret,
Aut ſi non odit, regit, ac veluti pia mater
Plus, quàm ſe ſapere, & virtutibus eſſe priorem
Vult, & ait prope vera; Meæ (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes. tibi parvula res eſt.
Arcta decet ſanum comitem toga: deſine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
Veſtimenta dabat pretioſa. beatus enim jam
Cum pulchris tunicis ſumet nova cōſilia, & ſpes,
Dormiet in lucem; ſcorto poſtponet honeſtum
Officium, nummos alienos poſcet: ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam,
Commiſſumque teges, & vino tortus, & ira.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes:
Nec, cum venari volet ille, poemata panges,
Gratia ſic fratrum geminorum, Amphionis, atque
Zethi diſſiluit, donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra. fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion, tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, caneſque,
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camenæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta;

Ro-

Romanis ſolenne viris opus, utile famæ,
Vitæque: & membris, præſertim cùm valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis. adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet. ſcis quo clamore coronæ
Prælia ſuſtineas campeſtria. denique ſævam
Militiam puer, & Cantabrica bella tuliſti
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit,
Et nunc, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcuſabilis abſis.
Quamvis nil extra numerum feciſſe, modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hoſtili more refertur.
Adverſarius eſt frater, lacus, Adria: donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis, qui crediderit te:
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam. (ſi quid monitoris eges tu)
Quid de quoque viro, & cui dicas, ſæpe videto.
Percunctatorem fugito: nam garrulus idem eſt:
Nec retinent parulæ commiſſa fideliter aures:
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve.
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, caræve puellæ,
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.
Qualé commēdas,etiam, atq; etiā aſpice;ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondā non dignum tradimus.ergo.
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri.
Ut penitus notum, ſi tentent crimina, ſerves,
Tuteriſque tuo fidentem præſidio: qui
Dente Theonino cum circum roditur, ecquid
Ad te poſt paulò ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cùm proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dul-

Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi;
Sedatum celeres: agilem, gnavumque remiſſi.
Potores bibuli media de nocte Falerni,
Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
Nocturnos jures te formidare vapores.
Deme ſupercilio nubem, plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi,
Inter cuncta leges, & percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter ævum:
Ne te ſemper inops agitet, vexetque Cupido:
Ne pavor, & rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturave donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum
An ſecretum iter, & fallentis ſemita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugoſus frigore pagus:
Quid ſentire putas? quid credis amice, precari?
Sit mihi, quod nunc eſt, etiam minus. ut
mihi vivam
Quod ſupereſt ævi, ſi quid ſupereſſe volunt Di.
Sit bona librorum, & proviſæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ ſpe pendulus horæ.
Sed ſatis eſt orare Jovem, qui donat, & aufert,
Det vitam, det opes: æquum mi animum
ipſe parabo.

AD MÆCENATEM. XIX.

PRiſco ſi credis, Mæcenas docte, Cratino,
Nulla placere diù, nec vivere carmina poſsūt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus: ut male ſanos
Adſcripſit Liber Satyris, Fauniſque poetas,
Vina ferè dulces oluerunt manè Camenæ.
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus.

En-

Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda, forum, Putealque Libonis
Mandabo ſiccis: adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit, non ceſſavere poetæ
Nocturno certare mero, potare diurno.
Quid, ſi quis vultu torvo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem,
Virtutemne repræſentet, moreſque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua;
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi,
Decipit exemplar vitiis imitabile. quòd ſi
Pallerem caſu, biberent exangue cuminum.
O imitatores ſervum pecus, ut mihi ſæpè
Bilem, ſæpè jocum veſtri movere tumultus!
Libera per vacuum poſui veſtigia princeps:
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
Dux regit examen: Parios ego primus jambos
Oſtendi Latio, numeros, animoſque ſecutus
Archilochi, non res, & agentia verba Lycamben.
Ac ne me foliis ideò brevioribus ornes,
Quòd timui mutare modos, & carminis artem:
Temperat Archilochi Muſam pede maſcula
Sappho:
Temperat Alcæus: ſed rebus. & ordine diſpar.
Nec ſocerum quærit, quem verſibus oblinat atris:
Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet, ametq; domi, premat extra limē iniquus?
Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor
Impenſis cœnarum, & tritæ munere veſtis.
Non ego nobilium ſcriptorem auditor, & ultor
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lachrymæ. ſpiſſis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus,

Si dixi; rides; ait: & Jovis auribus iſta
Servas; fidis enim manare poetica mella
Te ſolum, tibi pulcher; ad hæc ego naribus uti
Formido, & luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, & diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram,
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRUM SUUM. XX.

Vertumnum, Janumq; liber, ſpectare videris,
Scilicet, ut proſtes Soſiorū pumice mundus,
Odiſti claveis, & grata ſigilla pudico,
Paucis oſtendi gemis, & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quo diſcedere geſtis.
Non erit emiſſo reditus tibi. quid miſer egi?
Quid volui? dices, ubi quis te læſerit. & ſcis
In breve te cogi, cùm plenus languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur,
Carus eris Romæ, donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Cœperis, aut tineas paſces taciturnus inerteis,
Aut fugies Uticam, aut unctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus, ut ille,
Qui male parentem in rupes detruſit aſellum
Iratus. Quis enim invitum ſervare laboret?
Hoc quoq; te manet, ut pueros elementa docentē
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cùm tibi Sol tepidus plureis admoverit aureis;
Me libertino natum patre. & in tenui re
Majores pennas nido extendiſſe loqueris,
Ut quantum generi demas, virtutibus addas.
Me primis urbis belli placuiſſe, domique.
Corporis exigui, præcanum Solibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percunctabitur ævum,
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembreis,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno:

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER II.

AD AUGUSTUM. I.

CUm tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus:
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emẽdes, in publica cõmoda peccẽ,
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.
Romulus,& Liber pater,& cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras,hominum; colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt:
Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo fine domari:
Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat arteis
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus ſapiens, & juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te, Grajis anteferendo:
Cetera nequaquam ſimili ratione, modoque
Æſtimat: & niſi quæ terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit, & odit.
Sic fautor veterum ut tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, fœdera regum:
Vel Gabiis, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros. annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſas in monte locutas,
Si, quia Græcorum ſunt antiquiſſima quæque

Scripta, vel optima, Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt, quod multa loquamur
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunæ: pingimus, atque
Pſallimus, & luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit,
Scire velim pretium chartis quotus arroget annus
Scriptor ab hinc annos centum, qui decidit, inter
Perfectos, vetereſque referri debet, an inter
Vileis, atque novos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus, atq; probus, centum qui perficit annos,
Quid, qui deperiit minor uno menſe, vel anno,
Inter quos referendus erit? vetereſne poetas?
An quos & præſens, & poſtera reſpuet ætas?
Iſte quidem veteres interponetur honeſte,
Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno.
Utor permiſſu caudæque pilos, ut equinæ
Paulatim vello, & demo unum: demo etiam unum
Dum cadat eluſus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad faſtos, & virtutem æſtimat annis,
Miraturque nihil, niſi quod Libitina ſacravit.
Ennius & ſapiens, & fortis, & alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promiſſa cadant, & ſomnia Pythagorea.
Nævius in manibus non eſt, & mentibus hæret
Pęne recens, adeò ſanctum eſt vetus omne poema
Ambigitur quoties uter utro ſit prior: aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti.
Dicitur Afrani toga conveniſſe Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi
Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediſcit, & hoc arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potẽs; habet hos, numeratq; poetas
Ad noſtrum tempus Livi ſcriptoris ab ævo.
Interdum vulgus rectum videt. eſt, ubi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatque poetas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat.

Si quædam nimis antiquè : ſi pleraque durè
Dicere credat eos, ignavè multa fatetur;
Et ſapit, & mecum facit, & Jove judicat æquo.
Non equidem inſector, delendaque carmina Livi
Eſſe reor, memini, quæ plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare : ſed emendata videri,
Pulchraque, & exactis minimum diſtantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit ſi fortè decorum, &
Si verſus paulò concinnior unus, & alter.
Injuſtè totum ducit, venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia craſsè
Compoſitum, illepidève putetur, ſed quia nuper.
Nec veniã antiquis, ſed honorẽ, & pręmia poſci.
Rectè necne crocum, floreſque perambulet Attæ
Fabula, ſi dubitem : clament periiſſe pudorem
Cuncti pęne patres, eã cùm reprehendere coner,
Quæ gravis Æſopus, quæ doctus Roſcius egit :
Vel quia nil rectũ, niſi quod placuit ſibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus : & quæ
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Jam Saliare Numæ carmen, qui laudat, & illud.
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri :
Ingeniis non ille favet, plauditque ſepultis :
Noſtra ſed impugnat: nos, noſtraq; lividus odit,
Quòd ſi tam Græcis novitas inviſa fuiſſet,
Quã nobis, quid nũc eſſet vetus, aut quid haberet,
Quod legeret, tereretque viritim publicus uſus?
Ut primùm poſitis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua :
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum :
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit :
Suſpendit picta vultum, mentemque tabella :
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragœdis :
Sed nutrice puella velut ſi luderet infans :
Quod cupidè petiit, maturè plena reliquit. (das?
Quid placet, aut odio eſt, quod non mutabile cre-
Hęc paces habuere bonæ, ventique ſecundi
Romæ

Romæ dulce diù fuit, & ſolemne, recluſa
Mane domo vigilare, clienti promere jura:
Cunctos nominibus certis expendere nummos,
Majores audire, minori dicere, per quæ
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, & calet uno
Scribendi ſtudio; pueri, patreſque ſeveri,
Fronde comas vincti cænant, & carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior, & prius orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſco.
Navem agere ignarus navis timet: abrotonũ ægro
Non audet, niſi qui didicit, dare. Quod medicorũ
Promittunt medici: Tractant fabrilia fabri. (eſt,
Scribimus indocti, doctique poemata paſſim.
Hic error tamen, & levis hæc inſania, quantas
Virtutes habeat, ſic collige. vatis avarus
Non temerè eſt animus: verſus amat hoc ſtudet unum:
Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet:
Non fraudem ſocio, puerove incogitat ullam
Pupillo: vivit ſiliquis, & pane ſecundo:
Militiæ quamquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari:
Os tenerum pueri, balbumque poeta figurat:
Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem.
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis, & invidiæ corrector, & iræ;
Recte facta refert, orientia tempora notis
Inſtruit exemplis: inopem ſolatur, & ægrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem Chorus, & p æſentia Numina ſentit:
Cæleſteis implorat aquas docta prece blandus:
Avertit morbos: metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annũ.
Carmine Di ſuperi placantur, carmine Manes.

Agricolæ priſci, fortes, parvoque beati,
Condita poſt frumenta, levantes tempore feſto
Corpus, & ipſum animum ſpe finis dura ferentē,
Cum ſociis operum, & pueris, & conjuge fida
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant;
Floribus, & vino Genium memorem brevis ævi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit:
Libertaſque recurrenteis accepta per annos
Luſit amabiliter: donec jam ſævus apertam
In rabiem verti cæpit jocus, & per honeſtas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente laceſſiti, fuit intactis quoque cura,
Conditione ſuper communi. quin etiam lex,
Pœnaq;lata,malo,quæ nollet carmine quemquam
Deſcribi, vertere modum, formidine fuſtis
Ad benedicendum, delectandumque redacti.
Græcia capta ferum victorem cepit, & arteis
Intulit agreſti Latio: ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, & grave virus
Munditiæ pepulere, ſed in longum tamen ævum
Manſerunt, hodieque manent veſtigia ruris.
Serus enim Græcis admovit acumina chartis.
Et poſt Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, & Theſpis, & Æſchylus utile ferrent.
Tentavit quoque rem ſi dignè vertere poſſit:
Et placuit ſibi, natura ſublimis, & acer.
Nam ſpirat tragicum ſatis, & feliciter audet:
Sed turpem putat in ſcriptis, metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum: ſed habet comœdia tantò
Plus oneris, quantò veniæ minus. aſpice, Plautus
Quo pacto parteis tutetur amantis ephebi,
Ut patris attenti, lenonis ut inſidioſi: [·]
Quantus ſit Dorſennus edacibus in paraſitis:
Quàm non adſtricto percurrat pulpita ſocco.

Ge-

Geſtit enim nũmũ in loculos demittere, poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo
Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
Sic leve, ſic parvũ eſt, animum quod laudis avarũ
Subruit, aut reficit, valeat res ludrica, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq; poetam:
Quod numero plures, virtute, & honore minores,
Indocti, ſtolidique, & depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum, aut pugiles, his nã plebecula gaudet.
Verũ equitis quoq; jam migravit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quatuor, aut plureis aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; catervę,
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis,
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorrita, naves:
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus
Si foret in terris, rideret Democritus, ſeu
Diverſum confuſa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipſis,
Ut ſibi præbentem mimo ſpectacula plura,
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quæ pervincere voces
Evaluere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus aut mare Tuſcũ,
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, & artes,
Divitiæque peregrinæ, quibus oblitus actor
Cùm ſtetit in ſcena concurrit dextera lævæ.
Dixit adhuc aliquid? nil ſane. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne fortè putes me, quæ facere ipſe recuſem,
Cùm rectè tractant alii, laudare malignè:
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,

Irritat, mulcet, falſis terroribus implet, (nis.
Ut magus;& modò me Thebis, modò ponit Athe-
Verùm age, & his, qui ſe lectori credere malunt,
Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem, ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Ut ſtudio majore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala ſæpè poetæ:
(Ut vineta egomet cædam mea) cùm tibi librum
Sollicito damus, aut feſſo: cum lædimur, unum
Si quis amicorũ eſt auſus reprehendere verſum:
Cùm loca jam recitata revolvimus irrevocati:
Cùm lamentamur, non apparere labores
Noſtros, & tenui deducta poemata filo:
Cùm ſperamus eò rem venturam, ut ſimul atque
Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultro
Arceſſas, & egere vetes, & ſcribere cogas:
Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, quales
Æditnos habeat belli ſpectata, domique
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui verſibus, & malè natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed veluti tractata notam, labemque remittunt
Atramenta, ferè ſcriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt: idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis ſe, præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum ſimulantia, quòd ſi
Judicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc Muſarum dona vocares,
Bœotum in craſſo jurares aere natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
Dilecti tibi Virgilius, Variuſque poetæ.
Nec magis expreſſi vultus per ænea ſigna,
Quam

Quam per vatis opus mores, animique virorum
Clarorum apparent: nec Sermones ego mallem
Repentes per humũ, quam res componere geſta:
Terrarumque ſitus, & flumina dicere, & arceis
Montibus impoſitas, & Barbara regna, tuiſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem.
Clauſtraque cuſtodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si, quantũ cuperem, poſſem quoq; ſed neq; parvũ
Carmen majeſtas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent:
Sedulitas autem, ſtultè quem diligit, urget.
Præcipuè cum ſe numeris commendat, & arte:
Diſcit enim citius, meminitque libentius illud.
Quod quis deridet, quã quod probat, & veneratur
Nil moror officium, quod me gravat, ac neq; ficto
In pejus vultu proponi cereus uſquam,
Nec pravè factis decorari verſibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & una
Cum ſcriptore meo, capſa porrectus aperta
Deferar in vicum vendentem thus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD JULIUM FLORUM. II.

Flore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere, natũ
Tibure, vel Gabiis: & tecum ſic agat: hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo,
Verna miniſteriis ad nutus aptus herileis:
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet, argilla quidvis imitaberis uda.
Quin etiam canet indoctum, ſed dulce bibenti.
Multa fidem promiſſa levant, ubi plenius æquo
Laudat venaleis qui vult extrudere merces.
Res urget me nulla, meo ſum pauper in ære.
Nemo hoc mãgonũ faceret tibi, non temerè à me

Quivis ferret idem, ſemel hic ceſſavit; & ut fit,
In ſcalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te ſi fuga lædat.
Ille ferat pretium pœnæ ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex.
Inſequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua,
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi: dixi
Talibus officiis propè mancum: ne mea ſævus
Jurgares, ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas? quereris ſuper hoc etiam, quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, &
ſibi, & hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præſidium regale loco dejecit, ut ajunt,
Summe munito, & multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,
Accipit, & bis dena ſuper ſeſtertia nummum.
Forte ſub hoc tempus caſtellum evertere prętor
Neſcio, quod cupiens, hortari cępit eumdem
Verbis, quæ timido quoque poſſent addere mẽtẽ:
I bone, quò virtus tua te vocat: i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum præmia, quid ſtas?
Poſt hæc ille catus, quamtumvis ruſticus, ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Grajis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonæ paulò plus artis Athenæ:
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſilvas Academi quærere verum,
Dura ſed amovere loco me tempora grato:
Civiliſque rudem belli tulit æſtus in arma,
Cæſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Unde ſimul primùm me dimiſere Philippi,
De-

Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax
Ut verſus facerem; ſed, quod non deſit, habentem
Quæ poterunt unquam ſatis expurgare cicutæ,
Ni melius dormire putem, quam ſcribere verſus?
Singula de nobis anni prædantur euntes.
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum:
Tendunt extorquere poemata, quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantque:
Carmine tu gaudes: hic delectatur jambis:
Ille Bioneis ſermonibus, & ſale nigro.
Tres mihi convivæ prope diſſentire videntur;
Poſcentes vario multum diverſa palato.
Quid dē? quid non dē? renuis tu, quod jubet alter.
Quod petis id ſane eſt inviſum, acidumq; duobus
Præter cetera, Romæ me ne poemata cenſes
Scribere poſſe, inter tot curas, totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis
Omnibus officiis. cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque.
Intervalla vides humane commoda. verùm
Plures ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis, garuliſque redemptor;
Torquet nūc lapidē, nunc ingens machina tignū:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lotulenta ruit ſus.
I nunc, & verſus tecum meditare canoros.
Scriptorū chorus omnis amat nemus, & fugit urbes
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis, & umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, & contracta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium ſibi quod vacuas deſumpſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque.
Libris, & curis ſtatua taciturnius exit
Plerumq; & riſu populum quatit. heic ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere digner?

Frater erat Romæ conſulti rhetor: ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret, huic ut Mucius ille:
Qui minus argutos vexat furor iſte poetas;
Carmina compono, hic elegos, mirabile viſu.
Celatumque novem Muſis opus, aſpice primum.
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, ſi fortè vacas, ſequere, & procul audi
Quid ferat, & quare ſibi nectat uterque coronam,
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtē,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius, ille meo quis?
Quis niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optivo cognomine creſcit:
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto,
Idem finitis ſtudiis, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes; & ſe venerantur, & ultro,
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere beati:
At qui legitimum cupiet feciſſe poema,
Cùm tabulis animum cenſoris ſumet honeſti,
Audebit, quæcumq; parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, & honore indigna ferentur
Verba movere loco, quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtæ,
Obſcurata diù populo, bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta vetuſtas,
Adſciſcet nova, quæ genitor produxerit uſus,
Vehemens, & liquidus puroque ſimillimus amni.
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua.

Lu-

Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Lævabit cultu: virtute carentia tollet;
Ludentis ſpeciem dabit, & torquebitur: ut qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
Prætulerim ſcriptor delirus, inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel deniq; fallant,
Quam ſapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Arg s,
Qui ſe credebat miros audire tragœdos,
In vacuo lætus ſeſſor, plauſorque theatro.
Cetera, qui vitæ ſervaret munia recto
More, bonus ſanè vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno læſo non inſanire lagenæ:
Poſſet qui rupem, & puteum vitare patentem,
Hic ubi cognatorum opibus, curiſque refectus,
Expulit elleboro morbum, bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe. Pol me occidiſtis amici,
Non ſervaſtis, ait, cui ſic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gratiſſimus error.

* * * * * * * *

Nimirum ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtivum pueris concedere ludum.
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis,
Sed veræ numeroſque, modoſque ediſcere vitæ.
Quocirca mecũ loquor hæc, tacituſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis, quod, quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monſtrata radice, vel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere pravam
Stultitiam: & cùm ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus iſdem?
At ſi divitiæ prudentem reddere poſſent,
Si cupidũ, timidumque minùs te: nempè ruberes
Viveret in terris te ſi quis avarior uno.

Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, & ære
Quædam, ſi credis conſultis, mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt, & villicus Orbi
Cùm ſegetes occat. tibi mox frumenta daturus,
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti. nempè modo iſto
Paulatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra, nummorum millibus emptum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Vejentis & arvi,
Emptum cœnat olus, quamvis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat uſque ſuum, qua populus adſita certis
Limitibus vicina refugit jurgia, tamquam
Si proprium quidquã puncto quod mobilis horæ.
Nũc prece, nũc pretio, nũc vi, nunc ſorte ſuprema
Permutet dominos, & cedat in altera jura.
Sic quia perpetuus nulli datur uſus, & hæres
Hæredem alterius, velut unda ſupervenit undam;
Quid vici proſunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani, ſi metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
Gẽmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas
Argentum, veſteis, Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant. eſt, qui non curat habere.
Cur alter fratrum ceſſare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Dives, & importunus ad umbram lucis ab ortu
Silveſtrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit Genius, natale comes qui temperat aſtrum,
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis, albus, & ater.
Utar, & ex modico, quantum res poſcet, acervo
Tollam; nec metuam, quid de me judicet hæres,
Quod non plura datis invenerit, & tamen idem
Scire volam, quantum ſimplex, hilariſque nepoti
Diſcrepet, & quantum diſcordet parcus avaro.

Di-

Diſtat enim, ſpargas tua prodigus, an neque ſūptū
Invitus facias: neque plura parare labores.
Ac potiùs, puer ut feſtis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratoque fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul abſit, ego, utrū
Nave ferar magna, an parva, ferar unus, & idem.
Non agimus tumidis velis Aquilone ſecundo:
Non tamen adverſis ætatem ducimus Auſtris,
Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
Non es avarus: abi, quid cetera? jam ſimul iſto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos Lemures, portentaque Theſſala rides?
Nataleis gratè numeras? ignoſcis amicis?
Lenior, & melior ſis accedente ſenecta.
Quid te exempta juvat ſpinis de pluribus una?
Vivere ſi rectè neſcis, decede peritis.
Luſiſti ſatis: ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt: ne potum largius æquo
Rideat, & pulſet laſciva decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

AD PISONES.

HUmano capiti cervicem pictor equinam
Jungere ſi velit, & varias inducere plumas,
Undique collatis membris, ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa supernè;
Spectatum admiſſi riſum teneatis amici?

Credite Piſones, iſti tabulæ fore librum
Perſimilem, cujus, velut ægri ſomnia, vanæ
Fingentur ſpecies, ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. Pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas.
Scimus, & hãc veniã petimuſq;damuſq;viciſſim:
Sed non ut placidis coeant immitia, non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque, & magna profeſſis
Purpureus, latè qui ſplendeat, unus, & alter
Aſſuitur pannus, cùm lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenũ,aut pluvius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortaſſe cupreſsũ,
Scis ſimulare. quid hoc, ſi fractis enatat expes
Navibus, ære dato, qui pingitur? amphora cœpit
Inſtitui, currente rota cur urceus exit?
Denique ſit,quod vis, ſimplex dumtaxat, & unũ.
Maxima pars vatũ,pater, & juvenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti: brevis eſſe laboro,
Obſcurus fio. ſectantem levia, nervi
Deficiunt, animique: profeſſus grandia, turget:
Serpit humi tutus nimium, timiduſque procellæ
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum,
In vitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus, & ungeis
Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos;
Infelix operis ſumma, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me,ſi quid componere curem,
Non magis eſſe velim, quàm pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam
Viribus, & verſate diù, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & Venus,aut ego fallor,
Ut

Ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præſens in tempus omittat;
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor,
In verbis etiam tenuis, cautuſque ſerendis.
Dixeris egregiè, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. ſi fortè neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum,
Fingere cincturis non-exaudita Cethegis.
Continget, dabiturque licentia ſumpta pudenter
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca
Si poſſum, invideor? cùm lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit
Signatum præſente nota producere nomen.
Ut ſilvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt, ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.
Debemur morti nos, noſtraque, ſive receptus,
Terra Neptunus, claſſeis Aquilonibus arcet.
Regis opus, ſterilisve diù palus, aptaque remis
Vicinas urbeis alit, & grave ſentit aratrum:
Seu curſum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. Mortalia facta peribunt,
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia vivax.
Multa renaſcentur, quæ jam cecidere, cadentque
Quæ nunc ſunt in honore, vocabula, ſi volet uſus
Quẽ penes arbitriũ eſt, & jus, & norma loquendi.
Res geſtæ regumque, ducumque, & triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtravit Homerus.
Verſibus impariter junctis querimonia primùm.
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.
Archilochum proprio rabies armavit jambo.
Hunc

Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, & populareis
Vincentem ſtrepitus, & natum rebus agendis.
Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primũ
Et juvenum curas, & libera vina referre.
Deſcriptas ſervare vices, operumque colores,
Cur ego, ſi nequeo, ignoroque, poeta ſalutor?
Cur neſcire, prudens pravè, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica non vult.
Indignatur item privatis, ac propè ſocco
Dignis carminibus narrari cœna Thyeſtæ.
Singula quæque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri
Telephus, & Peleus, cùm pauper, & exul. uterq;
Projicit ampullas, & ſeſquipedalia verba,
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata: dulcia ſunto,
Et quocumque volent, animum auditoris agunto;
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi: tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, malè ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Triſtia mœſtum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, laſciva: ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura priùs nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: juvat, aut impellit ad iram
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites, peditesque cachinum.
Intererit multum, Davuſne loquatur, an heros:
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juventa
Fervidus: an matrona potens, an ſedula nutrix:
Mer-

Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
Colchus,an Aſſyrius: Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge
Scriptor, honoratum ſi fortè reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer:
Jura neget ſibi nata. nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.
Si quod inexpertum ſcænæ committis, & audes
Perſonam formare novam; ſervetur ad imum
Qualis ab incepto proceſſerit, & ſibi conſtet.
Difficile eſt propriè communia dicere tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota, indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, ſi
Nec circa vilem, patulumque moraberis orbem,
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres: nec deſilies imitator in arctum,
Unde pedē proferre pudor vetet, aut operis lex.
Nec ſic incipiens, ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte!
Dic mihi Muſa virū, captæ poſt tempora Trojæ,
Qui mores hominum multorum vidit, & urbeis.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa de hinc miracula promat,
Antipaten, Scyllamq; & cū Cyclope Charibdin.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.
Semper ad eventum feſtinat, & in medias res
Non ſecus, ac notas, auditorem rapit, &, quæ
Deſperat tractata inteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu, quid ego, & populus mecum deſideret, audi.

Si

Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat:
Ætatis cujuſque notandi ſunt tibi mores,
Mobilibuſque decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, & pede certo
Signat humum, geſtit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem, cuſtode remoto,
Gaudet equis,canibuſq; & aprici gramine campi:
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Utilium tardus proviſor, prodigus æris,
Sublimis, cupiduſq; & amata relinquere pernix.
Converſis ſtudiis, ætas; animuſque virilis
Quærit opes, & amicitias: inſervit honori;
Commiſiſſe cavet, quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumveniunt incõmoda: vel quod
Quærit, & inventis miſer abſtinet, ac timet uti.
Vel quod res omneis timidè,gelidèque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, aviduſque futuri:
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero: cenſor caſtigatorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum,
Multa recedentes adimunt: ne fortè ſeniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles.
Semper in adjunctis, ævoque morabimur aptis.
Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quæ ſunt oculis ſubjecta fidelibus, & quæ
Ipſe ſibi tradit ſpectator, non tamen intus
Digna geri, promes in ſcenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus.
Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguẽ.
Quodcumque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
Neve minor quinto, neu ſit productior actu
Fabula, quæ poſci vult, & ſpectata reponi.
Nec

Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
Actoris parteis chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faveatque, & concilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timenteis;
Ille dapes laudet menſæ brevis: ille ſalubrem
Juſtitiam, legeſque, & apertis otia portis:
Ille tegat commiſſa, deoſque precetur, & oret,
Ut redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
Tibia non ut nunc, orichalco vincta, tubæque
Æmula, ſed tenuis, ſimplexque foramine pauco
Adſpirare, & adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu.
Quò ſanè populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coibat.
Poſtquam cœpit agros extendere victor, & urbē,
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genium feſtis impunè diebus:
Acceſſit numeriſque, modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet, liberque laborum,
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ motumque, & luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem.
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris,
Et tulit eloquium inſolitum facundia præceps,
Utiliumque ſagax rerum, & divina futuri
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum.
Mox etiam agreſteis Satyros nudavit, & aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit: eò quòd
Illecebris erat, & grata novitate morandus
Spectator. functuſque ſacris, & potus, & exlex.
Verùm ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo;
Ne, quicumq; Deus, quicumq; adhibebitur heros,

Regali conſpectus in auro nuper, & oſtro;
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas.
Aut dum vitat humum, nubes, & inania captet.
Effutire leveis indigna tragœdia verſus,
Ut feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paulùm pudibunda protervis.
Non ego inornata, & dominantia nomina ſolum,
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo.
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Ut nihil interſit, Davuſne loquatur, & audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum:
An cuſtos, famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar, ut ſibi quivis
Speret idem: ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem: tantum ſeries, juncturaque pollet:
Tantum de medio ſumptis accedet honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne velut innati triviis, ac pœne forenſes,
Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquā,
Aut immunda crepent, ignominioſaque dicta.
Offendūtur enim, quibus eſt equus, & pater, & res:
Nec ſi quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Æquis accipiunt animis, donantve corona.
Syllaba longa brevi ſubjecta, vocatur jambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen jambeis, cùm ſenos redderet ictus.
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridē,
Tardior ut paulò, graviorque veniret ad aureis,
Spondeos ſtabileis in jura paterna recepit,
Commodus, & patiens; non ut de ſede ſecunda
Cederet, aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni,
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poemata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poetis.
Idcir-

Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omneis
Viſuros peccata putem mea, tutus & intra
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proavi Plautinos, & numeros, &
Laudavere ſales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati; ſi modò ego, & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inveniſſe Camenæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poemata Theſpis;
Quæ canerent, agerentque peruncti fæcibus ora.
Poſt hunc perſonæ, pallæque repertor honeſtæ
Æſchylus, & modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comœdia, non ſine multa
Laude: ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi, lex eſt accepta, chorusque
Turpiter obticuit ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta:
Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clariſque potentius armis:
Quam lingua, Latium, ſi non offenderet unum-
Quemque poetarum limæ labor, & mora; vos ò
Pompilius ſanguis carmen reprehendite, quod nō
Multa dies, & multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poetas
Democritus, bona pars non ungueis ponere curat,
Non barbam: ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium, nomenque poetæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Licino commiſerit. ò ego lævus,

Qui

Qui purgo bilem ſub verni temporis horam?
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti eſt; ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exſors ipſa ſecandi.
Munus, & officium nil ſcribens ipſe docebo.
Unde parentur opes, quid alat, formetq; poetam:
Quid deceat, quid non, quò virtus, quò ferat error.
Scribendi rectè ſapere eſt, & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ,
Verbaque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo ſit amore parēs, quo frater amādus, & hoſpes
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium: quæ
Partes in bellum miſſi ducis, ille profectò
Reddere perſonæ ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitæ, morumque jubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa jocis, morataque rectè
Fabula, nullius Veneris, ſine pondere, & arte.
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quàm verſus inopes rerum, nugæque canoræ.
Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo
Muſa loqui præter laudem, nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcutiunt in partes centum deducere, dicat
Filius Albani, ſi de quincunce remota eſt
Uncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe, triens. heu,
Rem poteris ſervare tuam; redit uncia: quid ſit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi
Cùm ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, & lævi ſervanda cupreſſo?
Aut prodeſſe volunt, aut delectare poetæ:
Aut ſimul & jucunda, & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, eſto brevis, ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis cauſa, ſint proxima veris.
Nec

Nec quodcumque volet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſę Lamię vivum puerum extrahat alvo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando pariterque monendo.
Hic meret æra liber Soſiis, & hic & mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat ævum.
Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus,
Nam neque chorda ſonum reddit, quem vult manus, & mens:
Poſcentique gravem perſæpe remittit acutum:
Nec ſemper feriet, quodcumq; minabitur, arcus,
Verũ ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit
Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
Ut ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus. venia caret, & citharœdus
Ridetur chorda qui ſemper oberrat eadem.
Sic, mihi qui multum ceſſat, ſit Chærilus ille
Quem bis terque bonum cum riſu miror, & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Ut pictura, poeſis erit: quæ, ſi propius ſtes,
Te capiat magis, & quædam ſi longius aſtes.
Hæc amat obſcurum: volet hæc ſub luce videri,
Judicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel: hæc decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis, & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis, hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Rectè concedi. conſultus juris, & actor.
Cauſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſalæ, nec ſcit quantum Caſcellius Aulus
Sed tamen in pretio eſt. Mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Di, non conceſſere columnæ,
Ut gratas inter menſas ſymphonia diſcors,

Et craſſum unguentum,& Sardo cũ melle papaver
Offendunt, poterat duci, quia cæna ſine iſtis.
Sic animis natum,inventumque poema juvandis,
Si paulùm à ſummo diſceſſit, vergit ad imum.
Ludere, qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis,
Indoctuſque pilæ, diſcive, trochive quieſcit,
Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere, quid ni?
Liber, & ingenuus præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioq; remotus ab omni.
Tu nihil invita dices, facieſve Minerva.
Id tibi judicium eſt,ea mens, ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Metii deſcendat judicis aures.
Et patris, & noſtras,nonumq; prematur in annũ,
Membranis intus poſitis delere licebit,
Quod non edideris. Neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtreis homines ſacer interpreſque Deorum
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tigreis, rabidoſque leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet. fuit hæc ſapientia quondam.
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis
Concubitu prohibere vago: dare jura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen divinis vatibus, atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus
Tyrtæuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes,
Et vitæ monſtrata via eſt, & gratia regum
Pieriis tentata modis, luduſque repertus,
Et longorum operum finis ne fortè pudori
Sit tibi Muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine divite vena,
Nec rude quid proſit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res. & conjurat amicè
Qui

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam;
Multa tulit fecitque puer, ſudavit, & alſit:
Abſtinuit Venere, & vino, qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe. Ego mira poemata pango:
Occupet extremũ ſcabies, mihi turpe relinqui eſt
Et; quod non didici, ſanè neſcire fateri.
Ut præco ad merceis turbam qui cogit emendas:
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poeta
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.
Si verò eſt, unctum qui rectè ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro paupere, & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, ſi ſciet inter-
Noſcere mendacem, verumque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui,
Nolito adversùs tibi factos ducere plenum
Lætitiæ: clamabit enim, pulchrè, bene, rectè:
Pallefcet ſuper his: etiam ſtillabit amicis,
Ex oculis rorem: ſaliet, tundet pede terram.
Ut, qui conducti plorant in funere, dicunt.
Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: ſic
Deriſor verò plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes:
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
Quintilio ſi quid recitares; corrige, ſodes,
Hoc, ajebat, & hoc, melius te poſſe negares
Bis, terque expertum fruſtra, delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles,
Nullum ultra verbũ, aut operam ſumebat inanẽ:
Quin ſine rivali teque, & tua ſolus amares.
Vir bonus, & prudẽs verſus reprehendet inerteis;
Culpabit duros, incomptis allinet atrum
Tranſverſo calamo ſignum: ambitioſa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Ar-

Arguet ambiguè dictum; mutanda notabit:
Fiet Ariſtarchus; nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ ſeria ducent
In mala, deriſum ſemel, exceptumque ſiniſtrè.
Ut mala, quem ſcabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana,
Veſanum tetigiſſe timent, fugiuntque poetam,
Qui ſapiunt: agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic, dum ſublimeis verſus ructatur, & errat,
Si veluti merulis intentus decidit anceps
In puteum, foveamque: licet, Succurrite, longum
Clamet, Jo cives: non ſit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem;
Qui ſcis, an prudens huc ſe dejecerit, atque
Servari nolit? dicam; Siculique poetæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnā
Inſiluit. ſit jus, liceatque perire poetis.
Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit: nec, ſi retractus erit, jam
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Moverit inceſtus. certè furit, ac velut urſus,
Objectos caveæ valuit ſi frangere clathros,
Indoctum, doctumque fugat recitator acerbus.
Quem verò arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

FINIS.

Digitized by Google